

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZGEÇMİŞ.....	iv
KISALTMALAR.....	v

1. GİRİŞ.....

1.1. YER AD BİLİM.....

1.1.1. Adlandırma.....

1.1.2. Yer Ad Bilim Nedir?.....

1.1.3. Yer Ad Bilimin Önemi.....

1.1.4. Yer Ad Biliminin Diğer Bilim Dallarıyla İlişkisi.....

1.1.5. Yer Ad Bilimin Tarihçesi.....

1.1.5.1. Dünyada Yer Adları Çalışması.....

1.1.5.2. Türkiye'deki Yer Adları Bilimi Çalışmaları.....

1.1.6. Yer Adlarının Tasnifi.....

2. İNCELEME.....

2.1. UŞAK VE İLÇELERİNİN TARİHİ – UŞAK YER ADLARININ TAHLİLİ.....

2.1.1. Uşak İli.....

2.1.1.1. Uşak Tarihi.....

2.1.1.2. Uşak Adının Kökeni.....

2.1.2. Banaz İlçesi.....

2.1.2.1. Banaz Tarihi.....

2.1.2.2. Banaz Adının Kökeni.....

2.1.3. Eşme İlçesi.....

2.1.3.1. Eşme Tarihi.....

2.1.3.2. Eşme Adının Kökeni.....

2.1.4. Karahallı İlçesi.....

2.1.4.1. Karahallı Tarihi.....

2.1.4.2. Karahallı Adının Kökeni.....

2.1.5. Sivashlı İlçesi.....

2.1.5.1. Sivashlı Tarihi.....

2.1.5.2. Sivashlı Adının Kökeni.....

2.1.6. Ulubey İlçesi.....

2.1.6.1. Ulubey Tarihi.....

2.1.6.2. Ulubey Adının Kökeni.....

3.1. UŞAK MERKEZ VE İLÇE KÖY ADLARININ KÖKENLERİ.....

3.1.1. Uşak Merkez Köyler.....

3.1.2. Banaz İlçesinin Köyleri.....

3.1.3. Eşme İlçesinin Köyleri.....

3.1.4. Karahallı İlçesinin Köyleri.....

3.1.5. Sivashlı İlçesinin Köyleri.....

3.1.6. Ulubey İlçesinin Köyleri.....

4.1. UŞAK MERKEZ MAHALLE, CADDE VE SOKAK ADLARININ KÖKENLERİ.....

4.1.1. Atatürk Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....

4.1.2. Aybey Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....

4.1.3. Bozkurt Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.4. Cumhuriyet Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.5. Dikilitaş Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.6. Durak Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.7. Elmalıdere Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.8. Fatih Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.9. Fevzi Çakmak Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.10. Işık Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.11. İslice Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.12. Karaağaç Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.13. Kemalöz Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.14. Köme Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.15. Kurtuluş Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.16. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.17. Özdemir Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.18. Sarayaltı Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
4.1.19. Ünalın Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri.....	
5.1. KÖY İSİMLERİNİN KÖKENLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI.....	
5.1.1. Boy Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.2. Tanımlayıcı Ad Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.3. Kişi Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.4. Su Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.5. Su Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.6. Bitki Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.7. Yükselti Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.8. Mevki Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.9. Orun Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.10. Düzlük Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.11. Hatıra Karakterli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.12. Eşya Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.13. Harabe Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.14. Hayvan Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.1.15. Bilinmeyen Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı.....	
5.2. MAHALLE VE CADDELERİN KÖKENLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI.....	
5.3. SOKAKLARIN KÖKENLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI.....	
6.1. YAPI BAKIMINDAN YER ADLARI.....	
6.1.1. İsim Tamlaması Şeklinde Oluşan Yer İsimleri.....	
6.1.2. Sıfat tamlaması Şeklinde Oluşan Yer İsimleri.....	
7.1. LEKSİK KÖKENLERİ BAKIMINDAN YER ADLARI.....	
8.1. SONUÇ.....	
SÖZLÜK.....	
KAYNAKÇA.....	

1. GİRİŞ

1.1.YER AD BİLİM

1.1.1. Adlandırma

Ad somut olan nesnenin yanı sıra varlığını tam olarak ispat edemediğimiz ancak duyu organlarımız ve dogmatikler sonucu varlığını kabul ettiğimiz soyut nesnelerin birer kimlik belgesi olarak karşımıza çıkar. İnsanoğlunun çevresi ile ilişkisi neticesinde ortaya çıkan adlandırma, zamanla varlık ve nesneden ayrılmaz bir parça olarak nesiller boyu süregelmiştir. İnsanoğlu karşılaştığı her yeni varlık veya kavrama kendisinden izler aksettiren isimler vermeye çalışmış, hatta yeni isim türetemediklerini veya isimlerini bir an unuttuklarını genelleme yaparak “thing/ şey” gibi kavramlarla tanımlamıştır.

Adlandırma, canlı ve cansız, her türlü varlık ve kavramı anlatan , onu belirleyen veya bir şeyi diğerinden ayırmaya yarayan bir iş olduğuna göre insan, var oluşundan bu yana yaşadığı ortam içerisinde ; şehir, ilçe, kasaba, köy, mezra gibi yerleşim alanlarını ; Dağ, tepe, ova ,plato gibi tika, köprü ,geçit ve bunlar gibi yerleri adlandırmak ve birini diğerinden ayırt etmek zorunluluğu duymuştur.¹

Adlandırma yapılırken dilin incelikleri kullanılmış ve her bir ad, adı veren toplumun dil ve kültüründen bir parça halini almıştır. *Kendisini ve çevresini tanıırken, bir şeyi başka bir şeyden ayırt etmek zorunluluğunu hisseden kişi, yeni, edindiği tecrübelerle konuştuğu dilin malzemelerini kullanarak yırt etme işini halletmiş ve geliştirmiş olabilir.*² *İnsanın kendisini ve çevresini tanıma sürecinde, bir şeyi başka bir şeyden ayırma ihtiyacı, adlandırma mekanizmasının harekete geçmesini sağlar. Bu mekanizma önce belirleme-ayırma, daha sonra yakınlaşma-bir olma, nihayet kolaylaştırma prensipleri ile çalışır. İlk başta zihinde gerçekleşen bu hareket, insan değil de insanlar söz konusu olduğunda, en*

¹ Habip KARAÇETİN, “ Antik Çağda Anadolu da Tarihi Yer Adları”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.219

² Levent KURGUN, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, Pamukkale Üniv. Denizli 2002, s.1

*geçerli iletişim organı olan dil ile maddî bir değer kazanır.*³ Adlandırma geleneğinin ne zaman başladığı konusunda bir yargıya varmak oldukça güçtür; ancak adlandırmanın çok eski bir gelenek olduğunu söylemek mümkündür. *Canlık ve cansız objelere ad verme, en eski kültürel etkinliklerden biridir.*⁴

*Herhangi bir nesnenin, neden taşıdığı ad ile anıldığı sorusunun cevabı, ilk zamanlardan, bağlı bulunduğu kültür dairesi içinde, mitlerde ve mukaddes kitaplarda aranmıştır.*⁵

Platon, coğrafi nesnelere adlarının Yunan tanrıları tarafından verildiğini Sokrates'i konuşurarak ifade eder.⁶

Araştırmalara göre, adlandırma faaliyeti iki yönden ele alınabilir: Bunlardan birincisi, harici veya fiziki; ikincisi dahili veya psikolojik ya da felsefidir.⁷ Bunların yanında, adlandırmanın bir de sosyolojik yönünden bahsedilebilir ki, meseleye bu açıdan bakış, adların toplumsal işlevi bakımından özelliklerini belirlemeye yarar. Adlandırma faaliyetlerinin sosyolojik yönü, eğer gerekiyorsa, yukarıda bahsedilen iki yöntemin üzerinde bir yere yerleştirilebilir. Dolayısıyla her ikisini de kapsar.⁸

1.1.2. Yer Ad Bilim Nedir?

Yer adları verme geleneğinin ne zaman başladığı tam bilinmemektedir. İnsanoğlu ad verme geleneğini bir şeyi başka şeyden ayırt etmek amacıyla kullanmaya başlamıştır. Yer adlandırma tarihinin, insanoğlunun yaşadığı yöreyi ve civarını, bununla birlikte, hayati ihtiyaçları ve bağlı bulunduğu cemiyetin ekonomisi için önem taşıyan avlanma sahalarını adlandırmasıyla başladığı kabul edilmektedir.⁹ Kuzey Amerika'nın çeşitli bölgelerinde bazı yerlerde tesadüf edilen ve çok eski

³ Doç.Dr.H.Ömer KARPUZ - Arş.Gör.Levent KURGUN, "Organ Adlarından Oluşan Yer Adları" isimli makaleden, www.kurgun.com, 06.03.2006

⁴ Naftali Kadmon, Toponymy, Newyork, Vantage Press, 2000, s.4 (Levent Kurgun'dan alınmıştır.)

⁵ Walter Porzig, Dil Denen Mucize, I. Cilt, s.8, çev. Prof. Dr. Vural Ülkü, K.B.Y, Ankara, 1985

⁶ Platon, Dialoglar, I.cilt, Çeviri. Teoman Aktürel, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998, s.191

⁷ George R. Stewart, Names On The Globe, New York, Oxford University Press, 1975, s.8 (L. Kurğun'dan alınmıştır.)

⁸ KURGUN, Levent, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.2

⁹ Kadmon, age, s.4

devirlerde balığı çok olduğu için Balık Gölü (Fish Lake) olarak adlandırılan coğrafi nesnelerin buna örnek olabileceği ifade edilmiştir.¹⁰

Tanım: Toponimi (Fransızca toponymie) yer adı bilimi.¹¹

Konusu yer adlarını incelemekten ibaret olan bu ilim dalının adı TOPONOMİ dir. Toponimi dar manada, dil biliminin bir kolu olan ve genel olarak özel isimleri inceleyen onomastik'in bir dalı olarak mütalaa edilmektedir.¹²

İçtimai zümrelerin (sosyal grupların) arazi üzerinde yerleşip mekan tutmalarında coğrafi ve iktisadi zorlamalar yanında ,sosyal ve kültürel yapılarla, siyasi ve askeri ihtiyaçlarında rol oynadığı, sosyolojik çalışmaların konusuna ONOMASTİK, yer ve insan adları bilgisinin , yer adları ile uğraşan kolu olan toponimi...¹³

Dünya bilim âleminin uzun yıllar önce üzerine eğildiği ve pek çok problemini hallettiği şahıs adları (anthroponymie), coğrafi adları (hydronymie ve ononymie) ve yer adları (toponymie/toponomastique)...¹⁴

Grekçe, bir kişinin ya da bir şeyin özel adı; şöhret, ün ve ad¹⁵ anlamına gelen onoma kelimesinden yapılmış onomastics ya da science onomastique, onomastics sciences terimleri, adları inceleyen bilim dalının yabancı literatürdeki karşılığıdır. Bu terim Türkçede onomastik şeklinde ve adbilim ile beraber kullanılmaktadır.¹⁶

Konusunu; insan topluluklarının geçtikleri, yaşadıkları ve geçici yaşadıkları

¹⁰ Kadmon, age, s.4

¹¹ Türkçe Sözlük, TDK , Ankara,2005, s. 1994

¹² Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ, “Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s. 25.

¹³ Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, “Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s. 43.

¹⁴ Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, Elazığı, Bingöl ve Tunceli İlleri Yer Adlarına Bir Bakış, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s. 149.

¹⁵ www.perseus.tufts.edu

¹⁶ Levent KURGUN, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.2

yerlere, ekonomi, Jeoloji, Botanik, Antropoloji, Sosyoloji, Tarih, Kültür, Folklor, Edebiyat ve buna benzer bilim dallarından yararlanılarak; renk şekil benzetmeleri de olayları da dikkate alarak verdikleri isimlere (Toponomi) yer adları diyebiliriz.¹⁷

Grekçe yer, mevki, mahal; vücudun bir bölümü¹⁸ anlamlarındaki tôpos ile bir kişinin ya da bir şeyin özel adı; şöhret, ün ve ad¹⁹ anlamlarına gelen onoma kelimelerinden yapılmış toponymie terimi, bugün adbilim çalışmalarının en işlek kolu olan yer adlarını inceleme çalışmaları için kullanılmaktadır.²⁰

Onom (-ma/-mat): İsim; onomastics: Ad bilim; Toponym: Yer ismi²¹

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere toponomi (toponym/toponymie) yer adlarını inceleyen bilimin adıdır. Adbilim (Onomastik) in iki büyük şubesinden biri olan Yeradbilim (Toponimi), yer adlarını bütün yönleri ile araştıran bilimdir. (Diğeri kişi adlarını inceleyen Kişiadbilim-Antroponimidir). Yer adları, *onomastik* (adbilim)'in bir alt dalı olan *toponomi*'nin ilgi alanına girmektedir. Yer adları ile uğraşan bilime Toponomi denilmektedir. Toponomi, çağdaş bir adla bilinen eski bir bölgeyi yeniden tanımak imkanı sağlayan yer adlarını ve onların etimolojisini araştıran bilimdir.²²

1.1.3. Yer Ad Bilimin Önemi

Yukarıda da belirttiğimiz gibi ad, varlık ya da kavramın bir kimlik belgesi niteliğindedir. Adla varlık ya da kavram hakkındaki ilk düşünceler, beynimizde yer ediverir. Bu konuyu kişi adları (antroponimi) açısında ele aldığımızda ilk olarak kişinin ait olduğu millet, daha sonra ait olduğu ırk bir adla tespit edilebilir. Örneğin

¹⁷ Nemci ÖZDEMİR, Çivril Bozdağ Yer Adlarına Genel Bir Bakış isimli makalesinden alınmıştır.

¹⁸ www.perseus.tufts.edu

¹⁹ www.perseus.tufts.edu

²⁰ Levent, KURGUN, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.3

²¹ Babylon İngilizce Sözlük

²² Öğr. Gör. Mehmet BİLGEHAN, “Yer Adı Verme Geleneği Açısından Develi Yer Adına Yaklaşımlar” isimli makalesinden alınmıştır.

Micheal isminin İngilizlere ait bir isim olduğu, Oğuz isminin Türklere ait olduğu, Hans isminin Almanlara ait olduğu ismin ilk duyuluşunda anlaşılabilir. Bunun yanında isimler, kişinin ailesinin ve kendisinin inanışları hakkında bize ipucu verir. Muhammed, Mehmet, Ahmet vb. isimleri veren ailelerin Müslüman bir topluma ait olduğu, Jesus, Christ, Mary, Miriam vb. isimleri veren ailelerin Hıristiyan bir topluma ait olduğu, İshak, Moses vb. isimleri veren ailelerin Yahudi topluma ait olduğu hemen anlaşılır.

İşi yer adları (toponomi/toponymy/toponymie)'na getirdiğimizde, ad verme geleneğinin önemi daha da iyi anlaşılacaktır. İnsanlar da yer adlarını kullanarak birbirleri ile iletişimi geliştirmektedir. *Bir yere* mensup olmak, en azından iki kişi arasında başlayan ilişkide önemli bir aşama teşkil etmektedir. Kişiler, *bir yerden* diğerlerinin yapısı, karakteri, geçimi vs. gibi bilgileri tahminî de olsa elde edebilir.²³ Yer adları ikinci hüviyetimizdir aslında bizim. Kendimizi tanıtırken ismimizden başlarız ilk önce. Muhabatımızın bize yönelttiği ikinci soru ise “NERELİSİN?” sorusudur. İşte bu sorunun altında gizlidir bizi tanıtan birçok şey. Kilim üzerine serilmiş sıcak battaniye üstünde tarhana çorbasını içmeyi severiz Uşaklı isek. Ya da şekerleme ve halis manda kaymağıdır bizi biz eden Afyonlu isek. Eğer bu şekerin adı kestaneseşkeri ise Bursa'dır bizim memleketimiz. Kayseri'de pastırma, Adana'da dürüm yer; şalgam içeriz. İşte budur bizim memleketimiz.

İnsanlık tarihinde toplumları etkileyen iki önemli unsurla karşılaşıyoruz. Bunlar medeniyet ve kültürdür. Dünyanın etnik görünümüne baktığımızda medeniyet'in insanları ve insan guruplarını birbirine yaklaştırmaya, kültür'ün ise farklılığı korumaya çalıştığını görürüz. Bunlardan ilki, insanlığın ortak malıdır ve inşa edilebilir bir niteliğe sahiptir; diğeri ağaç gibidir, bulunduğu ortamda yetişir. İkincisi, içinde büyüdüğü ortamın, dolayısıyla insan gurubunun özelliklerini yansıtır. Bu özellikler, insan guruplarına, dünyanın etnik görünümünde temsil ettikleri “milli karakter”i veya “milli kimlik”i kazandırırılar.²⁴

Bugüne kadar millî kültür unsurlarımız arasında pek yer verilmeyen Türk

²³ Levent KURGUN, Çivril Yer Adlarına Bir Bakış, www.civil.gov.tr. internet sitesinden alınmıştır.

²⁴ Doç. Dr. Dursun YILDIRIM, Coğrafya'dan Vatan'a Geçiş ve Vatan ile Göç Ediş Problemi, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s. 157.

Yer adlarının, kültürün coğrafya ile olan ilişkisi göz önüne alındığında, büyük önem taşıdığı görülecektir. Bu zengin malzeme, insana ve coğrafyaya ait çok değerli bilgiler içermektedir.²⁵

“(Toplumlar arası) farklılığı ve farklılığın güzelliği yaratan, insan guruplarının üzerinde yaşayıp, tarihlerini yazdıkları toprak parçaları, coğrafyadır. “Milli birlik”in, “milli karakter”in veya “kültür”ün doğmasına, büyümesine ve etnik görünümü yansımasına bu “toprak parçaları” zemin hazırlar. Bu zeminde, toprağın nitelikleri, ormanlar ve orman türleri, hayvanlar ve bitki örtüsü, dağlar, ırmaklar, denizler, göller, çöller, tundralar ve iklim insan guruplarının hayat tarzını, yaşayışını, dünya görüşü şekillendirir.

Türkün üstünde yaşadığı yer “yir”/yer/ ve “sub”/su/ ’tan ibaretti. Orada yaşayan Türkler için bu yer “ıduk”/ mukaddes/’tir ve sahibi kişiöğlunu yönetmek için yaratılmış olan “Türk” tür. Demek ki Türkler, yaşadıkları tabiat ortamını bu şekilde değerlendirmekte ve ona “mukaddes” gözüyle bakmakta, ecdadın el tuttuğu yer olmasından dolayı kıymet vermektedir.

Her etnik gurup, kendinin kimliği belirleyen, mukaddes yer anlayışı kazandıran ilk tabiat ortamından, bir başka değişle vatan tuttuğu toprak parçasından ayrıldıktan sonra göç ettiği yeni çevreye, kimliğini korumak için hâkim olmaya çalışır. Bunun sonucu olarak, her etnik gurup yurt tutmağa karar kıldığı yeni ortama, eski ana yurdundan kendini yansıtan adları vermeye, damgaları vurmaya başlar. Bir anlamda eski vatan işlenir. Göç edilen ortam, eski vatanda yaratılmış, benliklerini, kimliklerini aksettiren kültürleriyle kültürlenir ve kendilerine yabancı unsurlardan arındırılır; eski yurt hafızalarda ve yeni vatan toprakları üzerinde yaşamağa devam eder.

Coğrafya’dan Vatan’a geçiş sürecinde, etnik görünüm kazana insan guruplarının üzerinde yaşadıkları, yürüdükleri toprak parçalarına vurdukları ilk damgalar, sınır taşları, yer belirleme işaretleri, hüviyet varakları, kültürlerinde “yer adları” olarak karşımıza çıkar.

²⁵ Levent KURGUN, a.g.m.

Türkler, aşağı-yukarı 1000 yıla yakın bir zamandan beri Anadolu ve Rumeli coğrafyası üzerinde, eski yurttan taşıdığı vatan'ı işlemiş, geliştirmiş, mükemmelleştirmiş, kültürlemiş ve kendileri olan bir vatan yapmıştır. Anadolu ve Rumeli coğrafyası üzerinde atalarımızın kurmuş olduğu bize miras bıraktığı, bizim de gelecek nesillere intikal ettireceğimiz Vatan'a ait yer adlarını çalışmak zorundayız. Bunu yapmak suretiyle günümüz gündemine tarihi gerçekleri tarif ederek, ya da yanlış varsayımlara oturtup getiren, propaganda malzemesi olarak kullanılanların iddiaları büyük ölçüde ortadan kaldırılabilir.

Bugün, Türkiye, yani Türklere ait olan ülke, yer adını verdiğimiz toprakları ecdadımızın nasıl vatan haline getirdiğini öğrenmek, bilmek ve bizden sonrakilere doğru biçimde öğretmek zorundayız. Topusunu bilmeyen, toprağına sahip çıkamaz; arasa da neresi kendine aittir, bulamaz. Öyleyse toprağımızın tapusu yer adlarını ortaya koymamız, tanıtmamız ve öğrenmemiz gerekir.”²⁶

Dursun Yıldırım'ın yazısında da görüldüğü gibi; coğrafyanın vatan olması, toplumların onlara vurdukları damgalarla mümkündür. Göçebe hayat yaşayan Türkler öz vatanları Orta Asya'dan çeşitli nedenlere göç edip Anadolu'yu kendilerine yeni vatan seçmişlerdir. Ancak bu vatani mülkleştirmek kolay olmamıştır. Çünkü bu topraklarda başkalarının izleri de vardır. Bunların yerine yeni izler koymak kolay bir hadise değildir. Atalarımız bu zoru başarmışlar ve yeni vatan Anadolu'ya kendi damgalarını vurmuşlardır. Bu damgalardan birisi de yer adlarıdır. Bu adların gelecek nesillere aktarılması bizim hem mirasımız hem de emanetimizdir. Bu nedenle vatan sahibi olmada ve o vatandaki kültürü gelecek nesillere aktarmada adların büyük önemi vardır. Bu önemli konuya, bilimin her kesiminden araştırmacılar gerekli özeni göstermelidirler.

1.1.4. Yer Ad Biliminin Diğer Bilim Dallarıyla İlişkisi

Coğrafyanın aynası olan yer adları için Puşkin araştırmacısı Nadejdin: "Yer kitaptır, insan tarihini coğrafi adlar belirtir" demiştir.²⁷Yer adları sıkça bahsettiğimiz gibi bir milletin kültür aynasıdır. Bu nedenle yer adları bilimi çeşitli bilim dalları ile

²⁶ Doç. Dr. Dursun YILDIRIM, agm, s.157-168

²⁷Hasan KANPOLAT' Avrasya Etüdüleri, TİKA Yay., Ankara, 1996, s:110-125.

birlikte incelenmeli ve bu bilim dalları da yer adları biliminden faydalanmalıdır. Yer adları bilimi, dilbilimin bir kolu olmasının yanında tarih, halkbilimi, sosyoloji, coğrafya gibi diğer bilim dalları ile sıkı ilişkiler içerisinde.

Yer adlarının diğer bilim dalları ile ilişkisini daha da genişleten bilim adamlarımız vardır. “Bu son zamanlarda sosyal ilimlerin üzerinde durduğu en önemli konulardan birisi de tabiat-kültür ilişkisidir. Ancak, her ilim dalı bu ilişkiyi kendi meşguliyet sahası açısından çözümlenmeye ve yorumlamaya gayret etmektedir. Bir taraftan bu kısmi tahliller devam edip giderken, diğer taraftan, tabiat-kültür münasebetlerinin açıklanmasında bizde son derece kıymetli veriler temin eden bir ilim dalı daha doğmuştur. Konusu yer adlarını incelemekten ibaret olan bu ilim dalının adı toponimdir. Toponimi, dar manada, dil biliminin bir kolu olan ve genel olarak özel isimleri inceleyen onomastik’in bir dalı olarak mütalaa edilmektedir. Bununla birlikte o, arkeoloji, tarih, folklor, coğrafya, jeoloji, botanik, antropoloji, sosyoloji ve buna benzer diğer ilimleri de yakından alakadar etmektedir. Sosyal tarihçi olarak ben de, ülkemizin bir bölgesindeki tabiat-kültür münasebetlerini incelerken, bölgenin yer adaları üzerinden durmak mecburiyetinde kaldım”²⁸

Prof. Dr. Ömer KARPUZ ve Yrd. Doç. Levent KURGUN; yazmış oldukları “Organ Adlarından Oluşan Yer Adları” isimli makalelerinde, yer adlarının diğer bilim dalları ile ilişkisi hakkında şöyle söylemektedir: “Bir yer adının birçok bilime kaynak teşkil ettiği, dolayısıyla, araştırılmasında birçok bilimden faydalandığı, neticede, ilgili bilim dallarının metotları ve esaslarının da yardımıyla, kendi kaidelerinin ortaya çıktığı anlaşılınca, Yer adbilim’in ilk temsilcileri, onu, Tarih, Coğrafya ve Dilbilim üçgeni içerisinde, malzemesinin dile dayalı olması sebebiyle, Dilbilim’e daha yakın bir konuma oturtmuşlardır. Ancak, kısaca belirtmek gerekirse, bu bilim dallarının yanı sıra, Psikoloji, Sosyoloji, Arkeoloji, Halkbilim gibi bilim dalları da Yer adbilim ile doğrudan alakalıdır.”

Yer adbilimin; diğer bilim dalları arasındaki yerini tayin etmek, diğer bilim dalları ile ilişkilerini gözden geçirmek, tasnif konusunda verilecek alanların daha

²⁸ Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ, Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.25

anlaşılır hale gelmesine yardımcı olacaktır.²⁹

Yer adları, ilk önce dilbilimi açısından önem arz etmektedir. Yer adlarını incelemek dilimizin sadece adbilim yönünü aydınlatması yanında; sesbilim, anlambilim ve dil tarihimize de ışık tutacaktır. Ünlü dil bilimcimiz Doğan Aksan Köktürkçenin “Söz Varlığı Üzerine” isimli kitabında bu konuda şöyle demektedir: “Daha önce de dediğim gibi, Türkçenin bu en eski belgelerinin sözcükbilim, adbilim ve anlambilim açısından gerektiği ölçüde incelenmesi yalnızca, Türk dilinin bu evresinin aydınlatılmasını sağlamayacak, bu dilin daha önceki döneminin, bu yazı diline dönüşme tarihinin, dolayısıyla Altay dilleri kuramına ışık tutacak kimi noktaların belirlenmesine de yardımcı olacaktır.”

Aynı konu üzerinde Türk Yer Adları Sempozyumu’nda bir konuşma yapan Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY: “Dünya bilim âleminin uzun yıllar üzerine eğildiği ve pek çok problemini hallettiği şahıs adları (anthroponymie), coğrafya adları (hydronymie ve ononymie) ve yer adları (toponymie) bilim dallarından birisinin “Türk yer adaları” adı altında tartışmaya açılması Türkoloji adına büyük bir kazançtır. Çünkü yukarıda sıraladığımız bu adlar Türk’ün yerleşme ve dil tarihi ile kültürünü yakından ilgilendirmektedir.”³⁰ demiştir

Yer adları bilimi tarih bilimi ile de içli dışlı bir görüntü çizmektedir: Her iki bilim de araştırmalarında birbirinden faydalanmakta ve olmazsa olmazı olmaktadır. Yer adları, bugüne kadar, gayeleri doğrultusunda birçok çalışmaya konu olmuştur. Bilhassa tarih ve coğrafya ile ilgili çalışmalar, olmazsa olmaz unsurlarından olan yer adlarına mutlak surette müracaat etmiştir.³¹

Yer adları bilimi ile tarih bilimi arasındaki ilişki, birbirine ışık tutması açısından önemli yer teşkil eder. Tarih bilimi yer adları bilimine başvurmadan ve yer adları bilimi tarih bilimine başvurmadan sağlıklı bir çalışma yapamaz. Levent Kurgun doktora tezinde: “Yer adları olmadan, tarihi bilgileri yansıtmamanın ya da yer adlarına başvurmadan tarihle ilgili bir çalışma yapmanın, yer adlarının toprağa

²⁹ Yrd. Doç. Levent KURGUN, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.5

³⁰ Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, Elazığ, Bingöl ve Tunceli İlleri Yer Adlarına Bir Bakış, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.149

³¹ Yrd. Doç. Levent KURGUN, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.5

işlenmiş kültür unsurları olmaları sebebiyle, eksik kalacağı açıktır.”³² sözleriyle tarih bilimi ile yer adları biliminin ne derece birbirine yakın olması gerektiğini dile getirmiştir.

Göçebe hayatı yaşayan toplumumuz, yer adları verilirken her yeni göç ettiği yerleri coğrafyadan vatana dönüştürme siyasetini gütmüştür. Bu nedenle özleştirme, Türk toplumunun önemli bir özelliği olarak hüküm sürmüştür. Özellikle Anadolu’ya göç eden toplumumuz bu coğrafyaya Orta Asya benliğini taşımak istemiştir. Bu nedenle var olan bir Anadolu kültürü üzerine yeni kültür ekleme çabası içerisine girmiştir. Tabii bu kolay olmamıştır. Bu geçişte eski; bazen tam olarak yok edilmiş, bazen de gizliden gizliye hüküm sürmüştür. İşte bu ince çizgide tarih ve yer adları bilimcileri ortak çalışma mecburiyetindedir.

Türk Yer Adları Sempozyumu’ndaki konuşmasında Prof. GÜLENSOY, bu konuyu şöyle dile getirmiştir: “Yer adları, yerleşme (iskan) tarihi açısından, hem tarihçi, hem de dil bilimciler için, gerçekten bir yol göstericidir.”³³

Yer adları bilimi, tarih bilimiyle olduğu kadar coğrafya bilimi ile de sıkı ilişkiler içerisinde olmalıdır. “Coğrafya yalnız bugüne değil, bir ucundan sıkı bir suretle tarihi gelişmeye de bağlıdır: arazinin ovaların oldukça eski zamanda işleniş tarzı, gelişmenin dayanağı olan özellikler, tarih boyunca yerleşmeler, nüfusu, şehirlerin ortaya çıkışı, yaşaması ve bunları etkileyen coğrafi faktörlerin, eski durumun, tarihi gelişiminde bilinmesi bazı açıklamalarda ve ilmi niteliğin açıklık kazanmasında önemli faktördür.”³⁴

Ad koymada önemli bir unsur da tasniftir. İşte bu tasniflerden bir tanesi de coğrafi yapıyla ad arasındaki ilişkidir. Özellikle göçebe bir hayat tarzını benimseyen Türk toplumu; göç ettikleri yerlere isim verirken o yörenin arazi yapısı, iklimi ve bitki örtüsünü de göz önünde bulundurmuşlardır. Bu saydıklarımız ise coğrafya biliminin kapsamı içerisinde olduğuna göre bu iki bilim birbirinden bağımsız

³² Yrd. Doç. Levet KURGUN, age, s.5

³³ Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, age, s.149

³⁴ Doç. Dr. H. Hilmi KARABORAN, Türkiye’de Mevki Adaları Üzerine Bir Araştırma, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.97

düşünülemez. Coğrafyaya çok bağlı ve yerinde kullanılmış, birçok mahalli terimleri bulup çıkarmak toponomi açısından ilgi çekicidir. Bunlar, Türkçenin araziye yakıştırarak ad koyma hususundaki zenginliğini göstermektedir.³⁵

Ayrıca bu bilim dalının temeli, özü, en lüzumlu gereci,³⁶ kısaca amacı ve aracı haritadır. Beşeri ve fiziki coğrafyada kullanılan haritaların, üzerlerinde onları dillendiren adların olmadan adlar olmadan pek kullanışlı olmayacağı kesinlikle söylenebilir. Bu yüzden coğrafya bilimi de yer adlarından en geniş ölçüden yararlanan bilim dallarından biri konumundadır.³⁷

Sosyal yapı, kültür ve gelenek toplumların şekillenmesinde önemli faktörlerdir. İsim verme ise her toplumda olduğu gibi bir gelenek haline gelmiştir. Bu durum ise sosyoloji biliminin alanına girmektedir. Bu nedenle sosyoloji ve yer adları bilimi birlikte hareket etme zorunluluğu doğmaktadır. Bu konuyu Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, Türk Yer Adları Sempozyumunda yaptığı konuşmada şöyle dile getirmektedir: “İçtimai zümrelerin (sosyal gurupların) arazi üzerinde yerleşip, mekan tutmalarında coğrafi ve iktisadi zorlamaların yanında, sosyal ve kültürel yapılarla, siyasi ve askeri ihtiyaçların rol oynadığı, sosyolojik çalışmaların konusu oluyor. Onomastik adı verilen yer ve insan adları bilgisinin yer adları ile uğraşan kolu olan toponimi de bu sosyolojik gerçeğe uymak zorundadır.”³⁸

Yer adlarını , dil bilimi, tarih, coğrafya ve sosyoloji biliminin yanında arkeoloji bilimi ile de ilişkisini göz önüne seren bilim adamları vardır. “Yer adları ve göndermeler tarihsel fosiller gibi ele alındığı için jeoloji ile belirli benzerliği vardır. Jeoloji biliminin fosillerin incelenmesi üzerine temellenmesi gibi biz de bu fosilleşmiş gelenek ve adlar üzerine “mitarkeoloji” biçiminde adlandırılacak yeni bir bilim inşa ediyoruz. Bu çalışmalar kesinlikle verimli sonuçlar doğurmuştur ve Kafkas Kıstağının yüzyıllar boyunca arkeologlarca yoğun biçimde inceleneceğini umuyoruz.”³⁹

³⁵ Doç. Dr. H. Hilmi KARABORAN, ags, s.97

³⁶ Hayati Doğanay, Coğrafya’da Metodoloji, İstanbul, MEB Yay., 1993, s.140

³⁷ Yrd. Doç. Levent KURGUN, age, s.5

³⁸ Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.43

³⁹ Reginald Aubrey Fessenden, “Tufan Öncesi Kafkas Kıstağı Kayıtları -2” (Makale), Çeviri: Işıtan Gündüz

Bütün bunların yanında, yer adları biliminin başka bilimlerin şemsiyesi atına almanın yanında onun başlı başına bir bilim olarak ele alınması gerektiğini söyleyen Yrd. Doç. Dr. Levent KURGUN, önemli bir noktaya temas etmektedir. Kurgun doktora tezinde bu konuyu şöyle dile getirmektedir:

“Temelde insan ile toprak arasında iletişimi sağlayan bir köprü olduğu düşünülürse, yer adlarına başka bilim dallarının penceresinden bakmak ve bunlara göre değerlendirmek yerine, yer adının kendiliğinden farkına varmak ve yer adına yer adı olduğu için dikkat etmek gerektiği ister istemez ortaya çıkacaktır. Çünkü yer adları, tarih bilimi gözlüğü ile değerlendirilecek olsaydı, bunların tarihi belgeler gibi, ilgili tarih araştırmasını aydınlatmaya yarayan, herhangi bir tarihi olayın açıklanmasına yardımcı olan malzemeler olduğu söylenebilecekti. Dolayısıyla yer adlarını görevinin, incelenen olayın tarihine katkıda bulunmaktan ibaret olduğu ifade edilebilecekti. Ancak tarih araştırmalarında yer adlarının lengüistik ve coğrafi yönü dikkate alınmadığında, boy, soy ve kişi adlarından kaynaklanmayan yer adlarının (örneğin Gökpınar, Dereköy, Kartaltepe vs.) durumu, ki bunlar da tarihi geçmişe sahip olabilirler, tam olarak açıklanamayacağından ya da yer adında gerçekleşen dil olayları açığa çıkarılamayacağından, çalışmanın sağlıklı olacağını söylemek güç olacaktır.

Eğer değerlendirme coğrafya biliminin gözüyle yapılacak olsaydı, bu sefer de yer adlarının, herhangi bir coğrafi bölge üzerinde nesnelere birbirlerinden ayırma görevi taşıyan unsurlar ve haritaları dillendirmeye yarayan işaretler olduğunun dışında bir görevden söz edilmeyecekti. Bu durumda ise, coğrafi adların tarihi ve kültürel yönü göz ardı edilecek, bu tarz yaklaşım ile yer adları, haritalar üzerinde yer alan rakamlardan farksız, ruhu olmayan birer mekanik vasıta olarak görülecekti.

Nihayet yer adlarına dil bilim açısından bakılsaydı, bunların dile ait diğer unsurlardan farkı olmayan ve çeşitli nesnelere, kavramları ifade etmeye yarayan kelimeler olduğu söylenebilecek; yer adlarının oluşumunda, işletilmesinde vs. büyük etkisi olan dil dışı faktörleri dikkate almamak gibi, yer adları incelemeleri için

tehlikeli olan bir durum ortaya çıkacaktı.

Yer adları araştırmalarında yukarıda belirtilen bilim dallarına başvurmamak kesinlikle, amaca ulaşmada bir engel teşkil etmektedir. Hatta bilim dallarının birbirleriyle olan münasebetlerinde, sözü edilen bilim dalları nasıl yer adlarından yararlanıyorsa, yer adı araştırmalarının da bu bilimlerin metotlarının yardımıyla olduğu kolayca söylenebilir. Ahmedov'un da belirttiği gibi, bu yüzden yer adlarını incelemek için meseleye bir bütün olarak yaklaşmak lazımdır. Adların lengüistik alanda tetkiki, istatistik bilgiler, coğrafi ve tarihi analizlerle tamamlanmalıdır.⁴⁰

Bu noktadan sonra yer adının, kendiliğinin ne olduğunu belirlemek gerekmektedir. İfade edildiği gibi, her ne kadar tarihi ve coğrafi vasfi olsa da yer adları yapıldığı dile aittir ve bu bakımdan yer adlarını temel ya da büyük ölçüde bağımlı olarak lengüistik açıdan incelemek en tabii yoldur. Lengüistik elemanlar oldukları için dil incelemeleri ile doğrudan bağlantılı görünen yer adları, bazı önemli özellikler taşımaları sebebiyle farklı bir şekilde ele alınmaktadır. Yer adı olarak ifade edilen dil işaretlerinin dilde bulunan diğer kelimelerden belirgin bir biçimde ayrıldığı noktalar vardır.

(...)

Yer adının kendiliğine ait özellikler, yalnızca yer adını inceleme alanı yapan bu bilim dalı tarafından ele alınmalıdır."⁴¹

1.1.5. Yer Ad Bilimin Tarihçesi

1.1.5.1. Dünyada Yer Adları Çalışması

Yer adları bilimi, dünyada önemli bir bilim dalı olarak yerini almıştır. Son yıllarda Avrupa'da yer adlarıyla ilgili çalışmalar bağımsız bir bilim kolu meydana getirecek kadar artmıştır. Toponimik bilimlerin kurucusu Johann Jakob Egli kabul

⁴⁰ Ahmedov, age, s.14

⁴¹ Levet KURGUN, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.6,7,8

edilmektedir.⁴² Son elli yıl içinde yer adları üzerinde birçok kimseler çalışmış, bu alanda birçok araştırmalar yayınlanmıştır. Bu alandaki çalışmaların olumlu sonuçlar vermesi, toponymie araştırmalarında linguistique, yani dil bilimi metodlarının kullanılmasıyla bir kat daha artmıştır.⁴³

Bu çalışmalardan en önemlileri Fransa'da yapılmıştır. Toponymie alanında Fransa'da birçok kimseler çalışmıştır. Houze, Quicherat, Cocheris, d'Arbois de Jubainville, Auguste Longnon, Albert Dauzat... gibi. 1938'de Paris'te Uluslararası I. Toponymie ve Anthroponymie Kongresi toplanmıştır. Bu kongreye yirmiyeye yakın ülke katılmıştır. Bu kongre sonunda Fransa'da bir Toponymie ve Anthroponymie Komisyonu da kurulmuştur. Sonraki yıllarda Paris'te (1947) ve başka yerlerde (Bruxelles, 1949; Uppsala, 1952) bu kongreye devam edilmiştir.⁴⁴

Fransa'ya paralel olarak toponymie çalışmalarının Belçika, İsviçre, İtalya, İspanya, Portekiz, Almanya ve Slav ülkelerinde de yapıldığını biliyoruz. Bu çalışmalarla ilgili Prof. Dr. Hasan EREN sözü geçen makalesinde şöyle bahsetmektedir:

“Toponymie çalışmaları İsviçre'de de büyük bir gelişme göstermiştir. İsviçre'de bu alanda “Jaccard ve Les noms de lieux dans les langues romanes” (1930) yazarı Ernest Muret'den sonra bugün Aebischer ve Hupschmied gibi seçkin bilginler çalışmaktadır.

İtalyan toponymiste'leri arasında Battisti, Bertoldi, Bertoni, Olivieri, Pieri, Serra... anılabilir. Genç İtalyan toponymistelerinden Alessio, Lambrogia, Pasquali de verimli çalışmaları ile tanınmışlardır.

İspanya ve Portekiz'de de toponymie çalışmalarına büyük bir önem verilmiştir. İspanya'da Griera ve Montoliu, Portekiz'de ise Leite de Vasconellos

⁴² Yrd. Doç. Levet KURGUN, age, s.13

⁴³ Prof. Dr. Hasan EREN, Yer Adlarımızın Dili, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 1965, s.155-165

⁴⁴ Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

toponymiste olarak ün yapmıştır.

Almanya’da da yer adları üzerinde ciddi araştırmalar yapılmıştır. P. Skok ve Karspers gibi bilginlerin çalışmalarından sonra, H. Grohler (Über Ursprung und Bedeutung der Französischen Ortsnamen. Heidelberg, 1. 1913, 2. 1933), Gamillscheg ve Schnetz’in bu alanda ciddi yayınlar yaptığını biliyoruz.

Slav ülkelerinde de toponymie çalışmalarının eski bir geçmişi vardır. Büyük Slaviste Franz Miklosich, Slav yer adlarını yapı ve anlam bakımlarından ele almıştır. Daha sonra, Çekoslovakya, Polonya, Rusya, Yugoslavya ve Bulgaristan’da bu olanda birçok yayınlar çıkmış, dergilerde toponymie yazılarına geniş bir yer verilmiştir. Çekoslovakya’da Antonin Profous, Çek yer adlarını büyük bir eserde toplamıştır.

Rus dilinin etymologique sözlüğünü yazmış olan Max Vasmer, Rus yer adları üzerinde durduğu gibi, Balkan topraklarındaki Slav yer adlarını da ele almış, Slav dilleri bakımından büyük bir önem taşıyan Yunanistan’daki Slavca adları gözden geçirmiştir.

Slav ülkelerindeki bu çalışmalara Fin ve Macar Slavistleri de katılmışlardır.”⁴⁵

Onomastik/toponomi/hidronomi (kişi, yer, su, dağ vb. adları) çalışmaları, Avrupa’da ve Amerika’da oldukça ileridir. Avrupa’da bu konuda yayımlanan *Onoma* adlı bir bilimsel dergi de bulunmaktadır. Kişi ve yer adları, boy-soy-oymak-cemaat-oba adları ile birlikte, iç içe yaşamakta, bir milletin “tapu kayıtları”nı oluşturmaktadırlar.⁴⁶

Avrupa’da yapılan çalışmalarda, Türk yer adlarına yarar sağlayacak bir takım veriler de elde edilmiştir. Bu verilerin en önemlisi, Fin dilci Martti Rasanen’den gelmiştir. Tanınmış Fin Slaviste’i J. J. Mikkola’nın, Martti

⁴⁵ Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

⁴⁶ Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, Türk Kişi Adlarının Dil Ve Tarih Açısından Önemi *Türk Dili*, S:565, Ocak 1999, S.3-8.

Rasanen'in bu alandaki yayınları, Rus topraklarındaki Türk yer adlarına ait bilgilerimizi yeni verilerle derinleştirmiş, zenginleştirmiştir. Volga adı üzerine yazmış olduğu yazıları belirtmek isterim. Seçkin Fin bilgini, bu büyük ırmağın Rusça adının Türkçeden geldiğini –sağlam verilere dayanarak- ileri sürmüştür. Fin bilginleri gibi Macar Slaviste ve Türkologları da yer adlarına sık sık dokunmuşlardır. Bu yoldaki çalışmalarıyla büyük bir ün kazanmış olan Macar bilginleri olarak J. Melich, J. Nemeth, I. Kniezsa ve L. Rasonyi'yi anmakla yetineceğim.⁴⁷

Dünyadaki yer adları çalışmaları, aynı zamanda bazı devletlerin siyasal çekişmelerinde de kaynak olarak kullanılmışlardır. Macaristan'la Romanya arasında Transilvanya konusunda yapılan tartışmalarda da yer adlarının tanıklığına sık sık başvurulmuştur. Bu tartışmalar özellikle 2. Dünya Harbinden önceki yıllarda sıklaşmıştır. Macarlar ve Rumenler Transilvanya davasını daha çok toponymie'ye dayanmak suretiyle çözmeye çalışmışlardır. Böylelikle, toponymie uluslar arası politikada büyük bir önem kazanmıştır.⁴⁸

1.1.5.2. Türkiye'deki Yer Adları Bilimi Çalışmaları

Türk yer adları çalışmalarının başlangıcı ise Cumhuriyetimizin ilk yıllarına rastlamaktadır. Bu alandaki ilk çalışma, Prof. Dr. Fuat KÖPRÜLÜ'nün Türk Mecmuasında yazmış olduğu "Oğuz Etimolojisine Dair Tarihi Notlar" isimli makale kabul edilir. "İlmî seviyede 1925 yılında Fuad KÖPRÜLÜ'nün yazdığı bir makale ile başlayan yer adbilim çalışmaları, günümüze kadar meyvelerini, birbirine benzeyen yüzlerce makale ve birkaç kitap şeklinde verebilmiştir."⁴⁹

"Bizde bu alandaki çalışmaların henüz başlangıç evresinde bulunduğunu söyleyebiliriz. Prof. Fuad Köprülü, Türkiyat Mecmuası'nda (1, 1925) çıkan bir yazısında (Oğuz etnolojisine dair tarihi notlar) Oğuzların muhaceret yollarıyla iskân

⁴⁷ Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

⁴⁸ Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

⁴⁹ Prof. Dr.H.Ömer KARPUZ- Yrd. Doç. Levent KURGUN, Organ Adlarından Oluşan Yer Adları isimli makale. (www.kurgun.com)

sahalarındaki bilimum coğrafi isimler ve bilhassa köy isimleri üzerinde durmuştur.”⁵⁰

Köprülü'nün ardından yine aynı dergide H. Nihal ve A. Naci'nin “Anadolu'da Türklere Ait Yer İsimleri” adlı makaleleri bu alandaki çalışmaların başlangıç evresini oluşturur. “Yer adları hakkındaki çalışmalar cumhuriyetin ilk yıllarına dek uzanır. Bu yıllarda yayınlanan ve topografya haritalarından derlenen bilgilere dayanan “Anadolu'da Türklere Aid Yer İsimleri” adlı çalışma ilklerden birisidir (H. Nihal, A. Naci 1928). Bu yayının hemen ardından o günkü adıyla “Maarif Vekâleti” “Coğrafi İsimlerin İmlâları Hakkında Rapor” isimli kitabı yayınlamış ve yer adlarının kullanımında birlikteliği sağlamaya dönük önemli bir adım atılmış (Maarif Vekâleti 1929), birkaç yıl sonrasında yer adlarının önemi bir başka çalışmada daha dile getirilmiştir (H. Namık 1933).”⁵¹

“Köprülü'nün bu yazısı üzerine 1928'de H. Nihal ile A. Naci, Türkiyat Mecmuası'nda (2) bir yazı yayınladılar (Anadolu'da Türklere ait yer isimleri). Bu yazı Genelkurmay haritalarından toplanmış bir takım yer adlarını kapsıyordu.”⁵²

Mehmet Şakir'in 1928'de çıkan bir yazısı ise Sinop ve çevresinde Oğuzlarla diğer Türk zümrelerine ait köy adlarına tahsis edilmişti (Halk Bilgisi Mecmuası, 1928). 1936'da Isparta Halkevi Yayınları arasında F. Aksu'nun, “Isparta İli Yer Adları” adlı küçük bir eseri çıkmıştı. Bu eserde bir yandan şehir, kent, köy, mahalle, semt, yayla, kışla ve çiftlik gibi yerleşme adları, bir yandan da dağ, tepe, hüyük, bel, belen, sırt, etek, yamaç, seki, boğaz, gedik, geçit, ırmak, dere, çay, pınar, arık, göl, gölet, düden... gibi tabii yer adları toplanmıştır. Aksu'nun bu eserinden sonra, Sırrı Üçer ile Mesud KOMAN, “Konya İli Köy ve Yer Adları Üzerine Bir Deneme” (Konya, 1945) adlı küçük bir eser yayınladılar. Bu yayınlara ek olarak İshak Refet Işıtman'ın, 1945'te çıkan bir yazısını da sayabiliriz. “Köy Adları Üzerine Bir İrdeleme” (Türk Dili Belleten, 1945) adı altında çıkan bu

⁵⁰ Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

⁵¹ Harun TUNCEL, Türkiye'de İsmi Değiştirilen Köyler, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, Sayfa: 23-34, ELAZIĞ-2000

⁵² Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

yazıda, Anadolu’da Türk ve özellikle Oğuz boylarına ait yer adları üzerinde durulmuştur. Abdülkadir İNAN, 1945’te çıkan “Anadolu’nun Toponimisi ve Türk Boylarının Adları Meselesi” (Türk Dili Belleten, 1945) adlı yazısında Anadolu toponymisiyle ilgili yayınları özet olarak tanıtmakla yetinmiştir. Fuad Köprülü, 1925’te çıkan yazısından sonra da muhtelif vesilelerle yer adlarından yararlanmıştır. Örnek olarak “halk şairi, âşık” anlamına gelen ozan kelimesinden bahsederken, Anadolu’da tesadüf edilen Ozan, Ozanlar gibi yer adlarını vermiştir. Sonra, Uran kabilesine ait yazısında, Anadolu’da yer adlarında kullanılan viran, ören kelimesine temas etmiştir. Köprülü’nün bu yazısı üzerine ben de yer adlarında sık sık kullanılan bu ören kelimesi üzerinde durdum.⁵³

Bu alanda Prof. Dr. Hasan EREN’in çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. Prof. Dr. Hasan EREN’in; 1950 yılında Türk yer adları üzerine bir yazısının ardından, 1965 yılında Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten dergisinde “Yer Adlarımızın Dili” isimli bir makalesi yayımlanmıştır. Bu makalede Prof. Dr. Eren, yer adları biliminin dünyada doğuşunu ve bilim halini alışını dillendirirken, Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalara da yer vermiştir.

Cevdet TÜRKAY’ın “Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu’nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler (1979)” adlı eseri, Türk yer adlarına kaynaklık yapması bakımından önemli bir eserdir.

Prof. Dr. Cemal Arif ALAGÖZ, “Türkiye Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler” isimli makalesini sunmasında yararlandığı kaynaklar olarak Hermann Lautensach’ın “İber Yarımadasının Coğrafi tablosunda Mağribi-Berberi Arap Çizgileri” adlı eserinden ve Prof. Dr. Faruk SÜMER’in Oğuzlar (Türkmenler)” kitabından faydalandığını belirtmiştir.⁵⁴

Prof. Dr. ALAGÖZ, aynı makalesinde: “Bizde yer adlarıyla ilk meşgul olanlar arasından 1930-1940 yıllarında Harita Genel Müdürü Sayın General

⁵³ Prof. Dr. Hasan EREN, age, s. 155-165

⁵⁴ Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.11,12

Abdurrahman Aygün'ü hatırlatmak isteriz. Antil Denizi'ne girişte Bahama Adalarının “TÜRK ADALARI” isimli bir ufak takımadası kendisinin dikkatini çekmişti. Halen İngilizlere ait olan bu adalara Türk Adaları denmesini, Kristof Kolomb'un tayfaları arasında Türkler bulunabileceği ihtimaline bağlıyordu. Konuyu derinleştirecek bir eser hazırlamaktaydı. Araştırmasının Harita Genel Komutanlığı'nda bulunması mümkündür.”⁵⁵ sözleriyle bu alanda çalışan General Abdurrahman Aygün'ün ismini zikretmiştir.

Prof. Dr. Mehmet ERÖZ “Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları” isimli makalesinde, “Bu konuyla ilgili olarak, Prof. Caferoğlu'nun, Prof. Fındıkoğlu'nun, Prof. Abdülkadir İnan'ın, Prof. Togan'ın, Prof. Raşonyi'nin, Prof. Kafesoğlu'nun adını anmak gerekir.”⁵⁶ sözleriyle ülkemizde yer adalarıyla ilgili çalışma yapan bilim adamlarımızın isimlerini zikretmiştir.

“Elazığ, Bingöl ve Tunceli İlleri Yer Adlarına Bir Bakış” isimli makalesinde Türk yer adları çalışmalarının yetersizliğine değinen Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, ayrıca yapılan çalışmalarla ilgili de bir eleştiri getirmektedir. Gülensoy bu makalesinde saha çalışmalarından ziyade masa başı çalışmalarının yapıldığını belirterek, bunun da yanlışlığı üzerinde durmuştur. “Türk yer adları üzerine yapılan incelemeler, ne yazık ki yeterli değildir. H. Eren, D. Aksan, Ö. Başkan gibi Türkolog ve dil bilimcilerinin çalışmalarının ancak birkaçı yer adlarına yönelik olduğu için, bu konuyla ilgili pek çok mesele henüz çözülememiştir. Türk yer adlarıyla ilgili geniş bir çalışma, meslektaşımız H. Scheinhard'ın “Typen Türkischer Ortsnamen. Einführung, Phonogie, Morphologie, Bibliographie” (Heidelberg, 1979) adlı eseridir. Scheinhard, bu çalışmasıyla Türkoloji'nin karanlık bir cephesini aydınlatmışsa da meselenin tam manasıyla çözüldüğünü ifade etmek, biraz erken olur. Çünkü görüşüme göre yer adları üzerine yapılan çalışmalar, sahada yapılan tespitlerden çok masa başı çalışmalarına dayanmaktadır. Masa başı çalışmaları da komisyonlarca sık sık değiştirilen yer adlarına dayandığı için,

⁵⁵ a.g.s, s.12

⁵⁶ Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.43

sonucun verimli olmadığı ortadadır.”⁵⁷

Ali AÇIKEL, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi’nde yayınlanan makalesinde ülkemizdeki yer adları çalışmalarının 1920’lerden itibaren başladığını dile getirmiştir. Tarih boyunca değişik kültürlerin yerleşme ve geçit alanı olmuş olan ülkemizde 1920’lerden itibaren toponomi çalışmalarına başlanmış ve bu alanda birçok araştırma eser kaleme alınmıştır (İnan, 1987; Eren, 1965; Baykara, 1988; Budak, 2001; Sakaoglu, 2001).⁵⁸

Açikel, aynı makalesinde: “Bu incelemelerde daha çok modern yer adları kılavuzları esas alındığından günümüz yer adlarının tarihi kökenleri üzerinde fazla durulmamıştır. Ayrıca kronik tarih kitapları, seyahatnameler, arşiv malzemesi (defter ve belgeler), şer’iyye sicilleri ve benzeri, kıymeti haiz kaynaklar, Türkiye yer adları konusunda tam olarak seferber edilememiştir. Bu tarihi kaynakların sadece bir kısmı, bazı araştırmacılar tarafından incelenmiştir.” diyerek ülkemizdeki yer adları çalışmalarının yüzeysel olduğuna değinmiş ve kaynaklardan yeterince yararlanılamadığını dile getirmiştir.

1984 yılında “Türk Yer Adları Sempozyumu” düzenlenmiş ve bu sempozyumda, yer adları ile ilgili bilim adamlarımız bildirimlerini sunarak bu alanda yapılacak yeni çalışmalara ışık tutmuşlardır.

Yer adları çalışmaları, son zamanlarda yayımlanan makale ve kitapların yanında yüksek lisans ve doktora tezleri ile de hak ettiği değeri görmeye başlamıştır. Bu alanda, benim bu tezimi hazırlamamda önemli bir yol haritam olan Pamukkale Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Levent KURGUN’un “Denizli İli Yer Adları” isimli doktora tezinden bahsedemeden geçemeyeceğim. 800 sayfayı aşan bu eserin, yer adları çalışmalarımızın saha çalışmaları ile genişletilerek sürdürülmesi noktasında önemli bir yer kaynak olduğunu düşünüyorum. 2002

⁵⁷ ags, s.150

⁵⁸ Dr. Ali AÇIKEL, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 2003 / Cilt: 20 / Sayı: 2 / s.181-202

yılında yayınlanan bu tez; Denizli ilinin yer adlarının kökenlerini ve yapılarını gün yüzüne çıkartmanın yanında, yer adlarıyla ilgili çalışmaların nasıl yürütüldüğünü, bu çalışmaların dünyada ve ülkemizde nasıl olduğunu, nasıl olması gerektiğini dile getiren önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkıyor.

1.1.6. Yer Adlarının Tasnifi

Kaynakları incelediğimizde Türkiye’de yer adları tasniflerinin çeşitlilik gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu konudaki ilk çalışmalardan birisini Hasan EREN yapmıştır. Hasan Eren, “Yer Adlarımızın Dili” adlı çalışmasındaki tasnifi oldukça genel bir tasniftir ve yer adlarını 2 bölümde incelemiştir:

- 1-Türk kökünden gelen adlar
- 2-Yabancı dillerden alınmış olan adlar.⁵⁹

Diğer bir tasnif de Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU’ndan gelmiştir. Sakaoğlu, yer adlarımızı 8 kategoriye ayırmıştır:

- 1-Bizans menşeli veya Grek dilinden gelen adlar
- 2-Türk şahıs adlarından gelen adlar
- 3-O mahalledeki muayyen bir alametten veya özellikten gelen adlar
- 4-Zamanla esas şeklini kaybederek yeni biçimlere giren adlar
- 5-Çeşitli topluluk veya iskânlar ile ilgili adlar
- 6-Kaybolmuş binalar veya şekli değişmiş yerlerin hatırası olan adlar
- 7-Avrupai kökenden gelen Levanten adlar
- 8-Özel olarak uydurulmuş adlar⁶⁰

Prof. Dr. Mehmet ERÖZ’ün yer adları tasnifi ise şöyledir:

- 1-Türk adıyla veya Türk ulus ve uruk adları ile anılanlar
- 2-Türk ulus ve uruklarına bağlı boy ve oymak adları ile anılanlar

⁵⁹ Hasan EREN, Yer Adlarımızın Dili, Belleten, TDAY, Ankara,165, s.159

⁶⁰ Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU, İnsan Adlarından Kaynaklanan Yer Adlarımız, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.259

- 3-Tür içtimai teşkilatına ait isimler taşıyan köyler
- 4-Ünlü kişilere göre isimlendirmeler
- 5-Totemik izler taşıyan köy adları
- 6-Orta Asya ve öteki Türk illerine ait kelimeler
- 7-Maddi kültürümüzle ilgili olan köy adları
- 8-Mana ve mefhumların karıştırılmasına yol açan deęiřtirmeler⁶¹

Yer adlarının tasnifi konusunda Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY'un da bir çalışması vardır. Yer adlarını 9 kategoriye ayıran Gülensoy'un bu kategori başlıkları şöyledir:

- 1-Yerin yapısına göre verilen adlar.
- 2-Yerin ve çevrenin renk özelliğine göre verilen adlar
- 3-Yerin bir başka yerle farklı durumuna göre verilen adlar
- 4-Yerin ve çevrenin hayvanlarına göre verilen adlar
- 5-Çevredeki yapılara göre verilen adlar
- 6- O yere ilk yerleşen topluluğun lideri veya büyüğünün adına göre verilen adlar
- 7-Çevredeki akarsulara göre verilen adlar
- 8-Dinle ilgili adlar
- 9- Meslekle ilgili adlar⁶²

Prof. Dr. Doğan Aksan ise, yer adlarını iki ana başlık altında incelemiştir.

A- Çevreyle ilgili adlar

B- Bireyle ilgili adlar.

Tabi Aksan, bu başlık altındaki adları da ayrıca kategorilere ayırmıştır.

Şöyle ki:

A-Çevreyle ilgili adlar

1-Çevrenin coğrafi özellikleri ve jeolojik yapısı,

2- Çevredeki renkler,

⁶¹ Prof. Dr. Mehmet ERÖZ, Sosyolojik Yönden Yer Adları, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.43

⁶² Prof. Tuncer GÜLENSOY, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s.156

3- Çevrenin genel nitelikleri,

4- Çevredeki varlıklar:

a- Bitki örtüsü,

b- Hayvanlar,

c- Yapılar.

B-Bireyle ilgili adlar

1- Kişi adları, unvanlar,

2- Dinle ilgili adlar,

3- Meslekle ilgili adlar, akrabalık adları.⁶³

Köken bakımından yer adlarının tasnifi konusunda Doç. Dr. Levent Kurgun, doktora tezinde 18 kategoriden oluşan bir tasnif yapmıştır:

1-Orun adı

2-Su adı

3-Düzlük adı

4-Yükselti adı

5-Mevki adı

6-Boy adı

7-Kişi adı

8-Bitki adı

9-Hayvan adı

10-Yapı adı

11-Eşya adı

12-Yol adı

13-Mezar adı

14-Harabe adı

15-Tanımlayıcı adlar

16-Hatıra karakterli adlar

17-Yapay adlar

⁶³ Prof. Dr. Doğan AKSAN, Anadolu Yer Adları, s.185

18-Olaya dayanan adlar⁶⁴

Bütün bunların ardından bizim yaptığımız Uşak ili yer adları köken çalışmasında kategori isimler şöyle sıralandı:

1-Boy adı kökenli adları: Boy, aşiret, cemaat vb adlar bu grupta incelendi

2-Tanımlayıcı adlar: Bölgenin kendine has bir özelliğinden kaynaklanan yer adları bu grupta incelendi.

3-Kişi Kökenli Adlar: İsmi, tarihi, mahalli veya eski sakinlerinden alan köy isimleri **4-Su adı kökenli adlar:** Bünyesinde dere,çay,kuyu,pınar vb isimler barındıran yer isimleri bu grupta incelendi.

5_Yapı adı kökenli yer adları: Bünyesinde saray, konak, ören, cami, okul vb. adlar barındıran yer adları bu grupta incelendi.

6-Bitki adı kökenli yer adları: Adını bitki adlarından alan yer adları bu grupta incelendi.

7-Yükselti adı kökenli yer adları: Yerden yukarı ve aşağı yükseklik belirten yer adları bu grupta incelendi: dağ, tepe, çukur, dere, taş vb.

8-Mevki adı kökenli yer adları: Mevki bildiren yer adları bu grupta incelendi,

9-Orun adı kökenli yer adları: Asıl isimi oluşturan bölümde kent, köy, il vb. adlar bulunan yer adları bu grupta incelendi..

10- Düzlük adı kökenli yer adları: Yayla, yazı, ova gibi düzlük bildiren yer adları bu grupta incelendi.

11-Hatıra karakterli adlar: Bünyesinde tarihi bir şahsiyet veya olaya dayalı isimler barındıran adlar bu kategoride incelendi.

12-Eşya adı kökenli adlar: Asıl ad kısmında bir eşyadan kaynaklanan ad bulunduran yer adları bu grupta incelendi.

13-Harabe adı kökenli adlar: Eski yerleşim yerleri kalıntıları üzerine kurulmuş ve bunu isminde barındırmış yer adları bu grupta incelendi.

14-Hayvan adı kökenli yer adları: Hayvan adı kaynaklı yer adları bu

⁶⁴ Yrd. Doç. Levent KURGUN, Denizli İli Yer Adları (Doktora tezi), s.55

grupta incelendi.

15-Dünya dışı unsurlardan oluşan yer adları: Bünyesinde dünya dışı unsur barındıran (ay, mars, feza vb.) yer adları bu grupta incelendi.

16- Maden adı kökenli adlar: Asıl ad bölümündeki isimin maden adından kaynaklanan yer adlarıdır. Uşak'ta krom sokak bu tür bir yer adı olarak karşımıza çıkıyor.

17-Renk Adı kökenli adlar: Asıl ad bölümünde bir renk adı taşıyan yerleşim yerleridir. Uşak'ta pembe rengi sokak ismi olarak verilmiştir.

18-Bilinmeyen kökenli yer adları: Araştırmalarımız neticesinde isminin kökenini bulamadığımız yer adları karşımıza çıktı. Bu tür yer adlarını bu başlık altında inceledik

2. İNCELEME

2.1. UŞAK VE İLÇELERİNİN TARİHİ – UŞAK YER ADLARININ TAHLİLİ

2.1.1. Uşak İli

2.1.1.1. Uşak Tarihi

Uşak ve çevresinin MÖ 4000 yılından itibaren yerleşime açıldığı anlaşılmaktadır. Özellikle bronz çağında yerleşimin daha yaygınlaştığı görülmektedir.

MÖ.2000 de Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititlerin 1000 de ise Friglerin batı sınırını oluşturan Uşak ve çevresi bu kültürlerden ziyade İon Kültürünün etkisi altında kalmıştır.

MÖ. 7. Yüzyılda Kral Gyges'in Lidya İmparatorluğunu ele geçirmesi ile topraklarının büyük kısmı Lidya'da kalan Uşak, MÖ. 620'de tamamen Lidya'nın egemenliğine girmiştir. Dünyada ilk kez parayı basan ve kullanan döneminin en zengin krallığı olan Lidya'nın hâkimiyeti, M.Ö. 546 yılına kadar devam etmektedir. Bu süre içerisinde Efes'ten başlayan kral yolu yapılmış ve yol, Gediz (Hermos) nehrini takip ederek Uşak ili sınırları içerisinde Güre köyü, Uşak-Keromon- Agora kentlerine uğrayarak devam etmiştir,

MÖ. 546'da Lidya'nın son kralı Kroisos ile Pers Kralı Kyros arasındaki savaşta Lidya'nın tarihten silinmesi sonucu bölge, İran'dan gelen Perslerin hakimiyetine girmiştir. Pers egemenliği, M.Ö.334 yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihte Makedonyalı Büyük İskender'in Anadolu seferi sonucu bölge, tüm Anadolu gibi Büyük İskenderin hâkimiyetine girmiş; İskender'in ölümünden sonra ise bölge, Büyük İskender'in generallerinden Antigon'un payına verilmiştir. Daha sonra bir süre Bergama krallığına bağlanan Uşak ve çevresi, MÖ. 189 yılında Roma Konsülü Montius'un himayesine, başka bir ifadeyle Roma hâkimiyetine geçmiş; Kavimler

Göçünden sonra Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılması neticesinde Doğu Roma sınırları içinde kalan Uşak, MS. 12. Yüzyıla kadar Bizans hâkimiyetinde kalmıştır.

1071'den sonra yöre, zaman zaman Selçuklular ile Bizanslılar arasında sık sık el değiştirmiş; nihayet 1176 yılında Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan ile Bizans İmparatoru Manuel Komnenos arasında yapılan Miryakefalon (Kumdanlı) Savaşı sonucunda Selçuklulara geçmiştir.

Sultan II. Kılıçarslan, yeni bir fetih hareketine girişerek 1182'de Uluborlu, daha sonra Kütahya civarını fethetti. Uşak yöresinin de bu sefer sırasında Selçuklu hâkimiyetine geçtiği muhakkaktır. Çünkü Selçuklu sınırları, Denizli'ye kadar yaklaşmıştı. Bu arada Sultan II. Kılıçarslan, 1185 tarihinde ülkeyi 11 oğlu arasında paylaştırdı. Bu taksimat sonunda Kütahya-Uşak-Uluborlu bölgesi, Gıyaseddin Keyhüsrev'e verildi. Bu taksimattan sonra kardeşler arasında hâkimiyet mücadelesi haşladı. I. Gıyaseddin Keyhüsrev, 1192 tarihinde devletin başına geçmeyi başardıysa da diğer kardeşlerini bertaraf edemedi ve 1196 da II. Süleyman Şah tarafından sürgüne gönderildi. Kardeşler arasındaki bu taht mücadelesinden yararlanan Bizans Kütahya-Uşak civarını geri aldı. Bizans hâkimiyeti 1233 tarihine kadar sürdü. Bu tarihten itibaren Uşak civarı artık tamamen Türk hâkimiyetine geçti.

Beylikler döneminde Germiyanoğullarına tabi olan Uşak ve çevresi, 1391 de Yıldırım Bayezid'in Germiyanoğulları hakimiyetine son vermesi ile Osmanlılara dahil olmuş; Fetret Devri'nde beylikler tekrar canlanmış, 1429 yılında Germiyanoğullarının son hükümdarı II. Yakup Bey'in vasiyeti ile Osmanlı Devleti'ne kalmıştır.

Uşak, Osmanlı hâkimiyetine girdikten bir süre sonra yapılan idari taksimata göre Anadolu Eyaletine bağlı Kütahya Sancağının bir kazasıdır. Her ne kadar Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivindeki 16.yüzyıla ait 48 numaralı Kütahya Sancağı Tapu Tahrir Defterinde Uşak nahiye olarak geçmekte ise de, Mustafa Çetin Varlık'ın "16.Yüzyılda Kütahya Sancağı" (1980) isimli kitabında, 1513 tarihinde Uşak Kütahya Sancağının kazaları arasında gösterilmektedir. Uşak, bu statüsünü 1530 tarihinde de muhafaza etmektedir.

1530 tarihli Muhasebe-i Vilayet-i Anadolu Defteri'ne göre Uşak'ta 11 mahalle ve 411 hane bulunmaktadır. Cami, Burhan Fakih, Hacı Hızır mahalleleri, nüfus olarak şehrin en büyük mahalleleridir. Me'cid-i Kassab Hasan, Selman Fakih (Derviş Mehmed), Mescid-i Meshed mahalleleri ise en küçük mahallelerdir. Şehir nüfusu içinde gayri müslim olmaması, dikkat çekmektedir. Şehirde 493 yetişkin erkek bulunmaktadır. Ayrıca 8 imam, 1 hatip, 4 müezzin, 2 Hafız-ı Kur'an olmak üzere 15 din görevlisi, hizmet etmektedir. Yine; 1 seyyid, 3 muhassıl (vergi tahsildarı). 5 sipahizade, 5 sahib-i berat mevcuttur. Bunlar vergiden muaftır. Aynı tabloda Cami mahallesinde bir müderrisin olması, şehirde medrese bulunduğunu ifade etmektedir.

Uşak kazasında yerleşim daha çok kırsal alana yayılmış olup, yüzden fazla köyü ve Akkoyunlu Yörüklerine bağlı konar-göçer olarak yaşayan 19 cemaati bulunmaktadır. Bunlar: Delü Musalar, Kesimikler, Turgut Fakih, Beg Timur, Hızır Fakih, Saru Danismendlü, Celebvermiş, Ahmedlü, Veled-i Devlethan, Şeyh Celebvermiş, Durud Alisi. İlyaslu, Veled-i Levgerler(Göğer), Sülekler, Sünnetçiler, Selmanlu, Zinetler, Elsüzler ve Güzeller cemaatleridir.

16.yüzyılda detaylı şekilde bilgi bulabildiğimiz Uşak kazası hakkında, daha sonraki yıllarda belgelere dayalı fazla bir bilgiye rastlanmamaktadır. 17. yüzyıla ait bilgiler çoğunlukla seyahatnamelerde mevcuttur. Bu yüzyılda yaşayan Katip Çelebi'nin (1605-1658) "Cihannüma" adlı eserinde; "Uşak, Kütahya'dan doğuya bir merhale Murat Dağı yakınında, bir dere içinde kaleli bir kasaba, 150 adet köyü bulunan mamur bir kazadır. Kasabası geniş bir ovanın doğusuna düşüp köyleri o ovada bulunmaktadır. Seccade ve halısı meşhurdur." diye bahsedilmektedir.

Uşak hakkında aynı yüzyılda yazılmış bir diğer kaynak da Evliya Çelebi'nin "Seyahatname" adlı eseridir. Bu eser, Kâtip Çelebi'nin Cihannüma'sından daha sonraki yıllarda yazılmıştır. Verilen bilgiler kesin olmamakla birlikte, Kâtip Çelebi'nin anlattıklarını teyit eder niteliktedir.

Seyahatname'ye göre Uşak, Kütahya Sancağı dâhilinde bulunan bir kaza olup, Gevher Sultan 'Hassı'dır. Şehir, doğuda Banaz, kible tarafında Honaz, güneyde Komar, batıda Kule, kuzeyde Gediz olmak üzere beş kapısı olan bir kale

ile çevrilidir. Eserde kalenin özellikleri ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Buna göre kalenin müstahkem olmadığı, beş arşın yükseklikte, şeklinin kare olduğu, Buğday Pazarı kapısında hendek bulunduğu ve 1598 tarihinde Uşak halkının Celali isyanlarından dolayı bu kaleyi tuğla ve taşlarla tamir ettikleri anlatılmaktadır.

Uşak'ta Rum ve Ermenilerin varlığından bahseden Evliya Çelebi, Yahudilerin bulunmadığını yazmaktadır.

İzmir'in işgalinden sonra Batı Anadolu'da Gediz ve Menderes vadilerinde ilerlemeyi planlayan Yunan kuvvetleri; 25 Mayıs'ta Manisa'yı, 29 Mayıs'ta ise Turgutlu'yu işgal etti. Bu işgaller karşısında Alaşehir'de Kuvay-ı Milliye teşkilatı kuruldu. Akabinde Uşak'ta da kıpırdanmalar başladı. İzmir'in işgali sırasında 17. Kolordudan ayrılarak Uşak'a gelen Selanikli Kaymakam Fuat Bey, Yüzbaşı Hakkı Bey, ve Sökeli Hilmi Bey, burada gizli bir cemiyet kurdular. Ödemiş'in 1 Haziran'da istilaya uğraması üzerine Uşak'a gelen Alaşehir Mevkii Kumandanı Süleyman Sururi Bey'in Teşkilat-ı Mahsusa ile bir irtibatı vardı. Sururi Bey'in etkisiyle bu cemiyetin adı "Müdafaa-i Hukuk Heyet-i Milliyesi" şeklinde değiştirilerek Karakol Cemiyeti ile bağlantısı sağlandı. Kuvâ-yı Milliye'ye karşı olan kaymakam ve belediye reisinin bütün baskılarına rağmen Uşak'ta milli hareket sindirilemedi.

Gizli cemiyetin çalışmaları neticesinde Salihli Cephesinden ayrılan bir bölük, Eşme'den takviye alarak 17 Temmuz 1919 günü Uşak'a girdi ve şehre hâkim oldu. Ardından Gediz ve Simav da Kuvay-ı Milliye teşkilatı kuruldu.

Kuva-yı Milliyecilerin Uşak'ta hâkimiyeti ele geçirmesi, İstanbul ve İşgal kuvvetlerine "Kuva-yı Milliyeciler Hıristiyan nüfusa saldırdı" şeklinde aksetti. Düşman kuvvetleri, İstanbul Hükümetine baskı yaparak Uşak'ta asayişin sağlanmasını istedi. Hükümet, Afyonda bulunan 1 500 kişilik 23. Fırkayı Uşak'a göndermek istedi. General Milne, fırkanın Kuva-yı Milliye'ye katılabileceğini düşünerek bunu kabul etmedi.

Eski bir ittihatçı olan İbrahim Tahlakılıç (Dalkılıç), gizli bir cemiyet olan "Müdafaa-ı Hukuk Heyet-i Milliyesi" cemiyetinin içinde yer almadı. Hatta bu cemiyetin zarar vermesinden endişe duyarak, 30 Temmuz 1919'da "Redd-i İlhak" cemiyetini kurdu. İbrahim Bey'in başkanı olduğu bu cemiyet milli kuvvetlerin halka

zarar vermelerini önlediği gibi, Uşak'ta Kuva-yı Milliye hareketini yaygınlaştırdı.

Yunanlılar, silah zoruyla Sevr Antlaşmasını Osmanlı Devletine kabul ettirebilmek için 22 Haziran 1920 tarihinde taarruza başladılar. Yunan kuvvetlerinin bir kolu Bursa tarafına, bir kolu da İzmir'in doğusuna doğru harekete geçti. 29 Ağustosta Uşak'ı işgal etti. 29 Ağustos 1920 de işgal edilen Uşak, iki yıl iki gün süren Yunan işgalinden 1 Eylül 1922 tarihinde kurtuldu.

Yunan idaresi, Türkler karşısında kesin olarak yenileceklerini anlayınca General Hacı Anesti'yi başkomutanlıktan uzaklaştırdı .Yerine General Trikopis'i atadı. Bundan habersiz olan Trikopis ile birlikte maiyetindeki generaller, subaylar ve neferler; 2 Eylül 1922 de Uşak merkez Göğem köyünde 5. Kafkas Tümen Kumandanı Halit (Akmansü) Bey'e teslim oldular. General Trikopis ve yanındakiler, Hacı Anesti'nin önceden kalmış olduğu Uşak eşrafından Asım Kaftancı'ya ait evde Mustafa Kemal Paşa'nın huzuruna çıkarıldılar.

Osmanlı devrinde Hüdavendigâr vilayetinin Kütahya Sancağı'na bağlı bir kaza olan Uşak, 20 Nisan 1924 tarihli 491 Sayılı Teşkilat-i Esasiye Kanunu ile yapılan idari düzenlemede yine Kütahya vilayetinin bir kazası olarak kaldı. Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni idari yapısı içinde Banaz, Sivasslı, Karahallı ve Ulubey nahiyeleri, Uşak Kazasına bağlandı. 9 Temmuz 1953 tarih ve 6129 Sayılı kanunla vilayet haline getirilen Uşak'a, Manisa ilinden Eşme ilçesi bağlandı. Nahiyeler, ilçe statüsüne getirildi.⁶⁵

2.1.1.2. Uşak Adının Kökeni

Uşak kelimesi; Çağatay Türkçesinde “oğul, torun”⁶⁶, Arapçada “âşıklar”⁶⁷, halk dilinde ise “esir, köle” olarak üç anlam ifade etmektedir. Uşak adının birden çok anlamı olmasına rağmen, bir yerleşim bölgesine isim olarak verilmesi arasında

⁶⁵ www.usak.gov.tr . – Cumhuriyetin 75. Yılında Uşak Yıllığı,1998, s.3

⁶⁶ Sözlük, TDK, s.2039

⁶⁷ Ferit DEVELLİOĞLU, Lügat, s. 1123

bir bağlantı kurmak güçtür. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde şeddeli olarak verdiği bu yer adının verilmiş nedeninin şöyle açıklamaktadır: "... ve bu şehrin bağ ve bahçesi çoktur. Ve ab-ı havasının letafetinden mahbub ve mahbubesine hadd-i hasır olmadığından Uşşak'ı çoktur. Anın için Uşşak şehri derler mahbubları uşşak perestlerdir. Hakikatülhan bu şehre bir garibüddiyar kimesne gelüp bir iki mihman olsa elbette aşık olması mukarrerdir..."⁶⁸ şeklinde ifade etmiştir. Buradan hareketle Uşak adını Uşşak kökeninden getirmek mümkündür.

Uşak adı ile ilgili bir de rivayet vardır. Bu rivayete göre şehrin güneyindeki Mende (yeni adı Kaşbelen) Köyü büyük bir kasabadır ve adı Menos'tur. Oğuz Türkmenleri buralara inince Menos'u işgal etmişler ve adını Mende diye hançerelerine kolay gelecek şekilde değiştirmişlerdir. O zaman Uşak'ın olduğu yer boştur. Ve Mende Beyi'nin mandırasıdır. Mandıraya oğullarını oturtmuştur. Bey mandıraya her gidişinde oğullarını kast ederek "Ben "Uşak"a gidiyorum." haberini bırakır. Bolca tekrarlanan bu isim buralara âlem olur kalır.⁶⁹

Bütün bunların yanında Uşak şehrinin ismi, Cevdet TÜRKAY'ın, "Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar" isimli eserinde karşılığını buluyor bence. Burada Türkay Uşak (Uşaki) isminin bir cemaat adı olduğunu dile getiriyor.⁷⁰ Tire Kazasına bağlı olan bu cemaat, tabî ki Uşak adının verilmesinde etkili olmuştur. Bunun yanında Uşak ve İzmir'in sayılı ailelerinden Uşakizâdeler'in varlığı da bu tezi güçlendirmektedir. Bu nedenle Uşak ismini köken bakımından boy adı kökenliler gurubunda inceleyeceğiz.

2.1.2. Banaz İlçesi

2.1.2.1. Banaz Tarihi

"Banaz ve çevresinin yontma ve cilalı taş devirlerindeki yerleşim yerleri hala

⁶⁸ Sadiye TUTSAK, Uşak Kazasında Mülki Taksimatın Gelişimi, E. Ü. Tarih İncelemeleri Dergisi , sayı: 9, s.309

⁶⁹ www.usak.gov.tr

⁷⁰ Cevdet TÜRKAY, Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler, İstanbul, Garanti Matbaası, 1979, s.751

daha açıklığa kavuşturulamamıştır. Bakır devrinde (M.Ö.5000-3000) sadece iki yerleşim yeri tespit edilmiştir. Bunlar, Banaz Hanüstü ile Paşacık Köyü Mekkikemli Tepesidir. Etiler zamanında bu çevrede büyük şehirler kurulmuştur. Banaz, İrmez(Ayvacık Köyü) ve Kedyünü, höyükleri örnek sayılabilir.

Milattan önce 1200–334 tarihleri arası Anadolu’da Firigyalılar devridir. Milattan önce 1200-700 yılları arasında Anadolu Trakya’dan inen kavimlerin akınına uğradı, bunlar Frigler ve Muşkilerdir. Anadolu’yu yıkıp yakan bu kavimler, daha ziyade yerleşim yeri olarak yüksek yerleri seçtiler. Bakır ve tunç medeniyetleri daha ziyade ovalarda kuruldu. Kurulan şehir ve köyler Banaz höyüğüdür. Banaz daha sonra Lidyalıların idaresine geçti. Lidyalılardan Persler yönetimi Banaz’da hüküm sürdü. Persler devrinde Ahat Köyü (Akmonia) Anadolu’nun en büyük şehirlerinden birisiydi.

Türklerin 1071 yılında Malazgirt Savaşını kazanmasından sonra Anadolu Türkleşmeye başladı. Anadolu Selçuklu Devleti, 1176 tarihinde Banaz ve yöresini hâkimiyeti altına aldı. Selçuklu Devleti’nin zayıflaması üzerine Banaz ve civarının idaresi, Germiyan Beyliğine geçti. Banaz, 1302 – 1429 tarihleri arasında Germiyan beyliğinin bir kazasıydı.

Banaz, Germiyan Beyliğinin ortadan kaldırılmasıyla Osmanlı Devletinin idaresine geçti. Osmanlı Devleti döneminde Kütahya Sancağı’nın Uşak kazasına bağlı bir nahiye olan Banaz, 1912 yılında Kütahya Valisi Gedik Ahmet Paşa tarafından köy statüsüne indirildi. Bucak merkezi İslamköy’e taşındı.

Yunanlıların 15 Mayıs 1919 tarihinde İzmir’i işgal etmesinden sonra işgal, zamanla Anadolu’ya doğru ilerledi. 25 Mart 1920 tarihinde Banaz, Yunan işgaline uğradı. Başkomutanlık Meydan Savaşı’ndan sonra Yunan kuvvetlerinin batıya doğru çekilmesiyle, 31 Ağustos 1922 tarihinde Türk ordusu Banaz’a girdi. Böylece Banaz, düşman işgalinden kurtuldu.

Cumhuriyetin ilanından sonra Uşak, Kütahya vilayetinin bir kazası olarak

⁷¹ www.banazkaymakamligi.gov.tr

kaldı. 1953 yılında Uşak'ın il olmasıyla Banaz nahiyesi, kaza haline getirildi.”⁷¹

2.1.2.2. Banaz Adının Kökeni

Banaz adı konusunda da kesin bir sonuca ulaşılmış görünmüyor. Bu konuda halk arasında bir rivayet vardır. Şimdiki Banaz köyünün ve ilçe topraklarının sahibi, iki oğlu arasında mülkünü paylaştırırken küçük oğlu sürekli olarak: “Baba bana az, baba bana az” diye söylenirmiş. Banaz'ın olduğu bu topraklar, küçük kardeşe verilmiş olduğu için Banaz adının da bu olaydan kaldığı söylenmektedir.

Ancak bu konuda, derleme sözlüğüne ve Levent Kurgun'un doktora tezine baktığımızda doğruyu bulacağımıza inanıyorum. Buna göre Banaz kelimesi, halk arasında bugün dahi kullandığımız “ban-“ fiilinden gelmektedir. Bu fiile “-az” fiilden isim yapan eki getirilerek, banaz ismi ortaya çıkmıştır. “-az” eki az kullanılan bir ektir. “boğaz” ismi de “boğ-“ fiiline “-az” eki getirilerek yapılmıştır.⁷²(örn: ayaz, boğaz, haylaz vb.) Bu nedenle Banaz ismini, su adı kökenli isimler gurubuna aldık.

2.1.3. Eşme İlçesi

2.1.3.1. Eşme Tarihi

“Frigler'in ilk yerleşim birimlerinden olan Eşme, M.Ö. 676 tarihinde Kimmerler' in hâkimiyeti altına girmiştir. Kimmerler' den sonra sırasıyla, Lidya ve Bergama krallıklarının eline geçen yöre, M.Ö. 130 tarihlerinde Roma hâkimiyetinde kaldı. Roma İmparatorluğu'nun 395'te ikiye ayrılmasıyla Doğu Roma (Bizans) sınırları içinde kalan ilçe, Anadolu Selçukluları döneminde Türklerle Bizanslılar arasında zaman zaman el değiştirdi. 1233 yılında Uşak'la beraber Eşme yöresi de kesin olarak Türk hâkimiyetine geçti. Bu dönemde ilçe civarına kesif bir Türkmen yerleşmesi oldu.

Germiyanoğulları Beyliği'nin 1300 yılında tamamen bağımsız hale gelmesiyle Eşme civarı, adı geçen beyliğin sınırları içinde yer aldı. Germiyan Beyliği

⁷² Prof. Dr. Zeynep KORKMAZ, Türkiye Türkçesi Grameri, TDK, Ankara, 2003, s.109

topraklarının 1429 yılında Osmanlılar tarafından ilhak edilmesi üzerine, ilçe de bu devletin sınırları içinde kalmış oldu. Osmanlılar zamanında Aydın vilayeti, Saruhan (Manisa) Sancağı'na bağlı bir kaza statüsünde olan ilçenin, bu dönemde Günay ve Serye adlı 2 nahiyesi ile 73 köyü vardır. 1307 (1891) tarihli Hüdavendigâr vilayeti salnamesinde Eşme, Saruhan Sancağı (Manisa)'na bağlı bir kaza olarak geçmektedir.

Eşme yöresinin, 1920'lerde Yunan işgali ile karşı karşıya kaldığı bilinmektedir. Yunanlılar, bugün ilçenin kasabası olan Takmak'a kadar gelerek burayı işgal ettiler. 3 Eylül 1922 tarihinde Türk ordusunun yöreye gelmesiyle Eşme, düşman işgalinden kurtuldu. İlçe, 1953 yılına kadar Manisa'ya bağlı iken aynı yıl Uşak'ın il olmasıyla buraya bağlandı.”⁷³

2.1.3.2. Eşme Adının Kökeni

Eskiden beri Eşme ve çevresindeki yaşam, aşiret yaşamıdır. Bu yaşayış 20. Yüzyıl sonlarına kadar sürmüştür. Eşme ve köylerinde yaşayan bugünkü sakinlerinin Eşmeli aşiretinden olduğu için EŞME adını aldığı söylenir. Ancak bu bahsedilen Eşmeli Köyü ile ilgili olmalıdır.

Eşme kelimesi de mana olarak, “su gereksinimini gidermek için kısa yoldan eşilerek açılan pınarlara” verilen bir addır.⁷⁴ Bu nedenle Eşme ismini su adı kökenliler gurubuna alacağız.

2.1.4. Karahallı İlçesi

2.1.4.1. Karahallı Tarihi

“Bölge milattan önce 4000 yıllarından itibaren yerleşim bölgesi olarak kullanılmıştır. Hititler M.Ö.1800 yıllarda Anadolu'ya hâkim olmuşlardır. Bu devirden kalma seramiklere, Tatar ve Yayalar kasabaları arasındaki Sıktırma ve Kömürlük kaşı ile Ağaçbeyli kasabası Gavur Kuyusu mevkiinde rastlanmıştır.

⁷³ www.usak.gov.tr adresinden alınmıştır.

⁷⁴ "Eşme: Kaynak, pınar." - Türkçe Sözlük, TDK, s. 658, Ankara,2005, 10. Baskı

M.Ö.1200’lerde Balkanlardan gelen Frigyalılar, Hitit şehirlerini ele geçirip bölgeye yerleşmişlerdir. M.Ö.670 yılında Lidyalılar, Frigya Krallığı’nı yıkarak bu bölgeye hâkim olmuşlardır.

M.Ö.324’te Büyük İskender Persleri mağlup ederek Makedonya devletini kurmuştur. M.Ö.260 Bergama Krallığı ve M.Ö.132 ile M.S.395 yılları arasında bölge, Roma İmparatorluğu hâkimiyetinde kalmıştır. Bölgede M.S. 165 yılında Pepouza şehri kurulmuştur. Bölge M.S 395’ten 1072’ye kadar Bizans hâkimiyetinde kalmıştır.

1071 Malazgirt’te Selçuklu Türkleri ile Bizanslılar arasındaki Türklerin zaferi ile sonuçlanan savaştan sonra bölge Selçuklu imparatorluğu hâkimiyetine girmiştir. 13. yüzyılda da Türkler bölgeye gelip bugünkü Karahallı şehrini kurmuşlardır. Karahallı, 13 – 14 yüzyıl Germiyanoğulları, 1429 yılından itibaren Osmanlı imparatorluğu ve 1922 İstiklal Savaşından sonra Türkiye Cumhuriyeti içinde varlığını sürdürmektedir.”⁷⁵

2.1.4.2. Karahallı Adının Kökeni

Karahallı adının kökeni “Karahallı-u” Uşak kazasına bağlı bir Yörük cemaatinden gelmektedir. Bu nedenle boy adı kökenli adlar gurubuna alınmıştır.⁷⁶

2.1.5. Sivashlı İlçesi

2.1.5.1. Sivashlı Tarihi

Sivashlı topraklarında bilinen en eski uygarlık, Hitit Uygarlığı’dır. Bu topraklar M.Ö. 1200’lerde Hititlerin eline geçmiştir. Ancak Hititler M.Ö. 800 yıllarında devlet kurabilmişlerdir.

⁷⁵ Karahallı Kaymakamlığı resmi internet sitesinden alınmıştır.

⁷⁶ “Karahallı-u” Uşak kazasına bağlı bir Yörük cemaati- Cevdet TÜRKAY, age, s.472

Lidyahılar, M.Ö 670 yıllarında Frigya Krallığı'nı yıkarak bu topraklara sahip olmuşlardır.

Bölge, M.Ö. 547 yılında İran İmparator'u Kirus ile Perslerin eline geçmiş ve 200 sene kadar egemenliklerinde kalmıştır. Bölgeyi, Perslerden Büyük İskender almış ve Makedonya Devleti topraklarına katmıştır. Daha sonra M.Ö 260 yılında Makedonyalılardan Bergama Krallığı, topraklara hâkim olmuştur. M.S. 395'te Roma'nın ikiye ayrılmasıyla bölge Bizanslıların eline geçmiş ve 1072'ye kadar(yaklaşık 700 yıl) Bizans hâkimiyetinde kalmıştır.

1071'te Alparslan'ın Malazgirt Zaferi'yle Anadolu kapısı Türklere açılmış (Oğuzlar), 1072 yılında Kutalmış Oğlu Süleyman Şahın başlattığı akınlarla on yıl içinde Anadolu fethedilmiş ve Marmara'ya kadar alınmıştır. Bir devlet politikası olarak alınan yerlere, Oğuz Türkleri yerleştirilmiş ve Anadolu Türkleştirilmiştir. Sivashlı toprakları 1308-1390 ve ikincisi 1414-1429 tarihlerinde 100 yıl kadar bir süre Germiyanogulları hakimiyetinde kalmıştır.

İlçe toprakları, 1391de Yıldırım Bayezit ile Osmanogullarına geçmiş, Ankara Savaşı mağlubiyeti ile (1402-1414) Karamanogullarına (daha sonra Germiyan Beyliğine) katılmıştır. 1429da Germiyan Beyi II. Yakupun vasiyeti ile II. Murat zamanında tamamen Osmanlılara geçmiştir.

1920 Ağustosuna kadar Osmanlı İmparatorluğu egemenliğinde kalan Sivashlı toprakları, 1920-1922 yıllarında iki yıl Yunanlıların işgali altında kalmıştır. 31 Ağustos 1922 tarihinde Yunan işgalinden kurtarılmıştır.⁷⁷

2.1.5.2. Sivashlı Adının Kökeni

Sivashlı adının kökeni Sivas kelimesinden türetilmiştir. Sivas kelimesine getirilen “-lı” eki burada yaşayan insanların Sivas ilinden göçtüğünü ifade eder. Bugün Sivas adının nereden geldiği ise kesin olarak bilinmemektedir. Ancak bizi

⁷⁷ www.sivasli.dk

ilgilendiren taraf, Sivas isminden ziyade Sivashlı ismidir. Sivashlı ismini ise, Sivas'tan göç eden bir boyu işaret ettiği için boy adı kökenliler arasına alacağız.

2.1.6. Ulubey İlçesi

2.1.6.1. Ulubey Tarihi

Bölgenin M.Ö. 4000 yılından beri yerleşim yeri olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bölge, önce Hititlere, daha sonra Friglere ve Lidyalılara geçmiştir.

Lidyalılardan sonra Pers ve Büyük İskender İmparatorluğu da bu bölgeye hakim olmuştur. Türklerden önce de bölge Bizanslıların yönetimi altında uzunca bir süre kalmıştır.

1071 yılında yapılan Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya girişi hızlanan Türkler, Ege kıyılarına kadar Anadolu'yu ele geçirmişlerdir. Anadolu Selçuklu Devleti, bu bölgeyi aldıysa da I. Haçlı Seferi sonucunda bölge, el değiştirerek Bizanslıların yönetimine geçmiştir. Anadolu'nun kaderini belirleyecek olan Miryakefalon Savaşı'nı Türkler kazanınca Ulubey, yine Türklerin eline geçmiştir.

Ulubey, Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıflamasıyla önce Karesioğulları'na daha sonra Germiyanogulları'nın yönetimi altına girmiştir. II. Murat döneminde, Germiyan Bey'i II. Yakup, erkek çocuğu olmadığı için vasiyet yoluyla toprakları Osmanlılara kalmıştır.

Ulubey, Yunanlılar tarafından 20 Ağustos 1920 tarihinde işgal edilmiştir. Böylece kıyı ile iç kesimler arasındaki bağlantı, tren yolunun ele geçirilmesiyle kontrol altına alınmıştır. Ulubey, 2 Eylül 1922 tarihinde Yunan işgalinden kurtarılmıştır.

Cumhuriyet döneminde çıkarılan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile idari düzenlemeye gidilmiştir. 15 Temmuz 1953 tarihinde 6129 sayılı yasa ile Uşak'ın il olması netcesinde Ulubey de ilçe olmuştur.⁷⁸

⁷⁸Ulubey Kaymakamlığının resmi internet sitesi www.ulubey.gov.tr adresinden alınmıştır.

2.1.6.2. Ulubey Adının Kökeni

1530 yılı Osmanlı kaynaklarında, Uşak'a bağlı köyler arasında geçen "Kiçi-Göbek" Ulubey'in ilk adıdır. Ulubey, merkezi bir noktada olmasından dolayı "Göbek" ismiyle anılmıştır. Daha sonra Ulu-göbek ismi almış ve zamanla bu Ulubeg-Ulubey ismine dönüşmüştür. Bu nedenle mevki adı gurubuna alıyoruz.

3.1. UŞAK MERKEZ VE İLÇE KÖY ADLARININ KÖKENLERİ

3.1.1. Uşak Merkez Köyler

<u>Orun Adı</u>	<u>Orun Adının Kökeni</u>
<u>Kasabalar</u>	
Bölme ⁷⁹	Tanımlayıcı addır.
Güre ⁸⁰	Boy adı kökenlidir.
İlyaslı ⁸¹	Boy adı kökenlidir.
<u>Köyler</u>	
Akbulak ⁸²	Su adı kökenlidir.
Aktaş	Yükselti adı kökenlidir.

⁷⁹ “Bölme: Büyük bir yerden ayrılmış küçük bir yer.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 190, Ankara,2005, 10. Baskı

“Beldemizin ne zaman kurulduğu kesin olarak bilinmemekle beraber, tahminen 200 yıl önce şimdiki yerinde kurulmuştur. Şimdiki Sungur yıkığı denilen yerde (beldenin 1 km. kadar güneyinde) Yeşildere tarafında bir köy varmış.Nedeni bilinmeyen bir sebepten dolayı Sungurdan birkaç hane ayrılıp, şimdiki beldenin olduğu yere gelmişler ve gittikçe çoğalmışlar. Bunlara "Sungurdan gelenler", "Sungurdan bölünenler1, "Bölmeler" ve "Bölme" şeklinde hitap edildiği için köyün adı "BÖLME" olarak kalmış.”, www.bölme.bel.tr

⁸⁰ “Güre:Kuvvetli, dinç (Türkçe Sözlük, s.814) – Güre bölgede güçlü ve yabancı insanlara verilen bir ad. Bunu teyit eden bir de hikaye vardır: “Güre’ye giden bir yabancı bu kasabadan birine bir şey sorduğunda:

Burası Güre

Su istersen aha goca dere

Ekmek istersen Allah vere

Yatmak istersen geldiğin yere.” Karşılığını alır. Bu da Gürelilerin pek misafirperver olmadığını gösteren bir alıntıdır.

Güre ismi hakkında diğer bir araştırma da Bilgi Umar tarafından yapılmıştır. Umar, “Güre, maden ocağı anlamında küre’den ya da diğer bir Türkçe sözlükten değil, Anadolu Kura yani Ku (wa)-(u)ra “Yüce Ana Tanrıça” adından bozma olabileceğini sanıyorum.” der. –Bilge Umar, Türkiye’deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993, s.298

Bütün bunların yanında Güreli cemaatinin varlığı Cevdet Türkay (Cevdet TÜRKAY, age, s.783) tarafından dile getirilmiştir. Bu nedenle Güre isminin boy adı kabul edilmesi en doğru yaklaşımdır.

⁸¹ İlyaslı bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.430

⁸² “Bulak: Kaynak, pınar” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 321, Ankara,2005, 10. Baskı

Alanyurt	Orun adı kökenlidir.
Aşağı Karacahisar ⁸³	Yapı adı kökenlidir.
Bağbaşı	Mevki adı kökenlidir.
Belkaya	Yükselti adı kökenlidir.
Beylerhanı	Yapı adı kökenlidir.
Boyalı	Boy adı kökenlidir.
Boz ⁸⁴	Boy adı kökenlidir.
Bozkuş(Bolkuş) ⁸⁵	Hayvan adı kökenlidir.
Buğdaylı	Tanımlayıcı addır.
Ciğerdede	Kişi adı kökenlidir.
Çamyazı ⁸⁶	Düzlük adı kökenlidir.
Çamyuva	Orun adı kökenlidir.
Çarık ⁸⁷	Eşya adı kökenlidir.
Çatalbayır	Yükselti adı kökenlidir.
Çevre	Mevki adı kökenlidir.
Çınarcık	Bitki adı kökenlidir.
Çukurağıl	Yapı adı kökenlidir.
Dağdemirler	Boy adı kökenlidir.
Dağyenice ⁸⁸	Boy adı kökenlidir.
Demirören	Yapı adı kökenlidir.
Derbent ⁸⁹	Su adı kökenlidir.
Eğlence	Tanımlayıcı addır.
Elmacık	Bitki adı kökenlidir.

⁸³ Bu köyümüzde tarihi bir hisar vardır ve ismini burada almıştır.

⁸⁴ Köy Bozlar isimli bir oymağın köyü olarak tanınır.

⁸⁵ Köyün esas ismi Bolkuş'tur. Değişime uğrayarak Bozkuş olmuştur. Kuşları ile ünlü bir köydür.

⁸⁶ "Yazı: Düz yer, ova, kır.(Türkçe Sözlük, TDK, s. 2155, Ankara,2005, 10. Baskı) manasına gelir. Bu nedenle Çamyazı kelimesi çam alanı anlamındadır. Bunun için düzlük adı kökenli alınmıştır.

⁸⁷ "Çarık: İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı."

⁸⁸ Yenice, Yeniceli cemaat adı - Cevdet TÜRKAY, age, s.771

⁸⁹ "Derbent: (Far. İki dağ arasındaki geçit yeri, boğaz." - Türkçe Sözlük, TDK, s. 503

Emirfakılı ⁹⁰	Boy adı kökenlidir.
Eskigüney	Tanımlayıcı addır.
Eskisaray	Yapı adı kökenlidir.
Eynehan (Eğnehan) ⁹¹	Yapı adı kökenlidir.
Fakılı	Boy adı kökenlidir.
Gögem ⁹²	Kişi adı kökenlidir.
Gökçedal	Bitki adı kökenlidir.
Gökçetepe	Yükselti adı kökenlidir.
Gücer (Göçer olmalı)	Boy adı kökenlidir.
Güneli	Orun adı kökenlidir.
Hacıkadem ⁹³	Kişi adı kökenlidir.
Halilefendiçiftliği	Yapı adı kökenlidir.
Hisar	Yapı adı kökenlidir.
Hocalar	Boy adı kökenlidir.
İkisaray	Yapı adı kökenlidir.
Kabaklar	Boy adı kökenlidir.
Kalfâ ⁹⁴	Kişi adı kökenlidir.
Kapancık	Tanımlayıcı addır.
Karaağaç	Bitki adı kökenlidir.
Karabeyli	Boy adı kökenlidir.
Yukarıkaracahisar	Yapı adı kökenlidir.
Karahasan	Kişi adı kökenlidir.

⁹⁰ Emirfakılı (Eğmürfakılı): Eğmür oğuz Türklerinin 24 boyundan biri.- Türkçe Sözlük, TDK, s. 607, Ankara,2005, 10. Baskı

Eymür aşiret adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.80

⁹¹ Burada tatar arabalarını konakladığı bir han vardır ve adını da buradan almıştır.

⁹² “Gögem: Yeşile çalan mor renk.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 771, Ankara,2005, 10. Baskı
Ancak bu köyün ismi yeşillik alandan gelmediği belirtilmektedir. Yaptığımız araştırmalarda bu köyün ismi köyün kurucusu Gögem Dede'den gelmektedir. Bu nedenle kişi adı kökenli alınmıştır.

⁹³ Hacı Kadem Dede tarafından kurulan köy adını yine Hacı Kadem Dede'den almıştır.

⁹⁴ “Kalfâ: Saraylarda ve büyük konaklarda halayıkların başında olan kadın.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 237, Ankara,2005, 10. Baskı

Kalfâ Köyü yakınında ayrıca bir de Kalfâ Korusu vardır. Ayrıca bu Kalfâ Köyü ve Kalfâ Korusu Sarayaltı Mahallesi yakınındadır. Sarayaltı Mahallesi ise adını eskiden burada bulunan saraydan almıştır.

Karaköse ⁹⁵	Boy adı kökenlidir.
Karakuyu	Su adı kökenlidir.
Karlık	Mevki adı kökenlidir.
Kaşbelen ⁹⁶	Yükselti adı kökenlidir.
Kayaağıl	Yapı adı kökenlidir.
Kediyünü	Hayvan adı kökenlidir.
Kılcan ⁹⁷	Eşya adı kökenlidir.
Kırka ⁹⁸	Boy adı kökenlidir.
Kısık	Tanımlayıcı addır.
Koyunbeyli	Boy adı kökenlidir.
Köprübaşı	Mevki adı kökenlidir.
Kuyucak ⁹⁹	Boy adı kökenlidir.
Mesudiye ¹⁰⁰	Hatıra karakterli addır.
Mollamusa	Kişi adı kökenlidir.
Musalar	Boy adı kökenlidir.
Muharremşah ¹⁰¹	Kişi adı kökenlidir.
Ormandamı	Yapı adı kökenlidir.
Orta	Tanımlayıcı addır.
Ortabağ	Düzlük adı kökenlidir.
Ovademirler	Boy adı kökenlidir.
Örencik	Mevki adı kökenlidir.
Paçacıoğlu	Kişi adı kökenlidir.
Sarıdere	Su adı kökenlidir.
Selikler	Boy adı kökenlidir.
Selviler	Boy adı kökenlidir.
Selvioğlu	Boy adı kökenlidir.

⁹⁵ Banaz kazasına bağlı bir aşiret - Cevdet TÜRKAY, age, s.100

⁹⁶ “Belen: 1-Bel 2_Tepe, yüksek yer.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 237, Ankara,2005, 10. Baskı

⁹⁷ “Kılcan: Atkuyruğu kılından yapılmış kuş tuzağı.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1152, Ankara,2005

⁹⁸ Kırka/Kırkalı/Kırkalı cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.520

⁹⁹ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.578

¹⁰⁰ Bu köylerimiz genellikle Konuk Macuru denilen göçmen ailelerden oluşmaktadır. Sultan Reşat (V. Mehmet) dolayısıyla göçmen yerleşim yerleri isimleridir.

¹⁰¹ Kurucusu Muharrem Şah'tan ismini almıştır.

Sorkun ¹⁰²	Boy adı kökenlidir.
Susuzören ¹⁰³	Harabe adı kökenlidir.
Şükranıye	Hatıra karakterli addır.
Taşkonak	Yapı adı kökenlidir.
Ulucak	Su adı kökenlidir.
Üçkuyular	Su adı kökenlidir.
Ürün	Bitki adı kökenlidir.
Yapağılar ¹⁰⁴	Boy adı kökenlidir.
Yaşamışlar	Boy adı kökenlidir.
Yavu (Yavi) ¹⁰⁵	Boy adı kökenlidir.
Yeni	Tanımlayıcı addır.
Yenişehir	Orun adı kökenlidir.
Yeşildere	Su adı kökenlidir.
Yoncalı	Tanımlayıcı addır.
Zahman	(?)

3.1.2. Banaz İlçesinin Köyleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Kasabalar

Büyükoturak ¹⁰⁶	Boy adı kökenlidir.
Kızılcaşöğüt	Bitki adı kökenlidir.

¹⁰² Sorgun/Sorkun cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.681

“Sorkun:Yüksek dağ sırtı.”- KURGUN, Levent, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.109-D.S.,s.3665

¹⁰³ Burada eski bir yerleşim yeri vardır. Ve bu yerleşim yerinin kalıntıları hala bu köyde mevcuttur.

¹⁰⁴ Yapağılı-u bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.764

¹⁰⁵ Yavu, “Yıva, Yuva” isimli Oğuz boyundan bozulma bir kelime olduğunu sanıyorum. Bu nedenle boy ismi aldım. - Faruk Sümer, Oğuzlar, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfi Yayınları, İstanbul 1992, sayfa 163-169

- Cevdet TÜRKAY, age, s.772 Ayrıca Yavalar, Yavılar şeklinde oymak adı vardır- Cevdet TÜRKAY, age, s.41

¹⁰⁶ Uşak kazasına bağlı aşiret ve cemaat ismi - Cevdet TÜRKAY, age, s.132-616

Köyler

Ahat (Ahad) ¹⁰⁷	Boy adı kökenlidir.
Alaba ¹⁰⁸	Boy adı kökenlidir.
Ayrancı (Combur)	Kişi adı kökenlidir.
Ayvacık (İmrez)	Bitki adı kökenli
Bağkonak (Gümüle)	Orun adı kökenlidir.
Bahadır ¹⁰⁹	Boy adı kökenlidir.
Balcıdamı ¹¹⁰	Yapı adı kökenlidir.
Baltalı	Tanımlayıcı addır.
Banaz	Su adı kökenlidir.
Burhaniye (Alak)	Hatıra karakterli addır.
Corum ¹¹¹	Su adı kökenlidir.
Çamsu (Çece)	Su adı kökenli
Çiftlik	Orun adı kökenlidir.
Çöğürlü ¹¹²	Boy adı kökenlidir.
Derbent ¹¹³	Su adı kökenlidir
Dümenler	Boy adı kökenlidir.

¹⁰⁷“Ahad: Bir (sayı) – DEVELLİOĞLU Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat s. 14, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara,1997 (Evliya çelebi İstanbul dan Arap illerine geziye çıktığında Ahat köyüne uğrar ve bu kayanın üstündeki konutta konaklar . Hatta başka bir rivayete göre evliya çelebi bu konuta Ahat adını verir.ev sahibi de evinin adını Ahat olarak benimser. O günden bu güne bu kaya etrafında gelişen köye Ahat ismi verildiği söylenir.)

Ancak Ahadlı isimli aşiret ve Ahadlar isimli cemaat adı vardır- Cevdet TÜRKAY, age, s.47-183

¹⁰⁸ Alabalı/Alabalu Kütahya Sancağına bağlı bir aşiret ismi- Cevdet TÜRKAY, age, s.47

Alaba konusunda diğer bir yaklaşım da Bilge Umar’ın eserinde yer almaktadır. “Alaba (Alabanda) Byzantion’lu Stephano, bir tür sözlük olan yapısında Alabanda adının Ala ve banda bölümlerinden oluştuğunu; ala’nın at, banda’nın “yengi” demek olduğunu; bir zamanlar yöreye egemen olan Kara kralı bir atlılar savaşını kazandığı için o kente bu adın verildiğini söylüyor. Oysa adın gerçek türetiliş biçimini Blandeastein açıklamıştır. Ad aslında Alaba ve anda bölümlerinden oluşmaktadır. Ala (=at) sözcüğüne -lık anlamında uwa takısı eklenmekle “atlık(yap)” yani ahır anlamında olarak Alawa (Helen yazılımında Alaba) sözcüğü türetilmiştir. Bilge Umar, a.g.e. s.43

¹⁰⁹“Bahadır cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.220

¹¹⁰ Çam ve kekik bakımından zengin olan bu köy eskiden arı besleyicilerinin konuk yeri özelliği göstermekte imiş ve köy de adını buradan almıştır. Bilge Umar, a.g.e. s.191

¹¹¹ “Corum: Balık akımı.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 374, Ankara,2005, 10. Baskı, “Adın kökeni Ermenice Dzorom (=Akım, akıntı)’dır. Bu ad azaril (dzor-il, akmak) fiilinin köküne –um takısı eklemekle türetilmiştir. Yöreden geçen bir akarsuyu işaret eder. (Corum Banız Çayının kıyısında)

¹¹² Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.307

¹¹³ “Derbent: (Far. İki dağ arasındaki geçit yeri, boğaz.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 503, Ankara,2005, 10. Baskı

Düzkışla	Orun adı kökenlidir.
Düzlüce	Tanımlayıcı addır.
Gedikler ¹¹⁴	Boy adı kökenlidir.
Güllüçam	Bitki adı kökenlidir.
Gürlek ¹¹⁵	Su adı kökenlidir.
Halaçlar ¹¹⁶	Boy adı kökenlidir.
Hasan	Kişi adı kökenlidir.
Hatipler ¹¹⁷	Boy adı kökenlidir.
Kaplangı ¹¹⁸	Boy adı kökenlidir.
Karacahisar ¹¹⁹	Yükselti adı kökenlidir.
Karaköse ¹²⁰	Boy adı kökenlidir.
Kavacık (Kavak+cık)	Bitki adı kökenlidir.

¹¹⁴ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.370

¹¹⁵ “Gürlek: Çağlayan” Türkçe Sözlük, TDK, s. 815, Ankara,2005, 10. Baskı- Köy Murat Dağı'nın eteğindedir ve dağdan akan sularıyla meşhurdur.

¹¹⁶ “Halaç: İran'ın güneydoğusunda yaşayan bir Türk topluluğu.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 833, Ankara,2005.

¹¹⁷ Türkay, s.418.

¹¹⁸ Kütahya Sancağına bağlı bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.478

Rivayet: Kaplangı adı bu bölgede kaplan yaşamasına olanak olmadığı için KAPLANLI kelimesinden geldiğini düşünüyoruz. Bu nedenle evcil kaplan besleyen bir sülaleden geldiği düşüncesi ile boy adı olarak kabul ediyoruz.

¹¹⁹ Bu köyümüzde hisar yoktur. Kayaların renginin kara olması ve şeklinin hisara benzemesi nedeniyle verildiği halk arasında rivayet edilir. – www.banaz.net isimli internet sitesi.

¹²⁰ Karaköse Banaz kazasına bağlı bir aşiret ismi, aynı zamanda cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.100-478

Karaköse'nin tarihi 300 yıl önceye kadar gitmektedir. Köy ahalisinin anlattığı rivayetlere göre; bu bölgeye ilk yerleşen halkın Ağrı – Karaköse'den göçen göçerler olduğudur. Ağrı'nın eski adı Karaköse'dir. Karaköse isminin alınış rivayeti ise şöyledir: “Ağrı yerine "Karakilise", "Karaköse" adları da kullanılmaktadır. Osmanlı-Rus savaşlarında, Ruslar tarafından bölgeye yerleştirilen Ermeniler, birçok yerde kilise ve manastır yapmışlardı. Ağrı'da şimdiki Bahçelievler Polis Karakolu'nun yerinde yapılan kilise, siyah taşlardan örülü bir yapı idi. Toprağa ve bu kiliseye izafeten şehre "Karakilise" adı verilmişti. "Karakilise" adında yerleşim yeri, başka illerde de vardı. Bunlar birbirlerine karıştırıldığı için, Kars Karakilisesi, Pasinler Karakilisesi ve Eleşkirt Karakilisesi gibi adlar veriliyordu. Kars, Pasinler ve Eleşkirt "Karakilise"si adları halk ve askerlerce karıştırıldığından; Doğu Cephesi Komutanı Kâzım Karabekir Paşa, Eleşkirt Karakilisesi'nin Köseadağ'ın doğu tarafından bulunması ve kilise ile herhangi bir ilgisinin bulunmaması yüzünden değiştirilmesini istemişti. Çünkü Nisan 1918'de Ermeniler Ağrı'yı terk etmiş, küçük kiliseler kullanılmaz olmuştu. Harita şubesine Karakilise'nin "Karaköse" olarak tashih edilmesi (düzeltmesi) ve izin için de Harbiye Nezareti (Savunma Bakanlığı)'ne yazılar yazıldı. Bu istek üzerine, Kasım 1919'da Karakilise adı, KARAKÖSE olarak değiştirildi. 1938'de sınırları içinde bulunan ve Türkiye'nin en yüksek dağı olan Ağrı dağından ötürü Karaköse adı AĞRI oldu.”- Ağrı MEM internet sitesi.

Kaylı [Kay(ı)lı] ¹²¹	Boya adı kökenlidir.
Kızılcaören ¹²²	Harabe adı kökenlidir.
Kızılhisar ¹²³	Yapı adı kökenlidir.
Kuşdemir (Kuştemir'den gelir)	Boya adı kökenlidir.
Küçükler	Boya adı kökenlidir.
Küçükoturak	Boya adı kökenlidir.
Muratlı (Samra) ¹²⁴	Boya adı kökenlidir..
Ovacık	Düzlük adı kökenlidir.
Öksüz ¹²⁵	Boya adı kökenlidir.
Paşacık ¹²⁶	Boya adı kökenlidir.
Reşadiye (Konuk Macuru)	Hatıra karakterli addr.
Susuz	Tanımlayıcı addr.
Şaban ¹²⁷	Boya adı kökenlidir.
Ulupınar	Su adı kökenlidir.
Yazıtepe (Dolayköy)	Yükselti adı kökenlidir.
Yenice ¹²⁸	Boya adı kökenlidir.
Yeşilyurt (Holuz)	Orun adı kökenlidir.

3.1.3. Eşme İlçesinin Köyleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<u>Kasabalar</u>	
Ahmetler	Boya adı kökenlidir.
Güllü	Tanımlayıcı addr.

¹²¹ “Kayı: Oğuz Türklerinin yirmi dört boyundan biri.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 815, Ankara,2005.

Faruk Sümer, Oğuzlar, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, sayfa 163-169

¹²² “Ören: Eski yapı veya şehir kalıntısı.” Türkçe Sözlük, TDK, s. 1546, Ankara,2005, 10. Baskı

¹²³ Bu köyümüz adını köy sınırları içerisinde bulunan bir hisardan almaktadır.

¹²⁴ Bir boy adı - Cevdet TÜRKAY, age, s.35

¹²⁵ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.619

¹²⁶ Bir aşiret adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.134

¹²⁷ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.689

¹²⁸ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.771

Yeleğen (Aslı Yeleken olmalıdır.)¹²⁹

Tanımlayıcı addır.

Köyler

Agabey

Kişi adı kökenlidir.

Akça¹³⁰

Boy adı kökenlidir.

Alahabalı¹³¹

Boy adı kökenlidir.

Araplar

Boy adı kökenlidir.

Armutlu¹³²

Tanımlayıcı addır.

Aydınlı

Boy adı kökenlidir.

Balabancı¹³³

Boy adı kökenlidir.

Beşikli

Tanımlayıcı addır.

Bozlar

Boy adı kökenlidir.

Caberler¹³⁴

Boy adı kökenlidir.

Camili

Tanımlayıcı addır.

Cemaçavuş

Kişi adı kökenlidir.

Cevizli

Tanımlayıcı addır.

Çalıkhasan

Kişi adı kökenlidir.

Çaykışla

Orun adı kökenlidir.

Davutlar

Boy adı kökenlidir.

Delibaşlı

Boy adı kökenli

Dere

Su adı kökenlidir.

Dereli

Tanımlayıcı addır.

Dervişli

Boy adı kökenlidir.

Emirli¹³⁵

Boy adı kökenlidir.

Esmetaş

Yükselti adı kökenlidir.

¹²⁹ “Yeleken: Havadar.” Türkçe Sözlük, TDK, s. 2160, Ankara,2005, 10. Baskı

¹³⁰ “Akça, Akçalar: Bir cemaat adı.”- KURGUN, Levent, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.671

¹³¹ Alabalı/Alabalu Kütahya Sancağına bağlı bir aşiret ismi- Cevdet TÜRKAY, age, s.47

¹³² Eski adı Ürküten’dir. Yunan işgalinde çetin müdafaa yaptığı için bu adı almış ancak daha sonra ismi beğenilmeyerek! değiştirilmiştir.

¹³³ Balabanlı aşiret ve cemaat adı- Alabalı/Alabalu Kütahya Sancağına bağlı bir aşiret ismi- Cevdet TÜRKAY, age, s.53-222

¹³⁴ Cevdet TÜRKAY, age, s. 265.

¹³⁵ “Emir (Eymür-Eğmür): Oğuz Terklerinin 24 boyundan biri.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 607, Ankara,2005.

Eşmeli	Boy adı kökenlidir.
Gökçukur	Yükselti adı kökenlidir.
Güllübağ	Yapı adı kökenlidir.
Güney	Tanımlayıcı addır.
Günyaka	Mevki adı kökenlidir.
Hamamdere	Su adı kökenlidir.
Hardallı ¹³⁶	Tanımlayıcı addır.
İsalar ¹³⁷	Boy adı kökenlidir.
Kandemirler	Boy adı kökenlidir.
Karaahmetli	Boy adı kökenlidir.
Karabacaklı	Boy adı kökenlidir.
Katrancılar	Boy adı kökenlidir.
Kayalı	Tanımlayıcı addır.
Kayapınar	Su adı kökenlidir.
Kazaklar	Boy adı kökenlidir.
Keklikli	Tanımlayıcı addır.
Kıran ¹³⁸	Boy adı kökenlidir.
Kocabey	Kişi adı kökenlidir.
Kolankaya (Kolonkaya Köyü almalıdır.)	Yükselti adı kökenlidir.
Konak	Yapı adı kökenlidir.
Köseler ¹³⁹	Boy adı kökenlidir.
Köylüoğlu	Boy adı kökenlidir.
Manavlı	Boy adı kökenlidir.
Narinceli ¹⁴⁰	Boy adı kökenlidir.
Narlı	Tanımlayıcı addır.
Oymalı	Tanımlayıcı addır.
Puslu	Tanımlayıcı addır.
Saraycık	Yapı adı kökenlidir.

¹³⁶ “Hardal: Ar. Turpgillerden sarıçiçekli, deriyi yakıcı nitelikte olan ve tohumu hekimlikte kullanılan, tadı acı ve bir yıllık bir bitki- Türkçe Sözlük, TDK, s. 847, Ankara,2005, 10. Baskı

¹³⁷ İsalar Uşak Kazasına bağlı bir cemaat adı.- Cevdet TÜRKAY, age, s.439

¹³⁸ “Kıran” aşiret ve cemaat adı.- Cevdet TÜRKAY, age, s.106-518

¹³⁹ Bir cemaat adı. Türkay, s. 544.

¹⁴⁰ “Narinceli (Narince)” Bir aşiret adı.- Cevdet TÜRKAY, age, s.128

Şehitli	Tanımlayıcı addır.
Takmak ¹⁴¹	Boy adı kökenlidir.
Uluyayla	Düzlük adı kökenlidir.
Yayla	Düzlük adı kökenlidir.
Yeni	Tanımlayıcı addır.
Yeşilkavak	Bitki adı kökenlidir.

3.1.4. Karahallı İlçesinin Köyleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<u>Kasabalar</u>	
Karbasan	Mevki adı kökenlidir.
<u>Köyler</u>	
Alfaklar ¹⁴²	Boy adı kökenlidir.
Beki (Bekir) ¹⁴³	Kişi adı kökenlidir.
Buğdaylı	Tanımlayıcı addır.
Çoğuplu	Boy adı kökenlidir.
Çokaklı ¹⁴⁴	Boy adı kökenlidir.
Delihıdırlı	Boy adı kökenlidir.
Dumanlı	Tanımlayıcı addır.
Duraklı	Tanımlayıcı addır.
Karayakuplu	Boy adı kökenlidir.
Kavaklı	Tanımlayıcı addır.

¹⁴¹ Takmak bir cemaat adıdır.- Cevdet TÜRKAY, age, s.709

¹⁴² Cemaat adı.- Cevdet TÜRKAY, age, s.198

¹⁴³ Beki (Bekir)- Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, Türkçe Yer Adları Kılavuzu, TDK, s.6, Ankara, 1995

¹⁴⁴ “Çokak: Bağ veya asma kütüğü.”- D.S, s.1259- KURGUN, Levent, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.686

Çokaklı (Çokaklar) bir cemaat adıdır- Cevdet TÜRKAY, age, s.303

Kaykılı ¹⁴⁵	Boy adı kökenlidir.
Kırkyaren ¹⁴⁶	Boy adı kökenlidir.
Kül	Tanımlayıcı addır.
Paşalar	Boy adı kökenlidir.

3.1.5. Sivaslı İlçesinin Köyleri

Orun Adı	Kelimenin Kökeni
<u>Kasabalar</u>	
Ağaçbeyli	Boy adı kökenlidir.
Pınarbaşı	Mevki adı kökenlidir.
Selçikler	Boy adı kökenlidir.
Tatar ¹⁴⁷	Yapı adı kökenlidir.
Yayalar	Boy adı kökenlidir.
<u>Köyler</u>	
Akarca ¹⁴⁸	Su adı kökenlidir.
Azizler	Boy adı kökenlidir.
Budaklar	Boy adı kökenlidir.
Cinoğlu	Kişi adı kökenlidir.
Eldeniz	Boy adı kökenlidir.
Erice	Bitki adı kökenlidir.
Hacim ¹⁴⁹	Kişi adı kökenlidir.

¹⁴⁵ “Kaykılı-: Arkaya doğru eğilerek, yaslanarak oturmak.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1117, Ankara,2005.

¹⁴⁶ “Kırkyaran” Uşak Kazasına bağlı bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.520

¹⁴⁷ Tatar bilindiği gibi bir Türk milletidir. Ancak yaptığımız araştırmada bu kasaba adını, Tatar milletinden değil de posta arabalarının dinlenme yeri olmasından dolayı almıştır. Bilindiği gibi tatar posta arabasını süren kimse anlamına gelir. Üstelik bu kasaba halkı Türkmenlerden gelmektedir.

¹⁴⁸ “Akarca: Küçük akarsu, kaplıca” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 47, Ankara 2005, 10. Baskı

¹⁴⁹ Hacı Bektaş Veli'nin müritlerinden Hacim Sultan'ın kurduğu köydür. Adını kurucusu Hacim Sultan'dan almıştır.

Hanoğlu	Kişi adı kökenlidir.
Karaboyalık	Tanımlayıcı addır.
Ketenlik	Mevki adı kökenlidir.
Kökez ¹⁵⁰	Bitki adı kökenlidir.
zbeyli	Boy adı kökenlidir.
Salmanlar ¹⁵¹	Boy adı kökenlidir.
Samatlar ¹⁵²	Boy adı kökenlidir.
Sazak ¹⁵³	Mevki adı kökenlidir.
Yenierice	Bitki adı kökenlidir.

3.1.6. Ulubey İlçesinin Köyleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<u>Kasabalar</u>	
Avgan ¹⁵⁴	Su adı kökenlidir.
Has	Tanımlayıcı addır.
Kışla ¹⁵⁵	Orun adı kökenlidir.

¹⁵⁰ Köylülerde isimin nereden geldiğin ile ilgili bir rivayet vardır. Bu rivayete göre, köy şimdiki yerinden başka bir yerde imiş ve köy şimdiki yerine taşınma gereği duyulmuş. Bunun için şimdiki yerleşim yeri, ormanlık olduğu için ormandaki ağaçlar kesilmiş. Ağaçlardan kalan kökler de dzleştirilmek için köylüler arasında ‘‘Kök ezme’’ imecesi düzenlenmiş. Bu nedenle herkes bir birine ‘‘Kök ez.’’ diye seslenmiş. Sonunda bu birleştirilerek köye yeni isim verilmiş : ‘‘Kökez.’’ Aslında Uşak yöresinde kesilen ağaçtan kalan köke ‘‘kkez (tkez)’’ denilmektedir. Ve köyün ismi buradan gelmektedir. Ayrıca ayağı takılan kimseye kkezledi, tökezledi şeklinde kullanım da mevcuttur.

¹⁵¹ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.644

¹⁵² Samatlar (Sametler) bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.645

¹⁵³ ‘‘Sazak: Bataklık, sazlık.’’ - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1717, Ankara 2005, 10. Baskı

¹⁵⁴ ‘‘Avgan: st açık sarnıç, pınar; suyun derelerin kenarında oyduğu çukur yer.’’- D.S.,s.380-KURGUN, Levent, Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi, s.81

¹⁵⁵ Kışla (Kışlak) kışın Yörüklerin kışlama yeri olarak kullandıkları mevkidten adını almıştır.

Omurca¹⁵⁶ Bitki adı kökenlidir.

Köyler

Akkeçili	Boy adı kökenlidir.
Aksaz ¹⁵⁷	Bitki adı kökenlidir.
Bekdemir	Boy adı kökenlidir.
Büyükkayalı	Tanımlayıcı addır.
Çamdere ¹⁵⁸	Yükselti adı kökenlidir
Çamlıbel ¹⁵⁹	Yükselti adı kökenlidir.
Çardak ¹⁶⁰	Boy adı kökenlidir.
Çırpıcılar	Boy adı kökenlidir.
Dutluca	Bitki adı kökenlidir.
Gedikler ¹⁶¹	Boy adı kökenlidir.
Gümüşkol	Yükselti adı kökenlidir.
Hanyeri	Mevki adı kökenlidir.
İnay ¹⁶²	Hatıra karakterli addır.
İshaklar ¹⁶³	Boy adı kökenlidir.
Karacaahmet	Kişi adı kökenlidir.
Kıran ¹⁶⁴	Boy adı kökenlidir.
Köseler ¹⁶⁵	Boy adı kökenlidir.

¹⁵⁶ “Bu kelime omca kelimesinden türemiştir. Omca: Kesilmiş ağaç kökü, bağ kütüğü.” - Türkçe Sözlük, TDK, s.1501, Ankara 2005, 10.

Baskı Kasaba daha önce başka mevkide iken yeni mevkisine taşınmış. Taşınırken buradaki meşe ağaçları temizlenmiş ve kasabanın yerleşim yeri hazırlanmış. Bu nedenle Omca kelimesinden Omurca adı türetilerek kasabaya ad verilmiş.

¹⁵⁷ Bu köy ismini kurulduğu sazlık alandan almıştır.

¹⁵⁸ Burada Çamdere su kökenli alınmamıştır. Çünkü dere kelimesinden kastedilen su akıntısı değil çamla kaplı derelik yer anlamında kullanılmıştır.

¹⁵⁹ “Bel: Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer.” Türkçe Sözlük, TDK, s. 235, Ankara 2005, 10.

Baskı

¹⁶⁰ Çardak (Çağırdak) bir oymak adıdır.- Cevdet TÜRKAY, age, s.26

¹⁶¹ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.370

¹⁶² “Ulubey –Eşme yolu üzerindedir. Yanından geçen dereye de İnay Deresi denir. Köyün içinde, cami bahçesinde bir su haznesi vardır. Bu pınarın su perileri uğruna oradaki ilk çağ kentçiliği Nois (Helen dilinde: Su perisi) diye adlandırılmıştı. İnay adı Nois’ten bozmadır.”-Bilge UMAR, Türkiye’deki Tarihsel Adlar, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993, s.342

¹⁶³ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.439

¹⁶⁴ “Kıran” aşiret ve cemaat adı.- Cevdet TÜRKAY, age, s.106-518

¹⁶⁵ Aşiret ve cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.111-544

Küçükilyaşlı ¹⁶⁶	Boy adı kökenlidir.
Külçen	?
Kurudere	Su adı kökenlidir.
Söğütlü	Tanımlayıcı addır.
Sülümenli ¹⁶⁷	Boy adı kökenlidir.

4.1. UŞAK MERKEZ MAHALLE, CADDE VE SOKAK ADLARININ KÖKENLERİ

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<i>Mahalleler</i>	
Atatürk	Hatıra karakterli addır.
Aybey	Kişi adı kökenlidir.
Bozkurt	Hatıra karakterli addır.
Cumhuriyet	Hatıra karakterli addır.
Dikilitaş	Yükselti adı kökenlidir.
Durak	Yapı adı kökenlidir.
Elmalidere	Yükselti adı kökenlidir.
Fatih	Hatıra karakterli addır.
Fevzi Çakmak	Hatıra karakterli addır.
Işık	Tanımlayıcı addır.
İslice	Tanımlayıcı addır.
Karaağaç	Bitki adı kökenlidir.
Kemalöz	Kişi adı kökenlidir.
Köme	Yükselti adı kökenlidir.
Kurtuluş	Hatıra karakterli addır.
M.Akif Ersoy	Hatıra karakterli addır.
Özdemir	Boy adı kökenlidir.
Sarayaltı	Mevki adı kökenlidir.

¹⁶⁶ Bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.430

¹⁶⁷ Sülümenli (Süleymanlı) bir cemaat adı- Cevdet TÜRKAY, age, s.687

Ünalın

Boy adı kökenlidir.

4.1.1. Atatürk Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

Orun Adı

Kelimenin Kökeni

Caddeler:

Alparslan

Hatıra karakterli addır.

Cemal Gürsel

Hatıra karakterli addır.

Çivril¹⁶⁸

Yapı adı kökenlidir.

Dumlupınar

Hatıra karakterli addır.

Halit Ziya Uşaklıgil

Hatıra karakterli addır.

Kazım Karabekir

Hatıra karakterli addır.

Nene Hatun

Hatıra karakterli addır.

Ömer Bedrettin

Hatıra karakterli addır.

Plevne

Hatıra karakterli addır.

Tandoğan

Hatıra karakterli addır.

Vatan

Hatıra karakterli addır.

Yavuz Sultan Selim

Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

Açık

Tanımlayıcı addır

Akarca¹⁶⁹

Su adı kökenlidir.

Akgül

Boy adı kökenlidir.

Akıncı

Boy adı kökenlidir.

Akkuş

Boy adı kökenlidir.

Aksel

Boy adı kökenlidir.

Aktaş

Boy adı kökenlidir.

Akyazı

Boy adı kökenlidir.

¹⁶⁸ Bu cadde ismini cadde üzerinden geçen Çivril-Denizli yolundan almıştır.

¹⁶⁹ “Akarca: Küçük akarsu, kaplıca - Türkçe Sözlük, TDK, s. 47, Ankara 2005, 10. Baskı

Alagöz	Boy adı kökenlidir.
Alev	Boy adı kökenlidir.
Alpaslan	Boy adı kökenlidir.
Altın	Boy adı kökenlidir.
Arıkan	Boy adı kökenlidir.
Atalay	Boy adı kökenlidir.
Atlı	Boy adı kökenlidir.
Atmaca	Boy adı kökenlidir.
Ayaz	Boy adı kökenlidir.
Aydın	Boy adı kökenlidir.
Balcı (2)	Kişi adı kökenlidir.
Bedir (3)	Boy adı kökenlidir.
Belgin (8) ¹⁷⁰	Tanımlayıcı addır.
Billur (2)	Boy adı kökenlidir.
Bircan	Boy adı kökenlidir.
Birsen	Boy adı kökenlidir.
Bitek (6)	Tanımlayıcı addır.
Bostan (3)	Boy adı kökenlidir.
Boz	Boy adı kökenlidir.
Bozkurt	Hatıra karakterli addır.
Bozok(4)	Boy adı kökenlidir.
Buğday	Bitki adı kökenlidir.
Bülbül	Hayvan adı kökenlidir.
Candoğan(7)	Boy adı kökenlidir.
Coşkun (2)	Boy adı kökenlidir.
Çağrı(4)	Tanımlayıcı addır.
Çakır (5)	Boy adı kökenlidir.
Çivril	Yapı adı kökenlidir.
Çupra	Hayvan adı kökenlidir.
Demir	Boy adı kökenlidir.

¹⁷⁰ “Belgin: Tam ve kesin olarak belirlenmiş olan.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 238, Ankara 2005, 10. Baskı

Demirci	Boy adı kökenlidir.
Doğan (2)	Boy adı kökenlidir.
Duygu (8)	Boy adı kökenlidir.
Efetahir	Kişi adı kökenlidir.
Eker	Boy adı kökenlidir.
Elmas (7)	Boy adı kökenlidir.
Ensar (3)	Hatıra karakterlidir.
Eraslan (6)	Boy adı kökenlidir.
Erçakır (6)	Boy adı kökenlidir.
Erçetin (7)	Boy adı kökenlidir.
Erdoğmuş (7)	Boy adı kökenlidir.
Erdurmuş (4)	Boy adı kökenlidir.
Erkut (6)	Boy adı kökenlidir.
Ersönmez	Boy adı kökenlidir.
Ersöz (4)	Boy adı kökenlidir.
Erturan (4)	Boy adı kökenlidir.
Esen (2)	Boy adı kökenlidir.
Feza (4)	Dünya dışı unsurlar kökenli.
Ganimeözadam	Kişi adı kökenlidir.
Gonca (4)	Bitki adı kökenlidir.
Gül (2)	Bitki adı kökenlidir.
Gülнар	Bitki adı kökenlidir.
Gülpınar	Su adı kökenlidir.
Gümüş	Boy adı kökenlidir.
İpek (3)	Boy adı kökenlidir.
Kahraman	Boy adı kökenlidir.
Kartal (2)	Boy adı kökenlidir.
Kavaklı	Tanımlayıcı addır.
Kılıç (3)	Boy adı kökenlidir.
Kibar (2)	Tanımlayıcı addır.
Kocatepe (4)	Hatıra karakterli addır.
Köşk	Yapı adı kökenlidir.

Krom (8)	Maden adı kökenlidir.
Laleli Cami	Yapı adı kökenlidir.
Leylak (2)	Bitki adı kökenlidir.
Malkaçoğlu	Hatıra karakterli addır.
Manav	Boy adı kökenlidir.
Mehmetçik	Hatıra karakterli addır.
Mercan (5)	Boy oda kökenlidir.
Metal (4)	Tanımlayıcı addır.
Mezarlık	Yapı adı kökenlidir.
Neşe	Tanımlayıcı addır.
Okul	Yapı adı kökenlidir.
Onbaşı	Boy adı kökenlidir.
Orkide	Bitki adı kökenlidir.
Önal (4)	Boy adı kökenlidir.
Öncü (3)	Boy adı kökenlidir.
Özaydın	Boy adı kökenlidir.
Özden (2)	Boy adı kökenlidir.
Özge ¹⁷¹	Tanımlayıcı addır.
Özkan	Boy adı kökenlidir.
Öznur (3)	Tanımlayıcı addır.
Pancar	Bitki adı kökenlidir.
Pembe (2)	Renk adı kökenlidir.
Plevne	Hatıra karakterli addır.
Reyhan ¹⁷²	Bitki adı kökenlidir.
Saçak ¹⁷³	Yapı adı kökenlidir.
Saçma (2)	Tanımlayıcı addır.
Saray (2)	Yapı adı kökenlidir.
Sazan	Hayvan adı kökenlidir.

¹⁷¹ “Özge: Başka”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1557, Ankara 2005, 10. Baskı

¹⁷² “Reyhan: Fesleğen.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1656, Ankara 2005, 10. Baskı

¹⁷³ “Saçak: Bir yapının herhangi bir bölümünü güneş ve yağmurdan koruması için, o bölümden dışa taşkın ve altı boşta olarak yapılan örtü.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1674, Ankara 2005, 10. Baskı

Sema	Dünya dışı unsur kökenlidir.
Sevinç	Tanımlayıcı addır.
Site (5)	Orun adı kökenlidir.
Suna (2)	Hayvan adı kökenlidir.
Sümbül (9)	Boy adı kökenlidir.
Şanver (6)	Boy adı kökenlidir.
Şehit Abdülkadir Klavuz	Hatıra karakterli addır.
Şehit Ali Demirağ	Hatıra karakterli addır.
Şehit Mustafa Aydoğan	Hatıra karakterli addır.
Şehit Necati Sargın	Hatıra karakterli addır.
Şeker (5)	Hatıra karakterli addır.
Şener (6)	Boy adı kökenlidir.
Şentürk (7)	Boy adı kökenlidir.
Tansel (2)	Kişi adı kökenlidir.
Tanyeli (4)	Boy adı kökenlidir.
Tatar	Boy adı kökenlidir.
Temel (3)	Boy adı kökenlidir.
Terzi	Boy adı kökenlidir.
Tokay (5)	Boy adı kökenlidir.
Toklu (6)	Boy adı kökenlidir.
Toprak (5)	Boy adı kökenlidir.
Tuncer	Boy adı kökenlidir.
Turan	Boy adı kökenlidir.
Turgut (2)	Boy adı kökenlidir.
Turna	Hayvan adı kökenlidir.
Türkmen (9)	Boy adı kökenlidir.
Uçar	Boy adı kökenlidir.
Ulusoy (2)	Boy adı kökenlidir.
Ümit	Boy adı kökenlidir.
Üngör	Boy adı kökenlidir.
Vakıf	Yapı adı kökenlidir.
Volkan	Tanımlayıcı addır.

Yalçındağ	Boy adı kökenlidir.
Yasemin (2)	Bitki adı kökenlidir.
Yavuz (4)	Boy adı kökenlidir.
Yengeç (5)	Hayvan adı kökenlidir.
Yetiş (3)	Boy adı kökenlidir.
Yıldırım (3)	Boy adı kökenlidir.
Yunus Emre	Hatıra karakterli addır.
Yurdadön	Boy adı kökenlidir.
Yurdakul	Boy adı kökenlidir.
Yurt	Boy adı kökenlidir.
Yurtsever	Boy adı kökenlidir.
Yücesoy	Boy adı kökenlidir.
Yüksel (2)	Boy adı kökenlidir.
Zahireciler Sitesi	Yapı adı kökenlidir.

4.1.2. Aybey Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Eski Tabakhane	Yapı adı kökenlidir.
Şehit Ali Rıza Horasan	Hatıra karakterli addır.
Şehit Ferudun Alabaş	Hatıra karakterli addır.
Yeniceköy	Orun adı kökenlidir.

Sokak İsimleri

Ara	Tanımlayıcı addır.
Ateş	Boy adı kökenlidir.
Ay	Boy adı kökenlidir.
Badem (2 tane)	Boy adı kökenlidir.

Baraj (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Basık	Tanımlayıcı addır.
Bayır	Yükselti adı kökenlidir.
Bulut (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çapa	Eşya adı kökenlidir.
Çay	Su adı kökenlidir.
Çukurçeşme	Su adı kökenlidir.
Dar	Tanımlayıcı addır.
Dere	Su adı kökenlidir.
Dik	Tanımlayıcı addır.
Doğala (3 tane)	?
Eğri	Tanımlayıcı addır.
Eser (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Hacim (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Hasal	?
İlgın (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Irak	Tanımlayıcı addır.
İzci	Boy adı kökenlidir.
Kaya	Boy adı kökenlidir.
Kaynak	Boy adı kökenlidir.
Kerim (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Kısa	Boy adı kökenlidir.
Koç	Boy adı kökenlidir.
Köme	Yükselti adı kökenlidir.
Köprü	Yapı adı kökenlidir.
Kutluay (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Meltem (4 tane)	Rüzgar adı kökenlidir.
Okan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özlem	Tanımlayıcı addır.
Salıcı (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sibel (3 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Şehit Caner Nasıl	Hatıra karakterli addır.

Şehit Feridun Alabaş	Hatıra karakterli addır.
Taşlı (7 tane)	Tanımlayıcı addır.
Tepe (2 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Topaltı	Mevki adı kökenlidir.
Turna	Hayvan adı kökenlidir.
Uludağ	Boy adı kökenlidir.
Yamaç (3 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Yan	Tanımlayıcı addır.
Yenicami (5 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Yokuş (3 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Yunus	Hayvan adı kökenlidir.
Yurt	Boy adı kökenlidir.

4.1.3. Bozkurt Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Cumhuriyet	Hatıra karakterli addır.
Şehit Ahmet Yılmaz	Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

Ağaç	Boy adı kökenlidir.
Büküm ¹⁷⁴	Tanımlayıcı addır.
Ceviz (3 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Çakmak	Boy adı kökenlidir.
Çapraz	Boy adı kökenlidir.

¹⁷⁴ “Büküm: Bükme işi, Bir şeyin bükülmüş yeri, kat, kıvrım.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 334, Ankara 2005

Çavdar	Boy adı kökenlidir.
Derici	Kişi adı kökenlidir.
Fener	Eşya adı kökenlidir.
Hisar	Yapı adı kökenlidir.
Işık (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
İpek (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Keleter ¹⁷⁵	Eşya adı kökenlidir.
Kuzu	Hayvan adı kökenlidir.
Tan	Boy adı kökenlidir.
Tekne	Eşya adı kökenlidir.
Yavuz	Boy adı kökenlidir.
Yeşil (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yılmaz Ataksor	Kişi adı kökenlidir.
Yücelti	Yükselti adı kökenlidir.

4.1.4. Cumhuriyet Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<i>Caddeler:</i>	
Akşemsettin	Hatıra karakterli addır.
Batıkent	Orun adı kökenlidir.
Çiftlik	Yapı adı kökenlidir.
İbrahim Tahtakılınç	Kişi adı kökenlidir.
Namık Kemal	Hatıra karakterli addır.
Sigorta ¹⁷⁶	Yapı karakterli addır.
Uğur Mumcu	Hatıra karakterli addır.

¹⁷⁵ “Keleter: Sepetin büyüğü. Hayvanlara saman taşımakta kullanılan kamıştan bir alet.

¹⁷⁶ Sigorta Caddesi adını bu cadde üzerinde yer alan Sigorta ve SSK hastanesi binasından almıştır.

Sokaklar

Akbulut (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Akış (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Akpınar (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Akyıldız (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Albayrak (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Armutlu (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Aşır (7 tane)	Boy ada kökenlidir.
Ata (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ataç (2 tane)	Eşya adı kökenlidir.
Atak	Boy adı kökenlidir.
Ateş (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ayan	Boy adı kökenlidir.
Aygün (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ayva	Bitki adı kökenlidir.
Bahçeli	Tanımlayıcı addır.
Barlas (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Başak (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bilge (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bosna (4 tane)	Hatıra karakterli addır.
Can (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ceyhan (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çeşme	Su adı kökenlidir.
Çınar (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çiçek (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çiftlik	Yapı adı kökenlidir.
Defne	Bitki adı kökenlidir.
Deniz	Boy adı kökenlidir.
Depo (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Derya	Su adı kökenlidir.
Dicle	Hatıra karakterli addır.
Efe (2 tane)	Boy adı kökenlidir.

Emlak (7 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Er	Boy adı kökenlidir.
Ergin	Boy adı kökenlidir.
Fatih (8 tane)	Hatıra karakterli addır.
Fırat (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Fulya ¹⁷⁷	Bitki adı kökenlidir.
Funda (4 tane) ¹⁷⁸	Bitki adı kökenlidir.
Gamze	Tanımlayıcı addır.
Gonca	Bitki adı kökenlidir.
Güçyeter	Boy adı kökenlidir.
Gül	Boy adı kökenlidir.
Güllü	Tanımlayıcı addır.
Güneş (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Güven	Boy adı kökenlidir.
Hakem (2 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Halkkonutları (6 tane)	Orun adı kökenlidir.
Hayat (2 tane)	Tanımlayıcı addır..
Hilal (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
İmar (5 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Kanarya (2 tane)	Hayvan adı kökenlidir.
Kaplan	Boy adı kökenlidir.
Karabekir	Kişi adı kökenlidir.
Karanfil	Boy adı kökenlidir.
Kelebek (7 tane)	Hayvan adı kökenlidir.
Kiraz	Bitki adı kökenlidir.
Kolej (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Köroğlu (3 tane)	Hatıra karakterli addır.
Köylü	Boy adı kökenlidir.
Kubilay	Hatıra karakterli addır.
Kuyucak	Boy adı kökenlidir.

¹⁷⁷ “Fulya: Nergisgillerden soğan köklü bir bitki ve bu bitkinin zerrin ve nergis adlarıyla da anılan güzel kokulu çiçekleri.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 718, Ankara 2005

¹⁷⁸ “Funda: Süpürge otu.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 718, Ankara 2005

Kuyulu	Tanımlayıcı addır.
Lale	Boy adı kökenlidir.
Martı (6 tane)	Hayvan adı kökenlidir.
Mehtap (2 tane) ¹⁷⁹	Tanımlayıcı ad.
Menekşe	Bitki adı kökenlidir.
Merih (7 tane) ¹⁸⁰	Dünya dışı nesne ismi köken.
Mersin	Boy adı kökenlidir.
Merve (4 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Miraç (5 tane)	Hatıra karakterli addır.
Mücahit (4 tane) ¹⁸¹	Tanımlayıcı addır.
Nergis	Bitki adı kökenlidir.
Nil (4 tane)	Hatıra karakterli addır.
Nilüfer	Bitki adı kökenlidir.
Okan	Boy adı kökenlidir.
Okul (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Orkide	Bitki adı kökenlidir.
Osmanlı (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öğretmen	Kişi adı kökenlidir.
Ören (3 tane)	Düzlük adı kökenlidir.
Örnek (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Örnek Cami	Yapı adı kökenlidir.
Özen (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özge (6 tane) ¹⁸²	Tanımlayıcı addır.
Özkan (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öztürk (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Papatya	Bitki adı kökenlidir.
Pınar (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Rüzgâr (4 tane)	Tanımlayıcı addır.

¹⁷⁹“ Mehtap: Ay ışığı.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1362, Ankara 2005

¹⁸⁰“Merih: Güneşe olan uzaklığı, yerin güneşe olan uzaklığından daha çok olan dış gezegenlerin ilki, Mars.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1374, Ankara 2005

¹⁸¹“Mücahit: Kutsal ülkeler uğruna savaşan kimse, alperen.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1428, Ankara 2005

¹⁸²“Özge: Başka.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1557, Ankara 2005

Saffet Efendi	Kişi adı kökenlidir.
Sağlık (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Samet	Kişi adı kökenlidir.
Seren	Kişi adı kökenlidir.
Seyhan	Boy adı kökenlidir.
Sihat (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Sigorta	Yapı adı kökenlidir.
Simge (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Sülün (8 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sümbül	Boy adı kökenlidir.
Şahin (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Şehit Edip Aybey	Hatıra karakterli addır.
Şehit Mehmet Kara Hatıra karakterli addır.	
Şehit Nihat Köylü	Hatıra karakterli addır.
Şeref	Tanımlayıcı addır.
Şirin (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Şube (3 tane) ¹⁸³	Yapı adı kökenlidir.
Tarakçı	Boy adı kökenlidir.
Tayfun	Tanımlayıcı addır.
Telkiran (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Tosun	Boy adı kökenlidir.
Türkcan	Boy adı kökenlidir.
Uğur	Boy adı kökenlidir.
Ulusoy	Boy adı kökenlidir.
Utku (6 tane)	Tanımlayıcı addır.
Uzun	Boy adı kökenlidir.
Vişne	Bitki adı kökenlidir.
Vural (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yasemin	Bitki adı kökenlidir.
Yazı	Tanımlayıcı addır.?

¹⁸³ Şube olarak kastedilen askerlik şubesidir.

Yeşim (3 tane) ¹⁸⁴	Eşya adı kökenlidir.
Yıldırım Sitesi (5 tane)	Orun adı kökenlidir.
Yıldız	Boy adı kökenlidir.
Yılmaz (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yonca (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Yüce	Boy adı kökenlidir.
Zafer (6 tane)	Tanımlayıcı addır.
Zambak	Bitki adı kökenlidir.

4.1.5. Dikilitaş Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Barbaros	Hatıra karakterli addır.
Hacı Kadem	Hatıra karakterli addır.
Kıbrıs	Hatıra karakterli addır.
Şehit Yener Sunal	Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

Acar	Boy adı kökenlidir.
Acartürk	Boy adı kökenlidir.
Akdeniz	Boy adı kökenlidir.
Akdere	Su adı kökenlidir.
Akın	Boy adı kökenlidir.
Akıncı	Boy adı kökenlidir.

¹⁸⁴ “Yeşim: Açık yeşil ve pembe renkli, kolay işlenen, değerli bir taş.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 2174, Ankara,2005, 10. Baskı

Akkuş	Boy adı kökenlidir.
Aktaş (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aktürk	Boy adı kökenlidir.
Alaçayır	Düzlük adı kökenlidir.
Alparslan	Boy adı kökenlidir.
Aydoğan	Boy adı kökenlidir.
Ayşin	Kişi adı kökenlidir.
Başar (8 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bayar (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Beşik (9 tane)	Eşya adı kökenlidir.
Bilgin (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Cemre ¹⁸⁵	Tanımlayıcı addır.
Ceylan	Boy adı kökenlidir.
Cihangir	Boy adı kökenlidir.
Coşkun (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çam	Boy adı kökenlidir.
Çevik (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çıldır	Boy adı kökenlidir.
Çiftlik	Yapı adı kökenlidir.
Çömlekçi (5 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Demet (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Demir	Boy adı kökenlidir.
Dere	Su adı kökenlidir.
Dicle	Hatıra karakterli addır.
Durmaz (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Dut (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Düzgün	Boy adı kökenlidir.
Emir	Boy adı kökenlidir.
Eniş (2)(Aslı iniş olacak)	Tanımlayıcı addır.
Esen	Boy adı kökenlidir.

¹⁸⁵ “Cemre : Şubat ayında birer hafta arayla havada, suda ve toprakta olduğu sanılan sıcaklık yükselişi.” Türkçe Sözlük, TDK, s. 357, Ankara,2005, 10. Baskı

Ferah (7)	Boy adı kökenlidir.
Gök	Boy adı kökenlidir.
Gökdere	Su adı kökenlidir.
Göksel	Boy adı kökenlidir.
Hakan	Tanımlayıcı addır.
Hisar (7 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Huzur (17 tane)	Tanımlayıcı addır.
Işık (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
İğdeli (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Kalkan	Boy adı kökenlidir.
Karabulut	Boy adı kökenlidir.
Karadedeli	Boy adı kökenlidir.
Karahan (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kaya (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kaynak (8 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kekik (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Kıbrıs (3 tane)	Hatıra karakterli addır.
Kıran	Boy adı kökenlidir.
Kısa	Boy adı kökenlidir.
Kıyı	Tanımlayıcı addır.
Kızılırmak	Boy adı kökenlidir.
Kızılırmak	Boy adı kökenlidir.
Kiraz (8 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Koçak ¹⁸⁶	Boy adı kökenlidir.
Kozak ¹⁸⁷	Boy adı kökenlidir.
Mermer (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Metin	Boy adı kökenlidir.
Muz (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Nar	Bitki adı kökenlidir.
Nur (9 tane)	Tanımlayıcı addır.

¹⁸⁶ “Koçak: Yürekli (erkek), eli açık, cömert.” Türkçe Sözlük, TDK, s. 1194, Ankara,2005, 10. Baskı

¹⁸⁷ “Kozak : Kozalak” Türkçe Sözlük, TDK, s. 1226, Ankara,2005, 10. Baskı

Nurcan	Kişi adı kökenlidir.
Oğuz	Boy adı kökenlidir.
Ozan	Boy adı kökenlidir.
Özdoğan (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özkan	Boy adı kökenlidir.
Özkaya (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öztürk (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Park	Yapı adı kökenlidir.
Peker	Boy adı kökenlidir.
Sancak	Boy adı kökenlidir.
Sevgi	Boy adı kökenlidir.
Sezer	Boy adı kökenlidir.
Söğüt	Boy adı kökenlidir.
Şafak (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Şahin	Boy adı kökenlidir.
Tan	Boy adı kökenlidir.
Tanzer	Kişi adı kökenlidir.
Taşlı (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Tekmen (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Tepe	Boy adı kökenlidir.
Tolga (3 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Tuğra (2 tane)	Hatıra karakterli addır.
Tuncay (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Uçar (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ünal (11 tane)	Boy adı kökenlidir.
Vefa (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Yağmur (2 tane)	Su adı kökenlidir.
Yaren ¹⁸⁸	Boy adı kökenlidir.
Yeni	Boy adı kökenlidir.
Yıldız	Boy adı kökenlidir.

¹⁸⁸ “Yaren :1- Arkadaş, yakın, dost 2-Sohbet”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 2135, Ankara,2005, 10. Baskı

Yörük	Boy adı kökenlidir.
Yurtsever	Boy adı kökenlidir.
Zeytin (7 tane)	Bitki adı kökenlidir.

4.1.6. Durak Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

Orun Adı	Kelimenin Kökeni
<u>Caddeler:</u>	
Fabrikalar	Yapı adı kökenlidir.
Fatih	Hatıra karakterli addır.
Gün Sazak	Hatıra karakterli addır.
İsmet Paşa	Hatıra karakterli addır.
Tabakhane	Yapı adı karakterli addır.
Yavuz Selim	Hatıra karakterli addır.
<u>Sokaklar</u>	
Akbur	
Aslan	Boy adı kökenlidir.
Aysun	Kişi adı kökenlidir.
Baygın	Boy adı kökenlidir.
Çetin	Boy adı kökenlidir.
Dinçer (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gül	Boy adı kökenlidir.
Güney	Boy adı kökenlidir.
Hoca Tahir Efendi	Kişi adı kökenlidir.
İnce (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kısa	Boy adı kökenlidir.
Kunt (3 tane) ¹⁸⁹	Boy adı kökenlidir.

¹⁸⁹ “Kunt: Ağır, kalın, dayanıklı ve sağlam”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1255, Ankara,2005, 10. Baskı

Mekik ¹⁹⁰	Eşya adı kökenlidir.
Okul	Yapı adı kökenlidir.
Sanayi (13 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Şehit İzzet Karaçelik	Hatıra karakterli addır.
Şehit Mustafa Kemal Akın	Hatıra karakterli addır.
Tabakhane (10 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Tüccar	Kişi adı kökenlidir.
Üçyıldız	Tanımlayıcı addır.
Yörük	Boy adı kökenlidir.
Yörük Hamza	Kişi adı kökenlidir.

4.1.7. Elmalıdere Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Ankara ¹⁹¹	Yapı adı kökenli addır.
Nuri Şeker	Hatıra karakterli addır.
Yeniceköy	Orun adı kökenlidir.

Sokaklar

Akkurt (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aralık (5 tane)	Tanımlayıcı addır.
Arka (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Asmalı (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Aykut (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aysal (5 tane)	Boy adı kökenlidir.

¹⁹⁰ “Mekik: El veya otomatik dokuma tezgâhlarında atkı veya argaç denilen ve enine olan iplikleri, uzunlamasına olan arışların arasından geçirmeye yarayan masuralı araç.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1363, Ankara,2005, 10. Baskı

¹⁹¹ İzmir Ankara kara yolunun bulunduğu caddedir.

Aytaç (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aytek (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aytunç (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bağ (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bağarası (5 tane)	Mevki adı kökenlidir.
Bağcı (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bahçe (4 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Balta	Boy adı kökenlidir.
Bayır (2 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Berk (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bozkurt (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ceviz (3 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Çam	Boy adı kökenlidir.
Çamaltı (4 tane)	Mevki adı kökenlidir.
Çelikhan (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çetin (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Dağ (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Dağardı (4 tane)	Mevki adı kökenlidir.
Demirhan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Depo (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Dilek (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Eken (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Emniyet Lojmanları (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Emre (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Eniş (2 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Eray (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Erel (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Eren (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ersoy (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ersoysal (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Evren (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gelincik (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.

Gözde (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Gül (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gürbüz (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Güzel	Boy adı kökenlidir.
Kamelya	Yapı adı kökenlidir.
Karakurt (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kaya (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Keser	Boy adı kökenlidir.
Kısa	Boy adı kökenlidir.
Kurtbaba (4 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Kurtdereli (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Lale (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Menekşe (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Meriç (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Nisan (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Ocak	Boy adı kökenlidir.
Öz (2tane)	Boy adı kökenlidir.
Özdemir (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Papatya	Bitki adı kökenlidir.
Pınar (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sarmaşık (3 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Şehit Alper Güvcü	Hatıra karakterli addır.
Şeker	Boy adı kökenlidir.
Şimşek (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Taş (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Türkmen (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Uçan (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ünal (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Üzüm (4 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Vezir (4 tane)	Kişi adı kökenlidir.

¹⁹² “Yalabık: Alevin oynayarak parıldaması, parıldama.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 2114, Ankara,2005, 10. Baskı

Yalabık (4 tane) ¹⁹²	Boy adı kökenlidir.
Yaman	Boy adı kökenlidir.
Yayla	Boy adı kökenlidir.
Yenice (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Yeniyurt (4 tane)	Orun adı kökenlidir.
Yıldırım (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yuva (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Zambak	Bitki adı kökenlidir.

4.1.8. Fatih Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Alparslan	Hatıra karakterli addır.
Anafarta	Hatıra karakterli addır.
Gazi Osman Paşa	Hatıra karakterli addır.
İskender	Hatıra karakterli addır.
Kâzım Karabekir	Hatıra karakterli addır.
Mevlana	Hatıra karakterli addır.
Mithat Paşa	Hatıra karakterli addır.
Nenen Hatun	Hatıra karakterli addır.
Orhan Gazi	Hatıra karakterli addır.
Ova	Düzlük adı kökenlidir.
Plevne	Hatıra karakterli addır.
Turgut Özal	Hatıra karakterli addır.
Ulubatlı Hasan	Hatıra karakterli addır.
Yavuz Sultan Selim	Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

Adalet	Yapı adı kökenlidir.
Adil	Tanımlayıcı addır.
Akarca (7 tane) ¹⁹³	Boy adı kökenlidir.
Akasya (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Aksaya (8 tane) ¹⁹⁴	Bitki adı kökenlidir.
Aksu	Boy adı kökenlidir.
Aktaş (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Alkent (4 tane)	Orun adı kökenlidir.
Alp	Boy adı kökenlidir.
Aslan (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Avgan (2 tane) ¹⁹⁵	Boy adı kökenlidir.
Bahçe	Yapı adı kökenlidir.
Batı	Tanımlayıcı addır.
Baykal (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bayrak	Boy adı kökenlidir.
Berk	Boy adı kökenlidir.
Beykent (7 tane)	Orun adı kökenlidir.
Bora	Boy adı kökenlidir.
Camili	Tanımlayıcı addır.
Candemir (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ceylan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çakar	Boy adı kökenlidir.
Çam (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çayır (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çeşme (4 tane)	Su adı kökenlidir.
Çete	Tanımlayıcı addır.
Çetin	Boy adı kökenlidir.
Çınar (4 tane)	Boy adı kökenlidir.

¹⁹³ “Akarca: Küçük akarsu, kaplıca - Türkçe Sözlük, TDK, s. 47, Ankara 2005, 10. Baskı

¹⁹⁴ “Akasya: Baklagillerden, sıcak iklimlerde birçok çeşitleri yetişen ve tanen, zamk, boya vb. maddelerinden yararlanılan bir ağaç.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 47, Ankara,2005, 10. Baskı

¹⁹⁵ Ulubey ilçesine bağlı Avgan isimli bir kasaba vardır. Bu orun adı kasaba ve köy isimleri kısmında ayrıca işlenecektir.

Çimen (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çimen Cami	Yapı adı kökenlidir.
Dayan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Demirler	Boy adı kökenlidir.
Derya ¹⁹⁶	Tanımlayıcı addır.
Dilek	Boy adı kökenlidir.
Dönmez	Boy adı kökenlidir.
Ebru	Kişi adı kökenlidir.
Elvan (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Emel	Tanımlayıcı addır.
Emin (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Erdem	Boy adı kökenlidir.
Erol	Boy adı kökenlidir.
Esentepe (3 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Ezgi (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Fatih (2 tane)	Hatıra karakterli addır.
Fırtına	Tanımlayıcı addır.
Gediz ¹⁹⁷	Boy adı kökenlidir.
Gönül (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Gül	Boy adı kökenlidir.
Güler	Boy adı kökenlidir.
Gündüz	Boy adı kökenlidir.
Güney	Tanımlayıcı addır.
Güray	Boy adı kökenlidir.
Hakan ¹⁹⁸	Hatıra karakterli addır.
Halkkonutları	Yapı adı kökenlidir.
Harman ¹⁹⁹	Tanımlayıcı addır.

¹⁹⁶ Derya kelimesiyle su adından ziyade genişlik ifade edilmiştir. Bu nedenle tanımlayıcı ad olarak almak daha doğru olacaktır.

¹⁹⁷ Gediz adlı Kütahya'nın bir ilçesi ve aynı adlı bir de nehir ismi vardır.

¹⁹⁸ "Hakan: Türk, Moğol ve Tatar hanları için "hükümdarlar hükümdarı" anlamında kullanılan bir unvan."- Türkçe Sözlük, TDK, s. 830, Ankara,2005, 10. Baskı

¹⁹⁹ "Harman: Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden döven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işi."- Türkçe Sözlük, TDK, s. 850, Ankara,2005, 10. Baskı

Hazan	Tanımlayıcı addır.
Huzur (8 tane)	Tanımlayıcı addır.
Hürriyet (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Irmak (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Işık	Boy adı kökenlidir.
Işıkkent (8 tane)	Orun adı kökenlidir.
İskender	Boy adı kökenlidir.
Kamacı	Kişi adı kökenlidir.
Kandemir (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kardelen (8 tane) ²⁰⁰	Bitki adı kökenlidir.
Kaşıkcı	Boy adı kökenlidir.
Keban (4 tane)	Hatıra karakterli addır.
Kemal	Kişi adı kökenlidir.
Kent (9 tane)	Orun adı kökenlidir.
Kerim (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Kısa	Boy adı kökenlidir.
Kızılırmak (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Koç (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kozak (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kuzey	Tanımlayıcı addır.
Küre	Tanımlayıcı addır.
Limon	Bitki adı kökenlidir.
Malkoçoğlu	Hatıra karakterli addır.
Mavikent (8 tane)	Orun adı kökenlidir.
Menekşe	Bitki adı kökenlidir.
Mersin	Bitki adı kökenlidir.
Mert	Boy adı kökenlidir.
Mevlana	Hatıra karakterli addır.
Nazlı	Tanımlayıcı addır.
Nergis (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.

²⁰⁰ “Kardelen: Nergisgillerden, baharda çok erken çiçek açan ve eczacılıkta kullanılan soğanlı bir bitki”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1084, Ankara,2005, 10. Baskı

Nil (3 tane)	Hatıra karakterli addr.
Ofis (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Okul (4 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Onur	Boy adı kökenlidir.
Oral	Boy adı kökenlidir.
Orkide (4 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Ovakent (7 tane)	Orun adı kökenlidir.
Öner	Boy adı kökenlidir.
Özbey (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özcan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özgür (9 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özkan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özmen (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özpınar (9 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öztaş (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öztek (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öztürk (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Pamuk (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Park	Yapı adı kökenlidir.
Petek (2 tane) ²⁰¹	Yapı kökenlidir.
Pınar	Boy adı kökenlidir.
Sakarya	Boy adı kökenlidir.
Samur ²⁰²	Hayvan adı kökenlidir.
Sandal	Boy adı kökenlidir.
Santral (10 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Sarmaşık ²⁰³	Bitki adı kökenlidir.
Savaş (3 tane)	Boy adı kökenlidir.

²⁰¹ Bu sokak adını "Petek 87" isimli siteden almaktadır. Bu sitenin içerisindeki sokaklara da "Petek" adı verilmiştir. Bu nedenle adın verilmiş nedeni yapı olan bir siteden almaktadır.

²⁰² "Samur: Kuzey Avrupa'da yaşayan, postu için avlanan küçük hayvan."- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1694, Ankara 2005, 10. Baskı

²⁰³ "Sarmaşık: Sarmaşıkçillerden, koyu yeşil renkli, değişik biçimli yaprakları olan, sap ve dallarından çıkan küçük ek köklerle dik, düz yerlere yapışarak tırmanan bitki." - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1706, Ankara 2005.

Saygın	Boy adı kökenlidir.
Sayın (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Seda (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Selvi	Boy adı kökenlidir.
Seramik (10 tane) ²⁰⁴	Yapı adı kökenlidir.
Serap	Kişi adı kökenlidir.
Serik	?
Seyhanlı	Boy adı kökenlidir.
Sezer	Boy adı kökenlidir.
Sibel	Kişi adı kökenlidir.
Sitem	Tanımlayıcı addır.
Susam (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sümbül (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Şahin	Boy adı kökenlidir.
Şehit Ruhi Çetin	Hatıra karakterli addır.
Şengül	Boy adı kökenlidir.
Tamer	Boy adı kökenlidir.
Tekdemir (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Temel (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Topel (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Toptancılar Sitesi (7 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Tuba (5 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Türkkaya (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Uçar	Tanımlayıcı addır.
Ulucan (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Utku (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Üftade (4 tane) ²⁰⁵	Yapı adı kökenlidir.
Ülgen	Boy adı kökenlidir.
Ülkü (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ünal Cami	Yapı adı kökenlidir.

²⁰⁴ Seramik sokak ismini Uşak Seramik işçilerinin kooperatif usulü yaptırıkları Seramik Evleri (Sitesi) yapılarından almıştır.

²⁰⁵ Üftade sokak ismini burada bulunan Özel Üftade İlköğretim Okulu'ndan almaktadır.

Vakıf	Yapı adı kökenlidir.
Yamaç (2 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Yasemin (7 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Yavuz	Boy adı kökenlidir.
Yenidoğan ²⁰⁶	Yapı adı kökenlidir.
Yerlisu (6 tane)	Su adı kökenlidir.
Yeşilirmak (2 tane)	Su adı kökenlidir.
Yeşilkent (7 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Yeşilova (8 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yiğit (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yosun (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Zafer (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Zambak (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Zeybek (2 tane)	Boy adı kökenlidir.

4.1.9. Fevzi Çakmak Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Çivril	Yapı adı kökenlidir.
Halil Kaya Gedik	Kişi adı kökenlidir.
Keresteciler	Yapı adı kökenlidir.
Sanayi	Yapı adı kökenlidir.
Vala Gedik	Kişi adı kökenlidir.

Sokaklar

Ahmet Ali Aşçı	Kişi adı kökenlidir.
Akarsu	Boy adı kökenlidir.
Altın	Boy adı kökenlidir.
Altıntaş	Boy adı kökenlidir.

²⁰⁶ Yenidoğan Sokak ismini aynı adla kurulmuş kooperatif binasından almaktadır.

Aras	Boy adı kökenlidir.
Ay (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aydaş	Dünya dışı varlık adı kökenli
Aydın (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aysun (3 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Berat (2 tane)	Hatıra karakterlidir.
Boncuk (4 tane)	Eşya adı kökenlidir.
Bulut	Boy adı kökenlidir.
Cam	Eşya adı kökenlidir.
Coşkun	Boy adı kökenlidir.
Çağlayan	Boy adı kökenlidir.
Çanlı Tabakhane (8 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Çelebi (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çıtak	Boy adı kökenlidir.
Çözü	Tanımlayıcı addır.
Dikmen (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Dirgen (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Doğu (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Durak	Boy adı kökenlidir.
Elvan (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Emre	Boy adı kökenlidir.
Gencer (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gülen	Boy adı kökenlidir.
Gümrük	Tanımlayıcı addır.
Hilal	Tanımlayıcı addır.
Kahyaoğlu	Boy adı kökenlidir.
Kale (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kamer ²⁰⁷	Dünya dışı unsur adı kökenli.
Karagöz (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Karaman (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Karanfil (4 tane)	Boy adı kökenlidir.

²⁰⁷ "Kamer: Ay." - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1053, Ankara 2005, 10. Baskı

Karataş	Boy adı kökenlidir.
Kartop (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Keresteciler (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Kılınç (7 tane)	Boy adı kökenlidir.
Kısa	Boy adı kökenlidir.
Koru (9 tane) ²⁰⁸	Yapı adı kökenlidir.
Koşal	Boy adı kökenlidir.
Köykent	Orun adı kökenlidir.
Meram	Tanımlayıcı addır.
Merih	Dünya dışı unsur adı kökenli.
Miraç Cami	Yapı adı kökenlidir.
Okul (9 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Olçay (5 tane)	Kişi adı kökenlidir.
Onur (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Öksüz	Boy adı kökenlidir.
Özcan	Boy adı kökenlidir.
Özek	Boy adı kökenlidir.
Pamuklu Dokuma (5 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Ray (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Safa (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Sarıkaş	Boy adı kökenlidir.
Sedir ²⁰⁹	Eşya adı kökenlidir.
Site (31 tane)	Orun adı kökenlidir.
Tezcan	Boy adı kökenlidir.
Türkay	Boy adı kökenlidir.
Ufuk	Mevki adı kökenlidir.
Uğur (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yetim (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yılmaz	Boy adı kökenlidir.
Yunus (3 tane)	Hayvan adı kökenlidir.

²⁰⁸ “Koru: Bakımlı küçük orman.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1219, Ankara 2005, 10. Baskı

²⁰⁹ “Kol koyacak yeri olmayan, aralıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen kerevet, divan.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1720, Ankara 2005, 10. Baskı

4.1.10. Işık Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Eylül	Tanımlayıcı addır.
Şehit Ahmet YılmazHatıra	karakterli addır.

Sokaklar

Akgül	Boy adı kökenlidir.
Balat	?
Boya	Tanımlayıcı addır.
Burak (2 tane)	Hatıra karakterli addır.
Büküm ²¹⁰	Tanımlayıcı addır.
Çatı	Yapı adı kökenlidir.
Dalgın	Tanımlayıcı addır.
Dibek (2 tane) ²¹¹	Eşya adı kökenlidir.
Dik	Tanımlayıcı addır.
Elmalı	Tanımlayıcı addır.
Fener (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Fidan (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gülek (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gün	Boy adı kökenlidir.
Güneş	Boy adı kökenlidir.
Kaleardı	Mevki adı kökenlidir.
Kerte ²¹²	Tanımlayıcı addır.

²¹⁰ “Büküm: Kat, kıvrım.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 334, Ankara 2005, 10. Baskı

²¹¹ “Dibek: Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 520, Ankara 2005, 10. Baskı

²¹² “Kerte: İşaret için yapılmış çentik veya iz.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1141, Ankara 2005, 10. Baskı

Köme (Küme olacak)	Yükselti adı kökenlidir.
Kurak	Boy adı kökenlidir.
Kuyu	Su adı kökenlidir.
Kuzu	Boy adı kökenlidir.
Leylak	Bitki adı kökenlidir.
Menteş	Boy adı kökenlidir.
Ocak (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Oral (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özgün (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Seçkin	Boy adı kökenlidir.
Şafak (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Şehit Hamza Topuk	Hatıra karakterli addır.
Şehit ramazan Kaşık	Hatıra karakterli addır.
Şehit Ünal Yavaşca	Hatıra karakterli addır.
Şimşek (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Taşkın	Boy adı kökenlidir.
Tepe	Boy adı kökenlidir.
Tirit	Boy adı kökenlidir.
Topaç	Boy adı kökenlidir.
Tülek	Boy adı kökenlidir.
Ufak	Tanımlayıcı addır.
Yakın	Boy adı kökenlidir.
Yatkın	Boyadı kökenlidir.
Yavuz	Boy adı kökenlidir.
Yeni Pazar	Yapı adı kökenlidir.
Yılmaz Atak Sor	Kişi adı kökenlidir.

4.1.11. İslice Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Besniniler	Boy adı kökenlidir.
Fabrikalar	Yapı adı kökenlidir.
Fatih	Hatıra karakterli addır.
İsmet Paşa	Hatıra karakterli addır.
Mimar Sinan	Hatıra karakterli addır.
Nuri Şeker	Hatıra karakterli addır.
Yıldırım Beyazıt	Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

Acar	Boy adı kökenlidir.
Adaş	Boy adı kökenlidir.
Annaç ²¹³	Mevki adı kökenlidir.
Ayakkabıcılar (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Bereket (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Buğday	Boy adı kökenlidir.
Çevrim	Tanımlayıcı addır.
Çukur	Yükselti adı kökenlidir.
Değergeç	Tanımlayıcı addır.
Dere ²¹⁴	Su adı kökenlidir.
Gülmüş	Tanımlayıcı addır.
Gümüş	Boy adı kökenlidir.
Güven	Boy adı kökenlidir.
Hal	Yapı adı kökenlidir.
İnsi	Tanımlayıcı addır.
İslice	Tanımlayıcı addır.
Kıvrım	Tanımlayıcı addır.
Kutsal	Boy adı kökenlidir.
Kuyu	Su adı kökenlidir.
Oto	Yapı adı kökenlidir.
Pazar	Yapı adı kökenlidir.

²¹³ Annaç yöresel ağızda karşı demektir.

²¹⁴ Sokaktan dere geçer.

Polis ²¹⁵	Yapı adı kökenlidir.
Sanayi Cami	Yapı adı kökenlidir.
Saraç	Boy adı kökenlidir.
Savaş	Boy adı kökenlidir.
Seymen (Seyman, Seğmen)	Boy adı kökenlidir.
Tarakçı	Boy adı kökenlidir.
Tuğlu	Boy adı kökenlidir.
Ürem	Boy adı kökenlidir.
Vidinli	Boy adı kökenlidir.
Yakıt	Eşya adı kökenlidir.
Yeni	Tanımlayıcı addır.

4.1.12. Karaağaç Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Şehit Ahmet YılmazHatıra karakterli addır.

Sokaklar

Ada	Boy adı kökenlidir.
Adatepe	Boy adı kökenlidir.
Ak	Boy adı kökenlidir.
Akay	Boy adı kökenlidir.
Akdağ (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Aktepe (6 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Akyar (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Alp	Boy adı kökenlidir.
Altındağ (8 tane)	Boy adı kökenlidir.

²¹⁵ İl emniyet Müdürlüğü binasının bulunduğu sokağın ismidir. Bu nedenle ismini bu binadan almakta olduğu için yapı adı kökenli adlar gurubunda değerlendirilmiştir.

Aras	Boy adı kökenlidir.
Bağlı ²¹⁶	Tanımlayıcı addır.
Başar(2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bayır (3 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Bektaş	Boy adı kökenlidir.
Benek ²¹⁷	Tanımlayıcı addır.
Bilgin	Boy adı kökenlidir.
Boğaz ²¹⁸	Yükselti adı kökenlidir.
Bozdağ (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Bülbül	Boy adı kökenlidir.
Cantez	Boy adı kökenlidir.
Çeşme(3 tane)	Su adı kökenlidir.
Çorak	Tanımlayıcı addır.
Değirmenci (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Deniz	Boy adı kökenlidir.
Dere (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Dik (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Doğa Camii	Yapı adı kökenlidir.
Er	Boy adı kökenlidir.
Erbil	Boy adı kökenlidir.
Gediz (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gezer	Boy adı kökenlidir.
Gizem	Tanımlayıcı addır.
Gökdağ (3 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Güçlü (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gül	Boy adı kökenlidir.
Güven	Boy adı kökenlidir.
Hilal (2 tane)	Tanımlayıcı addır.

²¹⁶ Bağlı olan yer anlamında kullanılmıştır.

²¹⁷ “Benek: Herhangi bir şey üzerindeki ufak leke, nokta.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 242, Ankara 2005, 10. Baskı

²¹⁸ “Boğaz: iki dağ arasında dar geçit, derbent.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 292, Ankara 2005, 10. Baskı

Hisar (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Hoşdere (3 tane)	Su adı kökenlidir.
İnce	Boy adı kökenlidir.
Kamer (2 tane)	Dünya dışı unsurlar kökenli.
Kanarya (2 tane)	Hayvan adı kökenlidir.
Kanat	Boy adı kökenlidir.
Kaplan	Boy adı kökenlidir.
Karaahmet	Kişi adı kökenlidir.
Karabey	Boy adı kökenlidir.
Karadağ (10 tane)	Boy adı kökenlidir.
Karanfil (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Keklik	Bitki adı kökenlidir.
Kerte	Tanımlayıcı addır.
Kırlangıç	Hayvan adı kökenlidir.
Kızıldağ (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Köprü	Yapı adı kökenlidir.
Kumru (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Lamba	Eşya adı kökenlidir.
Leyli Kadir ²¹⁹	Hatıra karakterli addır.
Mevsim (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Mutlu	Boy adı kökenlidir.
Nergis(3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Olkan	?
Oral	Boy adı kökenlidir.
Ozan	Boy adı kökenlidir.
Salgın	Boy adı kökenlidir.
Salkım ²²⁰	Bitki adı kökenlidir.

²¹⁹ “Leyli Kadir (Aslı leyle-i kadr olmalıdır): Kadir gecesi, ramazanın yirmi yedinci gecesi.”- DEVELLİOĞLU Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat s. 550, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara, 1997

²²⁰ “Salkım: Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1691, Ankara 2005, 10. Baskı

Sardunya ²²¹	Bitki adı kökenlidir.
Sarı	Boy adı kökenlidir.
Selvi (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Serçe (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Stad(4 tane) ²²²	Yapı adı kökenlidir.
Sulu (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Şehit Ali Ünal Sokak	Hatıra karakterli addır.
Şehit Fikret Alay	Hatıra karakterli addır.
Şehit İlyas Uysal	Hatıra karakterli addır.
Şehit Kadir İzmirli	Hatıra karakterli addır.
Şehit Mehmet Özen	Hatıra karakterli addır.
Şehitler (2 tane) ²²³	Yapı adı kökenlidir.
Taşcan	Boy adı kökenlidir.
Taşlı (9 tane)	Boy adı kökenlidir.
Tayfun (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Tekmen (12 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ünlü	Boy adı kökenlidir.
Yaman	Boy adı kökenlidir.
Yeni (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Yeni Eğri	Tanımlayıcı addır.
Yeşildağ (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yüksel	Boy adı kökenlidir.
Zeybek	Boy adı kökenlidir.

4.1.13. Kemalöz Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

²²¹ “Sardunya: Çoğunlukla pembe çiçekler açan, sardunyagillerden bir süs bitkisi.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1703, Ankara 2005, 10. Baskı

²²² Şehir futbol sahası ve kapalı spor salonunun bulunduğu sokaktır. Adını da buradan almıştır.

²²³ Kurtuluş savaşında şehit düşen askerlerin mezarlarının bulunduğu sokaktır. Aynı adlı burada bir mezarlık bulunmaktadır. Bu nedenle ismini buradan almıştır.

Caddeler:

Ahmet Kabaklarlı

Kişi adı kökenlidir.

Aksaray

Yapı adı kökenlidir.

Bostanlı

Tanımlayıcı addır.

Değirmendere

Su adı kökenlidir.

Gülistan²²⁴

Yapı adı kökenlidir.

Hilalkent

Orun adı kökenlidir.

İbrahim Tahtakılıncı

Kişi adı kökenlidir.

İzmir²²⁵

Yapı adı kökenlidir.

Şehit Fehmi Demir

Hatıra karakterli addır.

Yeşilköy

Orun adı kökenlidir.

Yunus Emre

Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

Ahukent (11 tane)

Orun adı kökenlidir.

Akça (5 tane)

Boy adı kökenlidir.

Atık

Boy adı kökenlidir.

Ayık (2 tane)

Tanımlayıcı addır.

Bahar (2 tane)

Boy adı kökenlidir.

Balcan (3 tane)

?

Ballı

Tanımlayıcı addır.

Barut (9 tane)

Boy adı kökenlidir.

Batuhan (7 tane)²²⁶

Hatıra karakterli addır.

Bayraklı (3 tane)

Tanımlayıcı addır.

Biçer

Boy adı kökenlidir.

Bilgi (8 tane)

Boy adı kökenlidir.

Bozkırlı (5 tane)

Tanımlayıcı addır.

Can (5 tane)

Boy adı kökenlidir.

Canbakır

Boy adı kökenlidir.

²²⁴ “Gülistan: Gül bahçesi.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 805, Ankara 2005, 10. Baskı

²²⁵ Bu cadde adını İzmir-Ankara Asfaltından almıştır. Bu cadde içerisinden İzmir-Ankara yolu geçmektedir.

²²⁶ Batuhan Altınordu Devletinin hükümdarıdır.

Caner (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çağdaş (7 tane)	Tanımlayıcı addır.
Çakın	Boy adı kökenlidir.
Çakmak (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çiğdem (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çilek	Bitki adı kökenlidir.
Çimen	Boy adı kökenlidir.
Çokal (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çoker (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Efe (8 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ekin (7 tane) ²²⁷	Bitki adı kökenlidir.
Eldeniz (8 tane)	Boy adı kökenlidir.
Emrehan (5 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Ender Erturan	Kişi adı kökenlidir.
Ercan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Eriş	Boy adı kökenlidir.
Fişek (2 tane) ²²⁸	Eşya adı kökenlidir.
Gökçen (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Göker (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Güçlü	Boy adı kökenlidir.
Güler (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gülkent (7 tane)	Orun adı kökenlidir.
Gültepe (5 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Güzelyurt	Orun adı kökenlidir.
Hilal (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Hilalkent (19 tane)	Orun adı kökenlidir.
Ilıcaksubaşı (8 tane)	Mevki adı kökenlidir.

²²⁷ “Ekin: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 609, Ankara 2005, 10. Baskı

²²⁸ “Fişek: “Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlara, atılmak için sürülen ve içinde barut bulunan bir kovan ile bu kovanın ucuna yerleştirilmiş mermiden oluşan cephaneye.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 706, Ankara 2005, 10. Baskı

İbadullah (5 tane)²²⁹ Hatıra karakterli addır.

Karahisar (2 tane)

Karakuş

Karşiyaka (7 tane)

Kasapoğlu (11 tane)

Kayalı (2 tane)

Kehribar (2 tane)²³⁰

Kervan (5 tane)

Kevser (8 tane)²³¹

Kışla (5 tane)

Konak (4 tane)

Köker (2 tane)

Kutlu (2 tane)

Kültür (8 tane)

Lale (3 tane)

Mercan (8 tane)

Mert (2 tane)

Mesut

Narlıdere (4 tane)

Oğuz (5 tane)

Önder (3 tane)

Özgün

Papatya

Pırlanta (3 tane)

Sağlam

Sakin (2 tane)

Saydam

Yapı adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Mevki adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Tanımlayıcı addır.

Bitki adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Hatıra karakterli addır.

Yapı adı kökenlidir.

Yapı adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Tanımlayıcı addır.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Tanımlayıcı addır.

Su adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Bitki adı kökenlidir.

Tanımlayıcı addır.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

Boy adı kökenlidir.

²²⁹ “İbad-ullah: Tanrı kulları, insanlar.”- DEVELLİOĞLU Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat s. 401, Aydın Kitapevi Yayınları, Ankara,1997

²³⁰ “Kehribar: Süs eşyası yapımında kullanılan, açık sarıdan kıızıla kadar türlü renklerde, yarı saydam, kolay kırılır ve bir yere hızlıca sürtüldüğünde hafif cisimleri kendine çeken, fosilleşmiş reçine.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1128, Ankara,2005, 10. Baskı

²³¹ “Kevser: Cennette bulunan kutsal su.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1149, Ankara,2005, 10. Baskı

Seçer (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sedef (2 tane) ²³²	Tanımlayıcı addır.
Selçuk (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Serap (3 tane)	Hatıra karakterli addır.
Sercan (5 tane)	Boy adı kökenlidir.
Serkan (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sezen (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Sezgin (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Site (14 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Şehit Kadir Kayhan	Hatıra karakterli addır.
Şehit Mustafa Eğerci	Hatıra karakterli addır.
Şehit Sabri Erkek	Hatıra karakterli addır.
Şehit Vehbi Demir	Hatıra karakterli addır.
Şehit Veli Uludağ	Hatıra karakterli addır.
Şirinyer (5 tane)	Orun adı kökenlidir.
Tarla	Yapı adı kökenlidir.
Tekdemir	Boy adı kökenlidir.
Temel	Boy adı kökenlidir.
Temiz (6 tane)	Tanımlayıcı addır.
Toros (2 tane)	Hatıra karakterli addır.
Üniversite (9 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Ünsal (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yakut (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yayla	Boy adı kökenlidir.
Yener (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yeşil	Boy adı kökenlidir.
Yeşilay	Boy adı kökenlidir.
Yeşilbağ	Boy adı kökenlidir.
Yeşilçiçek	Boy adı kökenlidir.
Yeşildağ	Boy adı kökenlidir.

²³² “Sedef: Midye, istiridye vb. dreniz hayvanlarının kabuğunda bulunan sedefçilikte kullanılan, pırıltılı, beyaz, sert bir madde.” - Türkçe Sözlük, TDK, s. 1720, Ankara, 2005, 10. Baskı

Yeşildal	Boy adı kökenlidir.
Yeşildere	Su adı kökenlidir.
Yeşilkavak	Bitki adı kökenlidir.
Yeşilkaya	Boy adı kökenlidir.
Yeşilkent	Orun adı kökenlidir.
Yeşilova	Boy adı kökenlidir.
Yeşilöz	Boy adı kökenlidir.
Yeşiltepe	Yükselti adı kökenlidir.
Yeşilvadi	Yükselti adı kökenlidir.
Yeşilyurt	Boy adı kökenlidir.
Yokuş (5 tane)	Yükselti adı kökenlidir.
Yöre (8 tane) ²³³	Mevki adı kökenlidir.
Yurdakul	Boy adı kökenlidir.
Zeybek (6 tane)	Boy adı kökenlidir.
Zümrüt (2 tane)	Tanımlayıcı addır.

4.1.14. Köme Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<u>Caddeler:</u>	
Cumhuriyet	Hatıra karakterli addır.
Eski Tabakhane	Yapı adı kökenlidir.
Nuri Şeker	Hatıra karakterli addır.
Şehit Ali Rıza Horasan	Hatıra karakterli addır.
<u>Sokaklar</u>	
Atölye (2 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Birgül	Boy adı kökenlidir.

²³³ “Yöre: Bir bölgenin belli bir yer ve çevresini kaplayan sınırlı bölümü.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 2197, Ankara,2005, 10. Baskı

Çamlı	Boy adı kökenlidir.
Çatak ²³⁴	Yükselti adı kökenlidir.
Çavdar	Boy adı kökenlidir.
Çiçek	Boy adı kökenlidir.
Çorak	Tanımlayıcı addır.
Çözügün	?
Derici	Boy adı kökenlidir.
Ergin	Boy adı kökenlidir.
Irak (2 tane) ²³⁵	Tanımlayıcı addır.
İzci	Boy adı kökenlidir.
Kurt	Boy adı kökenlidir.
Savak ²³⁶	Su adı kökenlidir.
Seymen	Boy adı kökenlidir.
Tan	Boy adı kökenlidir.
Taslak	Tanımlayıcı addır.
Uğrak	Mevki adı kökenlidir.
Uğur (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yurt (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yücelti	Yükselti adı kökenlidir.

4.1.15. Kurtuluş Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Barbaros	Hatıra karakterli addır.
----------	--------------------------

²³⁴ “Çatak: İki dağ yamacının kesişmesi ile oluşmuş dere yatağı.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 399, Ankara,2005,

²³⁵ Irak uzak anlamında kullanılmıştır.

²³⁶ “Savak: Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1710, Ankara,2005.

Bireylül ²³⁷	Hatıra karakterli addr.
Cimcim ²³⁸	Tanımlayıcı addr.
Doğan Özkaraman	Kişi adı kökenlidir.
Hakkı Yağcı	Kişi adı kökenlidir.
İsmet Paşa	Hatıra karakterli addr.
Zübeyde Hanım	Hatıra karakterli addr.

Sokaklar

Adiloğlu	Kişi adı kökenlidir.
Acun	Boy adı kökenlidir.
Adak	Boy adı kökenlidir.
Ali Galip Kaya	Kişi adı kökenlidir.
Burçak	Boy adı kökenlidir.
Çakaloz ²³⁹	Boy adı kökenlidir.
Çavuşçeşme	Su adı kökenlidir.
Dar	Tanımlayıcı addr.
Dedehasan	Kişi adı kökenlidir.
Demirci	Boy adı kökenlidir.
Doğan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Duru	Boy adı kökenlidir.
Enstitü	Yapı adı kökenlidir.
Güney	Boy adı kökenlidir.
Gürbüz	Boy adı kökenlidir.
İnay	Boy adı kökenlidir.
Küçük	Boy adı kökenlidir.
Meydan	Düzlük adı kökenlidir.
Öz	Boy adı kökenlidir.

²³⁷ Bir Eylül Uşak'ın düşman işgalinden kurtuluş tarihidir ve her 1 Eylül Uşak'ın Düşman İşgalinden Kurtuluş Yıl Dönümü olarak kutlanır.

²³⁸ "Cimcime (Cimcim): Küçük ve sevimli."- Türkçe Sözlük, TDK, s. 371, Ankara,2005, 10. Baskı

²³⁹ "Çakaloz: Mermi olarak çakıl taşı atan bir top ve bu topu kullanan topçu."- Türkçe Sözlük, TDK, s. 382, Ankara,2005, 10. Baskı

Salim ²⁴⁰	Tanımlayıcı addır.
Yakın	Boy adı kökenlidir.
Yalgın	Boy adı kökenlidir.
Yenipazar	Yapı adı kökenlidir.
Yıldız	Boy adı kökenlidir.
Yukarıaktaş	Yükselti adı kökenlidir.

4.1.16. Mehmet Akif Ersoy Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<u>Caddeler:</u>	
Ankara ²⁴¹	Yapı adı kökenlidir.
Çevreköy	Orun adı kökenlidir.
Nuri Şekir	Hatıra karakterli addır.
Şehit İsmail Çetin	Hatıra karakterli addır.
<u>Sokaklar</u>	
Acar	Boy adı kökenlidir.
Akcan	Boy adı kökenlidir.
Alkan	Boy adı kökenlidir.
Ardıç	Boy adı kökenlidir.
Avcı (5 tane)	Boy adı kökenlidir.

²⁴⁰ “Salim: Sağlam, sakin, huzurlu.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1691, Ankara,2005, 10. Baskı

²⁴¹ Ankara yolunun bulunduğu caddedir. Bu nedenle bu adı almıştır. Yapı adı kökenlidir.

Banaz (3 tane) ²⁴²	Boy adı kökenlidir.
Cihan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çam (11 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çamtepe (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çelik	Boy adı kökenlidir.
Çevre (14 tane)	Tanımlayıcı addır.?
Çınar (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Çoban	Boy adı kökenlidir.
Derman (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Doğan (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Durak	Boy adı kökenlidir.
Elmalı	Tanımlayıcı addır.
Eren	Boy adı kökenlidir.
Ergenekon	Hatıra karakterli addır.
Gezer	Boy adı kökenlidir.
Gül	Boy adı kökenlidir.
Gündüz	Boy adı kökenlidir.
Kaya	Boy adı kökenlidir.
Kıyı	Tanımlayıcı addır.
Kızılılık ²⁴³	Bitki adı kökenlidir.
Kökнар ²⁴⁴	Bitki adı kökenlidir.
Meriç (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Meşe (3 tane) ²⁴⁵	Bitki adı kökenlidir.
Özcan (7 tane)	Boy adı kökenlidir.

²⁴² Banaz kelimesi; Uşak ilinin hem bir ilçesinin adıdır, hem de bir sokak adıdır. Kelime manası, ilçe adlarının köken incelemesinde de verdiğimiz gibi “Akarsuyun yüzmek için derinleşmiş yeri, su birikintisi” idi. Ancak burada sokağa verilmiş amacı, sokak adlarının köken incelemesine geçmeden önce verdiğimiz açıklamaya istinaden kelimenin manası ve bir ilçe yerleşim yeri adı olmasından ziyade rehberde bir boyun soy ismi olmasındandır. Bu nedenle boy adı kökenli olarak değerlendirilmiştir.

²⁴³ “Kızılılık: Kızılılıkgillerden, yaprak açmadan çiçeklenen iri gövdeli bir ağaç.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1177, Ankara,2005, 10. Baskı

²⁴⁴ “Kökнар: Çamgillerden, yüksek bölgelerde yetişen, iğne yaprakları kısa, yassı olan, reçineli ve kozalaklı bir orman ağacı.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1229, Ankara,2005, 10. Baskı

²⁴⁵ “Meşe: Kayıngillerden, üç yüz kadar türü arasında, kış yaz yapraklarını dökmeyeni de bulunan, kerestesi dayanıklı bir orman ağacı.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 1378-1379, Ankara,2005, 10. Baskı

Özen (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Özkan	Boy adı kökenlidir.
Seher (4 tane)	Tanımlayıcı addır.
Serin (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Şehit Ali Çınar	Hatıra karakterli addır.
Şehit Cemalettin Avcı	Hatıra karakterli addır.
Şifa	Tanımlayıcı addır.
Şimşir	Boy adı kökenlidir.
Trafo	Yapı adı kökenlidir.
Tunç (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Ümit (7 tane)	Tanımlayıcı addır.
Yan	Boy adı kökenlidir.
Yayla (9 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yelken	Boy adı kökenlidir.
Yıldız	Boy adı kökenlidir.
Yücel (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yüncüler Site (4 tane)	Yapı adı kökenlidir.

4.1.17. Özdemir Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
-----------------	-------------------------

Caddeler:

Barbaros	Hatıra karakterli addır.
Bireylül ²⁴⁶	Hatıra karakterli addır.
Cumhuriyet	Hatıra karakterli addır.
İsmetpaşa	Hatıra karakterli addır.
Mimarsinan	Hatıra karakterli addır.

Sokaklar

²⁴⁶ 1 Eylül Uşak'ın düşman işgalinden kurtulduğu gündür. Her yılın 1 Eylül günü Uşak'ın Kurtuluş Günü olarak kutlanmaktadır.

Bakırcılararası	Mevki adı kökenlidir.
Çıkırık ²⁴⁷	Eşya adı kökenlidir.
Güneş	Boy adı kökenlidir.
Kuyu	Su adı kökenlidir.
Kuzu	Boy adı kökenlidir.
Ortakçı	Tanımlayıcı addır.
Sağlık ²⁴⁸	Yapı adı kökenlidir.
Şehit İbrahim Öztürk	Hatıra karakterli addır.
Testipazarı	Yapı adı kökenlidir.
Yanık	Boy adı kökenlidir.
Yılmaz Atak Sor	Kişi adı kökenlidir.

4.1.18. Sarayaltı Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

<u>Orun Adı</u>	<u>Kelimenin Kökeni</u>
<u>Caddeler:</u>	
Celalbayar	Hatıra karakterli addır.
Fabrikalar	Yapı adı kökenlidir.
Nurişeker ²⁴⁹	Hatıra karakterli addır.
Tabakhane	Yapı adı kökenlidir.
Yıldırımbeazıt	Hatıra karakterli addır.
<u>Sokaklar</u>	
Açık (3 tane)	Tanımlayıcı addır.
Akdağ	Boy adı kökenlidir.
Ara (2 tane)	Tanımlayıcı addır.

²⁴⁷ “Çıkırık: Kuyudan kocayı çekmeye yarayan ve el ile çevrilen araç. 2-İplik bükme, iplik sarma vb. işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap.”- Türkçe Sözlük, TDK, s. 427 Ankara,2005, 10. Baskı

²⁴⁸ Bu sokak adını eskiden burada bulunan Verem-Savaş Dispanseri'nden almıştır.

²⁴⁹ Nuri Şeker Türkiye'ye ilk şeker fabrikasını kuran (1926) kişi. Soy adı Atatürk tarafından kendisine verilmiştir. -

Bağdatlı	Boy adı kökenlidir.
Bahçe (3 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Bozdağ	Boy adı kökenlidir.
Cengiz	Boy adı kökenlidir.
Çağlayan	Boy adı kökenlidir.
Çimen	Boy adı kökenlidir.
Dalkıran (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Durak (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Efe	Boy adı kökenlidir.
Eker	Boy adı kökenlidir.
Elmas	Boy adı kökenlidir.
Esin	Tanımlayıcı addır.
Filiz (4 tane)	Boy adı kökenlidir.
Gencer	Boy adı kökenlidir.
Hal ²⁵⁰	Yapı adı kökenlidir.
Işık	Boy adı kökenlidir.
İnce	Boy adı kökenlidir.
İnci	Boy adı kökenlidir.
İplik (4 tane) ²⁵¹	Yapı adı kökenlidir.
Kaplan (3 tane)	Boy adı kökenlidir.
Karaca	Boy adı kökenlidir.
Karadağ	Boy adı kökenlidir.
Karakaya	Boy adı kökenlidir.
Kelebek	Hayvan adı kökenlidir.
Kenar (2 tane)	Tanımlayıcı addır.
Konak	Yapı adı kökenlidir.
Lale (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Mavi	Boy adı kökenlidir.
Mercan (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Mezbaha	Yapı adı kökenlidir.

²⁵⁰ Bu sokak adını burada kurulan Uşak sebze pazarından almıştır.

²⁵¹ Bu sokak Uşak'taki dokuma tezgâhlarının yoğunlukla bulunduğu yerdir. Bu nedenle yapı kökenli olarak değerlendirilmiştir.

Mutlu	Boy adı kökenlidir.
Nergis (2 tane)	Bitki adı kökenlidir.
Ömür	Boy adı kökenlidir.
Ören	Düzlük adı kökenlidir.
Özcan	Boy adı kökenlidir.
Özen	Boy adı kökenlidir.
Özlem	Boy adı kökenlidir.
Sanayi (5 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Semiz	Bitki adı kökenlidir.
Sofu	Tanımlayıcı addır.
Şehit Aziz Güneş	Hatıra karakterli addır.
Şehit Nevzat Yıldız	Hatıra karakterli addır.
Şehit Nevzat Yünlü	Hatıra karakterli addır.
Şehit Nisan Coşkun	Hatıra karakterli addır.
Şeker ²⁵²	Yapı adı kökenlidir.
Şen	Boy adı kökenlidir.
Tabakhane (14 tane)	Yapı adı kökenlidir.
Tarla	Yapı adı kökenlidir.
Tufan	Boy adı kökenlidir.
Ulu	Boy adı kökenlidir.
Uysal	Boy adı kökenlidir.
Üzüm	Bitki adı kökenlidir.
Vatan (14 tane)	Orun adı kökenlidir.
Vişne	Bitki adı kökenlidir.
Yalçın	Boy adı kökenlidir.
Yaprak (2 tane)	Boy adı kökenlidir.
Yenioymak	Boy adı kökenlidir.
Yeşil	Boy adı kökenlidir.
Yıldıray	Boy adı kökenlidir.

²⁵² Şeker Fabrikasının bulunduğu sokaktır. Bu nedenle yapı adı kökenli olarak değerlendirilmiştir.

4.1.19. Ünalın Mahallesi Cadde ve Sokak İsimleri

Orun Adı	Kelimenin Kökeni
<u>Caddeler:</u>	
Barbaros	Hatıra karakterli addır.
Cimcim	Tanımlayıcı addır.
Hakkı Yağcı	Kişi adı kökenlidir.
Zübeyde Hanım	Hatıra karakterli addır.
<u>Sokaklar</u>	
Acar	Boy adı kökenlidir.
Akarçalı	Boy adı kökenlidir.
Akis	Tanımlayıcı addır.
Alperen	Hatıra karakterli addır.
Aydın	Boy adı kökenlidir.
Babür	Hatıra karakterli addır.
Balkış	?
Baltırak ²⁵³	Eşya adı kökenlidir.
Baş	Boy adı kökenlidir.
Başak	Boy adı kökenlidir.
Bayrak	Boy adı kökenlidir.
Bilen	Boy adı kökenlidir.
Bodur	Boy adı kökenlidir.
Boğa	Boy adı kökenlidir.
Bostancı	Boy adı kökenlidir.
Boşluk	Yükselti adı kökenlidir.
Boyun	Tanımlayıcı addır.
Böcekçi	Boy adı kökenlidir.
Cami	Yapı adı kökenlidir.

²⁵³ Baltırap (Baltrap) Atıcılıkta hedef vazifesi gören plakaları havaya fırlatan alet.

Can	Boy adı kökenlidir.
Çapraz	Tanımlayıcı addır.
Çelik	Boy adı kökenlidir.
Çetin	Boy adı kökenlidir.
Dar	Tanımlayıcı addır.
Doğan	Boy adı kökenlidir.
Doğru	Boy adı kökenlidir.
Düz	Tanımlayıcı addır.
Ekiz	Boy adı kökenlidir.
Erdem	Boy adı kökenlidir.
Esen	Boy adı kökenlidir.
Eser	Boy adı kökenlidir.
Gonca	Bitki adı kökenlidir.
Göç	Boy adı kökenlidir.
Güldibi	Mevki adı kökenlidir.
Gündüz	Boy adı kökenlidir.
Harman	Boy adı kökenlidir.
Işık	Boy adı kökenlidir.
Kadıncık	Kişi adı kökenlidir.
Kahraman	Boy adı kökenlidir.
Kapı	Yapı adı kökenlidir.
Karakıran ²⁵⁴	Mevki adı kökenlidir.
Karatekeli	Boy adı kökenlidir.
Kavaklı	Tanımlayıcı addır.
Kuş	Boy adı kökenlidir.
Kuştan	?
Kuyulu	Tanımlayıcı addır.
Lale	Boy adı kökenlidir.
Müjde	Tanımlayıcı addır.

²⁵⁴ Kıran isimli bir boy ismi vardır. Ancak buradaki Karakıran ismini Uşak'ta rivayetlere göre 1890'lı yıllarda büyük bir deprem meydana gelmiş. Yapıların çoğu bu depremde yıkılmış. Ve padişahın izni ile ormanlık olan bu bölgeden ağaçlar kesilerek yeni evler inşa edilmiş ve burası da adını bundan sonra Karakıran olarak almıştır.

Nisan	Tanımlayıcı addır.
Okul	Yapı adı kökenlidir.
Övün	Tanımlayıcı addır.
Özlu	Boy adı kökenlidir.
Pınar	Boy adı kökenlidir.
Tarlabaşı	Mevki adı kökenlidir.
Tekin	Boy adı kökenlidir.
Tugay	Yapı adı kökenlidir.
Tutum	Tanımlayıcı addır.
Ural	Boy adı kökenlidir.
Uzunyokuş	Yükselti adı kökenlidir.
Vural	Boy adı kökenlidir.
Yamaç	Yükselti adı kökenlidir.
Yan	Mevki adı kökenlidir.
Yasemin	Çiçek adı kökenlidir.
Yayla	Boy adı kökenlidir.
Yeni	Tanımlayıcı addır.
Yeşil	Boy adı kökenlidir.
Yılandı	Boy adı kökenlidir.
Yıldız	Boy adı kökenlidir.
Yiğit	Boy adı kökenlidir.
Zeybek	Boy adı kökenlidir.

5.1. KÖY İSİMLERİNİN KÖKENLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI

Bütün bunlardan sonra, sonuç kısmında isimlerin kökenlerine göre dağılımını değerlendireceğiz. Burada, sokak ve mahalle isimlerinin isim verme geleneği dışında tutulması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü mahalle ve sokak isimleri verme teknikleri, bir gelenekten ziyade kullanışlık ifade etmesi açısından bilimsel bir teknikle verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle sokak isimleri verilirken, bir gelenekten söz etmek çok zor. Bu isimler gelenekten ziyade, suni bir

yapıda o dönemin belediye yetkililerinin ve numarataj bölümünün rasgele isimler seçmesiyle oluşturulmaktadır. Bu kısmı mahalle ve sokak isimlerinin incelenmesi bölümünde ayrıca açıklayacağız.

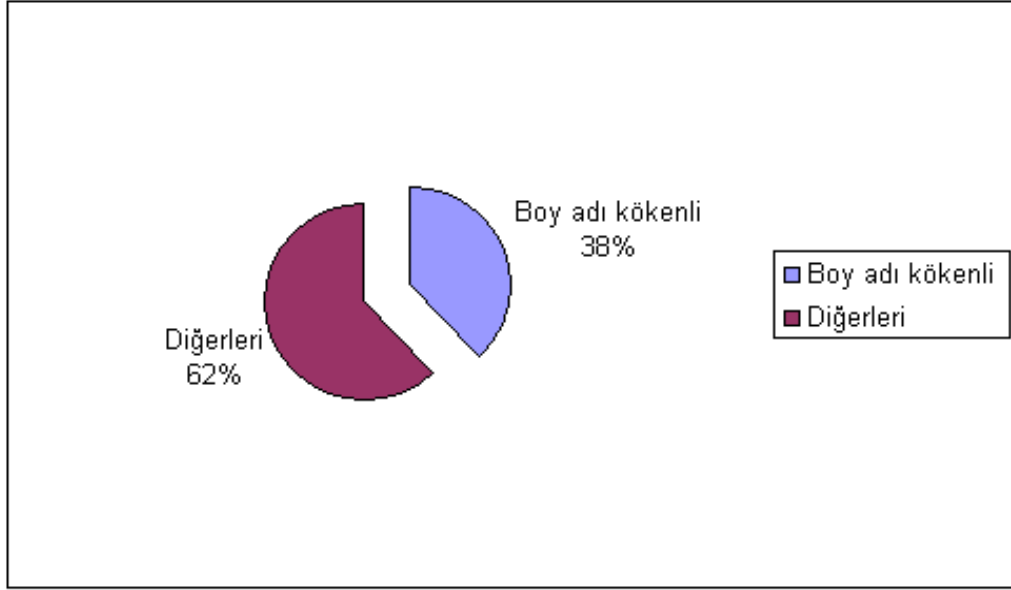
Köy isimlerinin incelenmesi, yaptığımız çalışmada ön plana çıkmaktadır. Çünkü bu isimler; bizlere tarihimiz, coğrafyamız, kültürümüz, geleneğimiz hakkında ipuçları vermektedir. İsimlerin kökenlerini sınıflandırdıktan sonra tek tek inceleyeceğiz. Köy isimlerinin kökenlerini incelemek için önce tablo halinde dağılımlarını görelim.

Sıra	Orun Kökeni	Sayısı	Yüzdellik
1	Boy adı kökenli	100	% 37
2	Tanımlayıcı ad	37	% 13
3	Kişi adı kökenli	20	% 8
4	Su adı kökenli	20	% 8
5	Yapı adı kökenli	19	% 7
6	Bitki adı kökenli	16	% 6
7	Yükselti adı kökenli	13	% 5
8	Mevki adı kökenli	11	% 4
9	Orun adı kökenli	10	% 4
10	Düzlük adı kökenli	5	% 2
11	Hatıra karakterli ad	5	% 2
12	Eşya adı kökenli	2	% 1
13	Harabe adı kökenli	2	% 1
14	Hayvan adı kökenli	2	% 1
15	Bilinmeyen	2	% 1
	Toplam	265	%100

Şekil 1 Köy isimlerinin kökenlerine göre dağılımı

Yukarıdaki tablo ve şekilde köy adlarının genel dağılım oranlarını verdik. Daha detaylı bilgi edinebilmek ve daha iyi bir tahlil yapabilmek için yer adlarının sınıf dağılımlarını tek tek ele almamız gerekir. Bizde bunun için 15 sınıfta karşımıza çıkan yer adlarının sınıf bilgilerini aşağıda tek tek inceleyeceğiz.

5.1.1. Boy Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

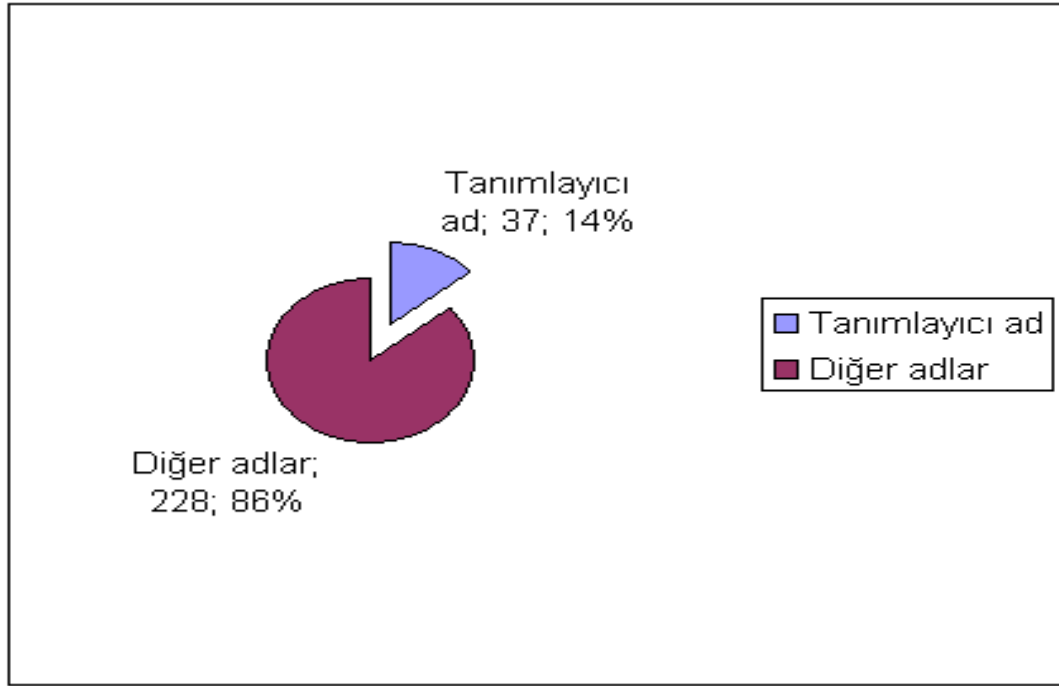
Şekil 2 Boya adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, Uşak'taki köy isimleri kökenlerinin büyük bir çoğunluğunu boy adı kökenli isimler almaktadır. Bu, aslında Türk ad verme geleneğinin Uşak'ta da yansıması olarak değerlendirilebilir. Çünkü Anadolu'nun genelinde, yer adı verme geleneğimizin ilk sırasını boy, soy adı verme oluşturmaktadır. Toplam değer %38'i (şekil 2) gibi büyük bir rakamı oluşturan boy adı verme, Türk yer adı verme geleneğinin temelini oluşturmaktadır. Özellikle köylerin kurucusu, boy, aşiret ve cemaatlerdir. Bu nedenle köyün kurucusu olan bu topluluk, aile geleneği güçlü olan Türk toplumunun tipik bir özelliğini göstermektedir. Buradan çıkartacağımız sonuç; Türk toplumunda "BEN"den önce "BİZ" görüşünün hâkim olduğudur. Ve toplumda birey olarak değil sülale ve aşiret olarak kendini tanıtmaya ve var olma özelliğinin Türk toplumunda önemli yer tuttuğunun bir göstergesidir.

Diğer taraftan boy isimleri; o boy, aşiret veya cemaatin bir özelliğini yansıtmaktadır. Örneğin Bozlar, Budaklar, Güre (güçlü, kuvvetli), Gedikler, Köşeler vs... Genellikle bu boy, aşiret veya cemaate ait insanların aileden gelen özellikleri nesillerden nesillere sürmektedir. Bu özellik de; ayrıca aile eğitiminin

toplumumuzda ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Bu, şimdinin moda tabiri ile kalıtsal özellikler nesillerce aktarılmakla birlikte-örneğin Köşeler, Kabaklar, Bozlar vb...- bu topluma has gelenekler de nesiller boyu aktarılmaktadır: Çırpıcılar, Dervişli, Hocalar, vb...-

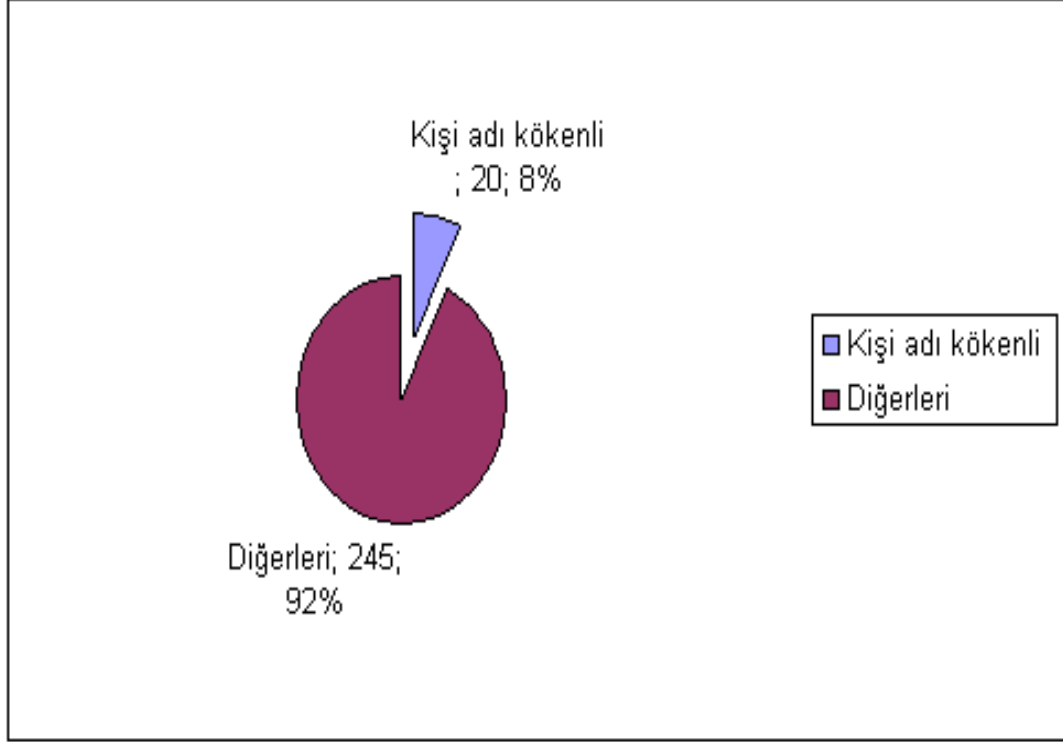
5.1.2. Tanımlayıcı Ad Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 3 Tanımlayıcı ad kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Uşak adlarında tercih edilen ikinci önemli köken ise, tanımlayıcı adlardır. Bu da gösteriyor ki, atalarımız yerleştikleri yerlere kendilerinden bir şey katmanın yanında, o bölgenin kendine has özelliklerine de saygı göstermiş ve o bölgenin kendine has özelliklerini isim olarak yerleştikleri yerlere vermişlerdir. Bu adlar arasında Armutlu, Boyalı, Buğdaylı, Güllü, Keklikli, Narlı, Yoncalı, Susuz, Söğütlü, vb... gibi isimler bulunur. Bu isimler, genellikle o bölgenin iklimsel yapısına göre, yetişen bitkilerin durumuna göre, arazi yapısının durumuna göre verilmektedir. Uşak'ta bu tür isimler, toplam isimlerin % 14'ünü oluşturmaktadır. Sayı olarak toplam 265 olarak tespit ettiğimiz orun adının 37'si tanımlayıcı ad olarak karşımıza çıkmaktadır. (Şekil 3)

5.1.3. Kişi Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 4 Kişi adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

İnsan adlarının yer adlarına kaynaklık etmesi, ülkemizde ve dünyada oldukça yaygın bir uygulamadır. Prof Dr. Saim Sakaoğlu, “İnsan adlarından kaynaklanan yer adlarımız” isimli makalesinde isimleri yer adı olarak kullanılan şahısları, üç ana başlık altında toplamaktadır:

- 1- Tarihî şahsiyetler
- 2- Mahallî şahsiyetler
- 3- Eski sakinler ²⁵⁵

Uşak'ta da bu yer adı verme geleneği sürdürülmüştür. Uşak'ta kişi adı kaynaklı yer adları, genel adların %8'ini oluşturmaktadır. Bu sayı, olarak 265 adın 20'si kişi adından oluşmaktadır. (Şekil 4) Bu adlar, genellikle o yerleşim yerini kuran kişilerin

²⁵⁵ Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU, İnsan Adlarından Kaynaklanan Yer Adlarımız, Türk Yer Adları Sempozyumu 1984, s.259

adlarından meydana gelmektedir. Bu ya bir oymak-aşiret büyüğüdür, ya da dini bir liderdir. Bu tür adlara örnek verecek olursak; Agabey köyünün kurucusu köy topluluğun lideri konumundadır. Çalıkhasan köyü, yine aynı özellikte bir isim verme geleneğinin ürünüdür. Hacim köyü ise, bir tarikat liderinin önderliğinde kurulmuş ve bu köye de Hacı Bektaş Veli'nin torunu olan Hacım Sultan'ın ismi verilmiştir. Aynı şekilde Gögem köyü de Alevi dede geleneğinin liderlerinden Gögem Dede'nin önderliğinde kurulmuş ve köyün ismi de Gögem (Gögem) olarak tarihe geçmiştir. Hacıkadem köyünün kurucusu Hacı Kadem, yine bir dini lider olarak tarihte yerini almıştır. Muharremşah köyü kurucusu Muharrem Şah, tarihi bir lider olarak karşımıza çıkmaktadır.

5.1.4. Su Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

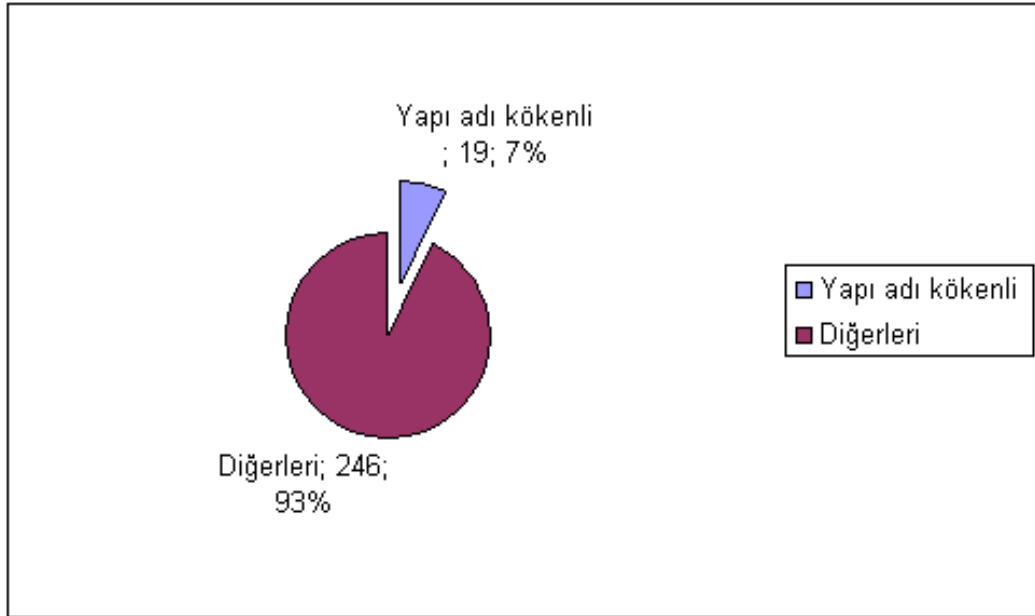
Şekil 5 Su adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Su kültür demektir. Yerleşim yerleri, aslında su kaynaklıdır denilebilir. Her medeniyet ve kültür suyun çevresinde şekillenmiştir. Örneğin Mısır Medeniyetinin sembolü Nil nehridir. Aynı şekilde Mezopotamya Medeniyetinin sembolü Dicle ve Fırat nehirleridir. Bunun yanında Ege medeniyeti, Gediz ve Menderes nehirlerinin çevresinde şekillenmiştir. İşte bu nedenle yerleşim susuz olmaz. Zaten Orta Asya'da kurulan Türk Medeniyetini, Anadolu'ya taşınmasında en önemli faktörlerden birisi de su değil midir? Göçebe bir topluluk olan Türkler, göçtükleri veya kışladıkları yerlerde su varlığına özen göstermişlerdir. Tabii yerleşim yerlerinin isimlerine de bu nehirlerin, pınarların veya su kaynaklarının isimlerini vermeleri kadar da doğal bir şey olamaz.

Uşak'taki yerleşim yerleri isimleri de bu geleneğin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Uşak'taki su adı kökenli yer isimleri, genel adların %8'ini oluşturmaktadır. Bunu sayıya döktüğümüzde 265 yer isminin 21 tanesi su adı

kökenli yer isimlerinden oluşmaktadır. (Şekil 5) Bu isimlere baktığımızda, suyun kategorilerini de görmekteyiz. Örneğin; Gürlek ismi dağdan soğuk ve hareketli su ismini karşılar ve bu köyümüzü bulunduğu yer dağın eteği ve suları da soğuktur. Akışkanlığı ise ismine uygun şekilde yoğun ve hızlıdır. Banaz ismi, bilindiği gibi “banmak” kelimesinden gelmekte ve yüzülecek derin bir akarsuyu yansıtmaktadır. Bu ilçemiz, adını içinden akan Banaz Çayı’ndan almıştır. Bu çay, Menderese bağlanan debisi yüksek bir çaydır. Kayapınar, Ulupınar isimleri, soğuk su kaynağını işaret etmektedir. Yeşildere, Sarıdere isimleri, derenin renk özelliği ve toprak yapısı ile alakalıdır. Üçkuyular, Karakuyu isimleri, derin su kaynaklarını ifade eden isimlerdir.

5.1.5. Su Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 6 Yapı adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Yer isimlerinin önemli bir kısmını, yapı adından kaynaklanan yer isimleri almaktadır. Bilindiği gibi Anadolu, bünyesinde Türklerden önce de başka medeniyetler barındırmış önemli bir coğrafi bölgedir. Bu nedenle her medeniyet, kendisinden bir yapı, bir eser bırakarak Anadolu’dan ayrılmış ya da Anadolu’da yok olup gitmiştir. Bundan dolayıdır ki, Anadolu’nun kazılan her karışında tarihi bir kalıntıya rastlamak mümkündür. Medeniyetler beşiği Anadolu’nun bu özelliği, Türklerin vatan bellediği bu topraklara isim verme geleneğini de etkilemiştir. Efes,

Kızkulesi, vb... isimler bu kalıntıların ürünleridir.

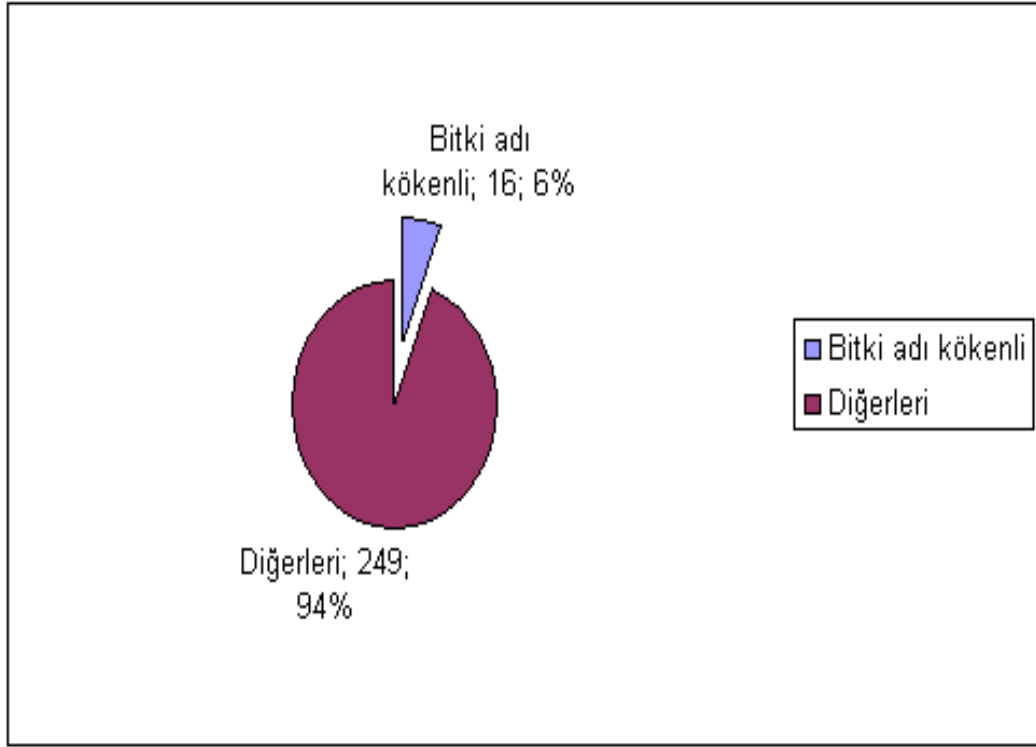
Ancak yapı adlarını, sadece eski medeniyetlere bağlamak önemli bir hataya yol açar. Özellikle kırsal kesimlerdeki yerleşim yerleri adları, sonradan kurulan yapılarla veya Selçuklu ve Osmanlıların kurdukları han, hamam, saray, kalelerle ilgilidir. İşte Uşak'ta görülen yapı adları, genellikle böyledir. Uşak'ta yapı adlarından oluşan yerleşim yeri adları, toplam adların %7'sini oluşturmaktadır. Sayısal olarak bu rakam 265 yer adının 19'u yapı adı kökenlidir. (Şekil6)

Hisar, Aşağıkaracahisar, Yukarıkaracahisar, Kızılhisar isimleri, bu köylerimizin yanında bulunan hisardan almıştır. Bu hisar eski bir medeniyetin kalıntısıdır. Ayrıca Demirören ve Susuzöeren adları da yine eski bir medeniyetin kalıntısı olan hisarlardan adını almıştır. Eynehan adı, posta tatarlarının konaklama yeri olarak yapılmış bir handan ismini almıştır. Konak ve Taşkonak isimi de yine kervanların konaklama yerleri olarak yapılmış yapılandır. Tatar ismi, yine posta tatarlarının dinlenme yeri olarak kullanılan yapıdır. Bu, Osmanlı yapısı bir konaktır. Eskisaray, İkisaray, Saraycık isimleri de yine Osmanlı kalıntıları eserlerin birer meyvesidir.

Bütün bunların yanında; Çukurağıl, Balcıdamı, Kayaağıl, Ormandamı isimleri, hayvancılıkla geçimini sağlayan Türk toplumunun hayvan barınakları olarak kurdukları yapılardan isimlerini almışlardır.

Bağçe bağ olarak kullanılan yapılar da Uşak'ta yer isimlerine kökenlik yapmıştır. Güllübağ bu isimlerden biridir.

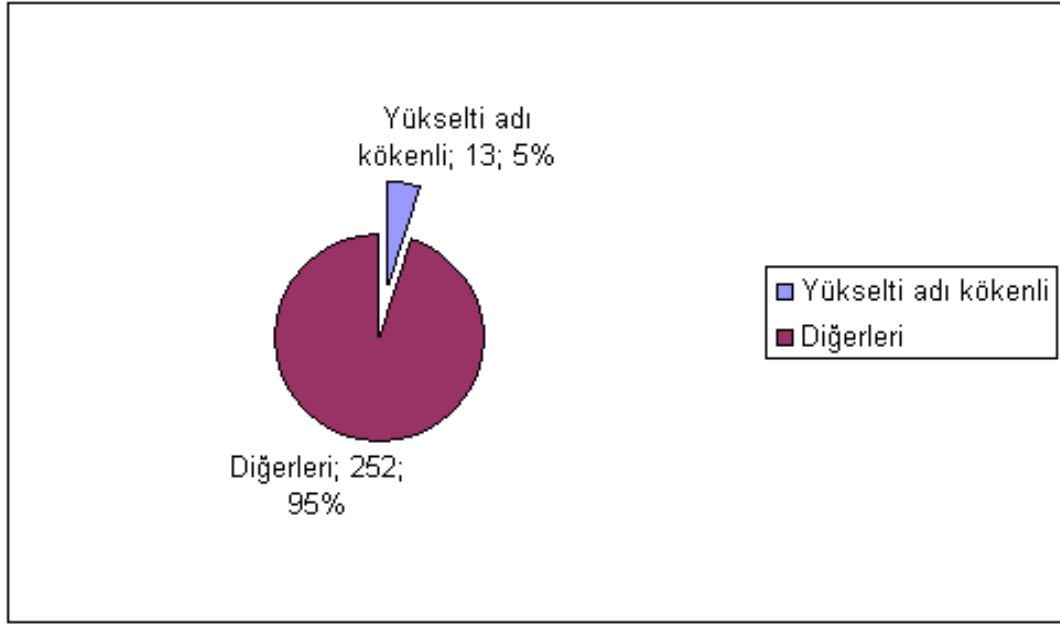
5.1.6. Bitki Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 7 Bitki adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Ağaç, meyve, sebze, tahıl, çiçek ve bitki yapısını oluşturan parçalarla ilgili adlara dayanan yer adları, bu gruba girmektedir. Uşak'taki bitki adı kökenli yer adları, toplam yer adlarının %6'sını oluşturmaktadır. Sayı olarak 265 köy adının 16'sı bitki adı kökenlidir.(Şekil 7) Bu adların bir kısmı, yörenin meyve verme özelliğine bakılarak verilmiş adlardır. Bunlar Ayvacık, Elmacık, Dutluca gibi isimlerdir. Bunun yanında yörenin doğal ağaç türünü gösteren isimler de vardır; Çınarcık, Güllüçam, Kavacık (Kava-k-cık), Yeşilkavak. Bitki türlerinden ot cinsi isim kökenli tek bir köy ismi vardır. O da Aksaz. Bu köy sazlık bir alanda kurulmuştur. Bunların yanında bitkilerin kökleriyle ilgili iki isim vardır. Bunlar Omurca (Omça) kelimesinden türemiştir. Diğeri ise Kökez ismidir.

5.1.7.Yükselti Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 8 Yükselti adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Bu guruba; yükselti, çukurluk ve diğer engebelerle ilgi kelimelerden oluşan yer adları girer. Uşak'ta bu tür adlardan oluşan yer adları, 7. sırada yer almaktadır. Genel adların %5'lik kısmı yükselti adı kökenli adlardan oluşmaktadır. Bunların sayısı toplam 13 tanedir. (Şekil 8) Bunların bazıları, yüksek tepelere kurulduğu için yükselti adı kökenli kelimeler alırlar. Çatalbayır, Yazıtepe, Gökçetepe bu türlü isimlerdir. Bazı isimler ise; yörede bulunan ve yükselti olarak kabul edilen taş isimlerinden veya toprağın yüzeyinin taşla kaplı olmasından ad alırlar. Aktaş, Belkaya, Esmetaş, Kolankaya gibi isimler, bu türlü isimlerdir. Yükselti isim gurubuna, yerden yukarı olan yükseltilerin yanında yerden aşağıya doğru çukur adları da girer. Gökçukur, Çamdere bu türlü adlardır. Burada Çamdere önemli bir isimdir. "Çamdere dere kelimesiyle su kökenli alınabilir mi?" sorusu akla gelebilir. Ancak buradaki dere sözcüğü; bir su adı değil, çukur adıdır. Bilindiği gibi iki yamaç arası çukur yerlere, dere denilmektedir. Bu nedenle Çamdere ismi, yükselti adı kökenli gurubunda incelenmiştir.

Diğer taraftan kol, bel gibi kelimelerde coğrafi terimlerdir. Bu terimler, toprak yapısıyla alakalı terimlerdir. Ve yüksekli ifade eder. Bu nedenle Çamlıbel, Gümüşkol gibi isimler, yükselti adı kökenli isimler gurubunda değerlendirilmiştir.

Burada dikkati çekecek bir noktaya temas etmek istiyorum. Gümüşkol

isimli, köyümüzün bulunduğu alanda dünyanın ikinci büyük rezervi olan altın madeni çıkartılmıştır. “Gümüş kelimesinin bununla bir bağlantısı var mıdır? “ sorusuna cevap bulamadım. Aynı şekilde Karun hazinesi de altın madeninin bulunduğu dağın paralelinde yaklaşık 30 km’lik bir uzaklıkta bulunmuştur.

5.1.8. Mevki Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 9 Mevki adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

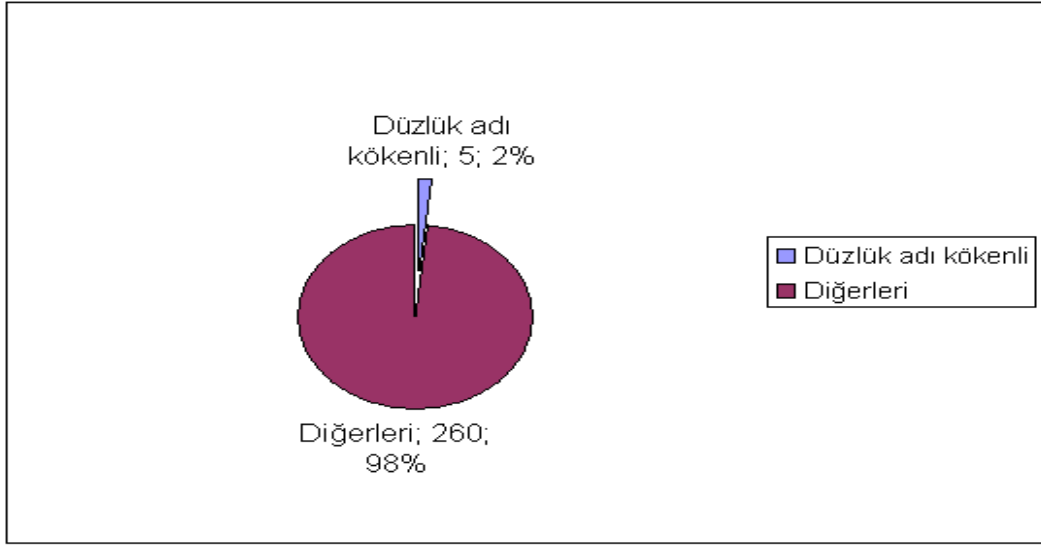
Asıl ad bölümünde mevki ifade eden kelimelerin bulunduğu yer adları, mevki adı kökenli yer adları gurubuna girer. Uşakta bu tür yer adları, toplam yer adları sıralamasında 8. sırada yer almaktadır. Toplam yer adlarına oranı %4’tür. 265 toplam yer adlarının 11’i mevki yer adlarından oluşmaktadır. (Şekil 9) Çevre, Köprübaşı, Örencik, Günyaka, Pınarbaşı, Ketenlik, Sazak, Hanyeri, Karlık isimleri bu tür isimlerdir.

5.1.9. Orun Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 10 Orun adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Asıl ad kısmında köy, yuva, kışla, yurt, konak, el, vb... gibi isimler; barındıran yer isimleri bu guruba girer. Uşak’ta orun adlarından oluşan yer adları, genel adlar sıralamasında 9. sırada yer alır. Genel adların %4’lük bölümünü oluşturan orun adı kökenli yer adları, 265 yer adından 10’ünü oluşturur.(Şekil 10) Alanyurt, Çamyuva, Düzkışla, Yeşilyurt, Çaykışla, Kışla, Çaykışla, Bağkonak, Çiftlik, Güneli gibi isimler, bu gurubun içerisinde yer alırlar.

5.1.10. Düzlük Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

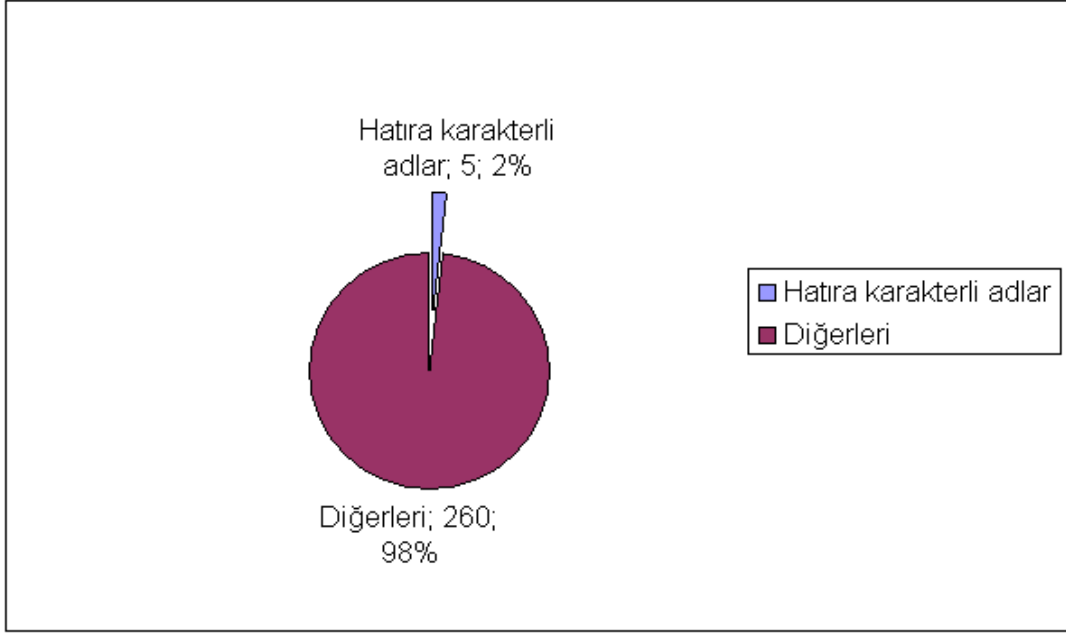

Şekil 11 Düzlük adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Orun, su, yükselti ve engebe ifade etmeyen, ova, tarla, alan vb. kelimeler ile aynı türü içeren bitki toplulukları için kullanılan kelimelerden yapılan yer adları, düzlük adı kökenli yer adları olarak belirlenmiştir.²⁵⁶ Uşakta bu ad kökenli yer adları, genel adlar sıralamasında 10. sırada yer alır. Yüzelik olarak ise %2'lik bir dilimi ifade eder. Toplam sayıları ise 5 tanedir. Çamyazı, Ortabağ, Ovacık, Uluyayla, Yayla isimleri bu tür kökenli isimlerdir.

5.1.11. Hatıra Karakterli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

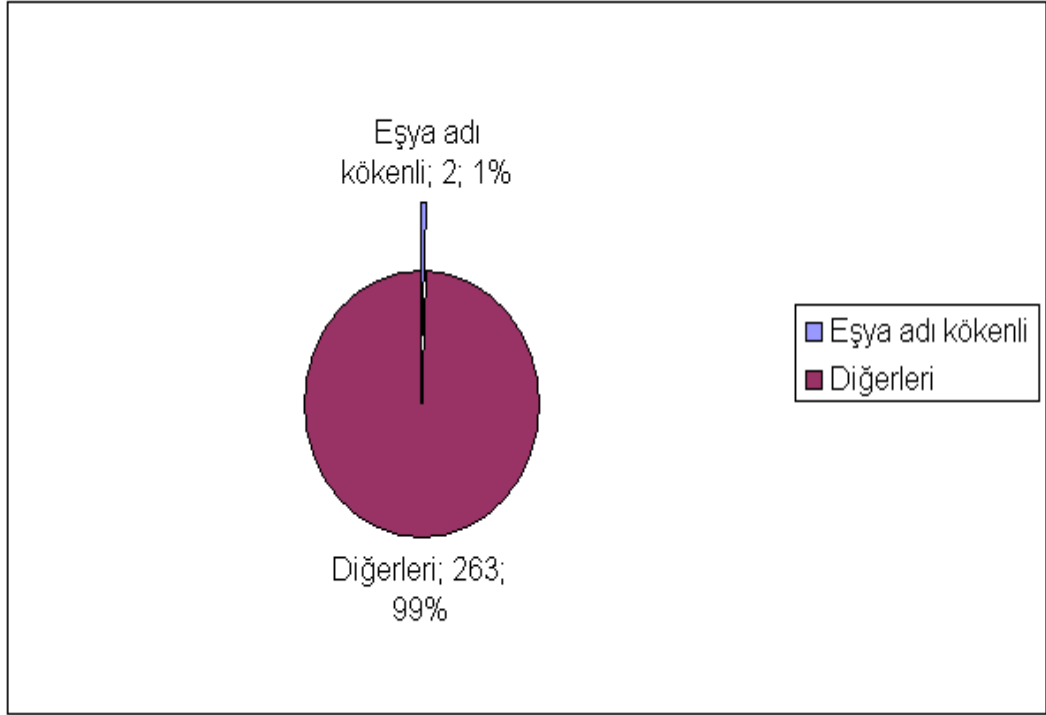
²⁵⁶ Levent KURGUN, age, s.541

Şekil 12 Hatıra karakterli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Bu tür isimler; o bölge, Türkiye, Osmanlı veya Türk tarihi açısından önem arz eden kişilerin veya olayların adlarının yaşatılması amacıyla verilen isimlerdir. Bu tür isimlerde şahıs veya olaylar dar anlamlı veya geniş anlamlıdır. Örneğin Fatih, Kemalpaşa, Cumhuriyet gibi isimler, geniş anlamlı ve geniş kitleleri ilgilendiren isimlerken; İnay, Şükraniye gibi isimler bölgesel ve dar anlamlı isimlerdir. Uşak'taki genel yer adları sıralamasında hatıra karakterli isimler, düzlük adı kökenlilerle aynı sırayı paylaşmaktadır. 5 tane hatıra karakterli ismin diğer isimlere oranı %2'dir. (Şekil 12) Şükraniye, Burhaniye, Reşadriye, İnay, Mesudiye isimleri bu karakterde isimlerdir.

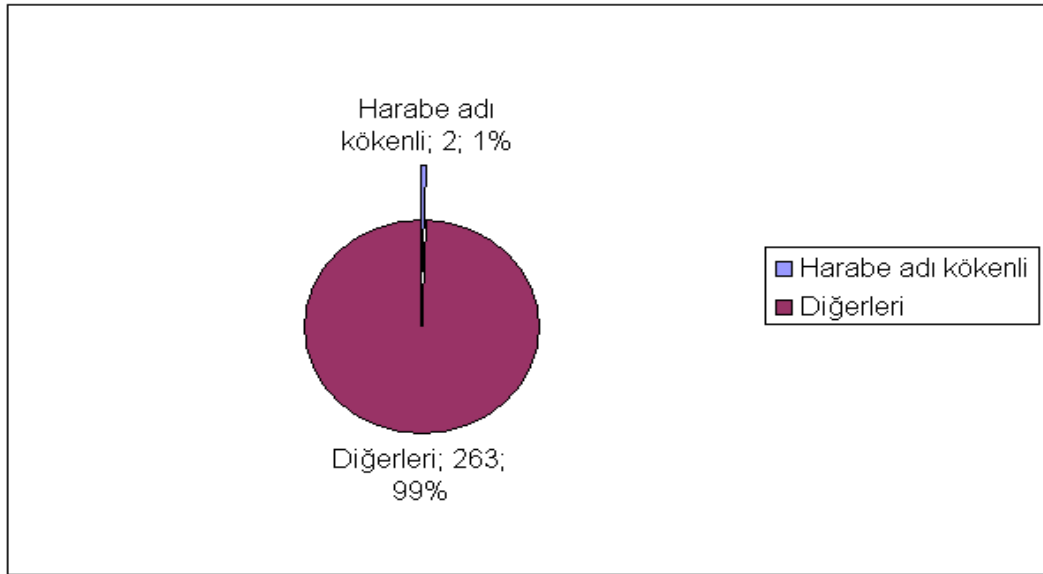
5.1.12. Eşya Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 13 Eşya adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

İnsanlar, kullanmakta oldukları bazı eşyaların isimlerini aynı zamanda yaşadıkları çevredeki yerleşim yerlerine ad olarak vermişlerdir. Bu uygulama, sınırlı bir uygulamadır. Ama hemen hemen her yerde olduğu gibi az da olsa Uşak'ta da vardır. Uşak'taki eşya adı kökenli iki ad vardır. Bu, toplam sayının %1'lik bir bölümünü oluşturmaktadır.(Şekil 13) Çarık ve Kılcan bu tür isimlerdir.

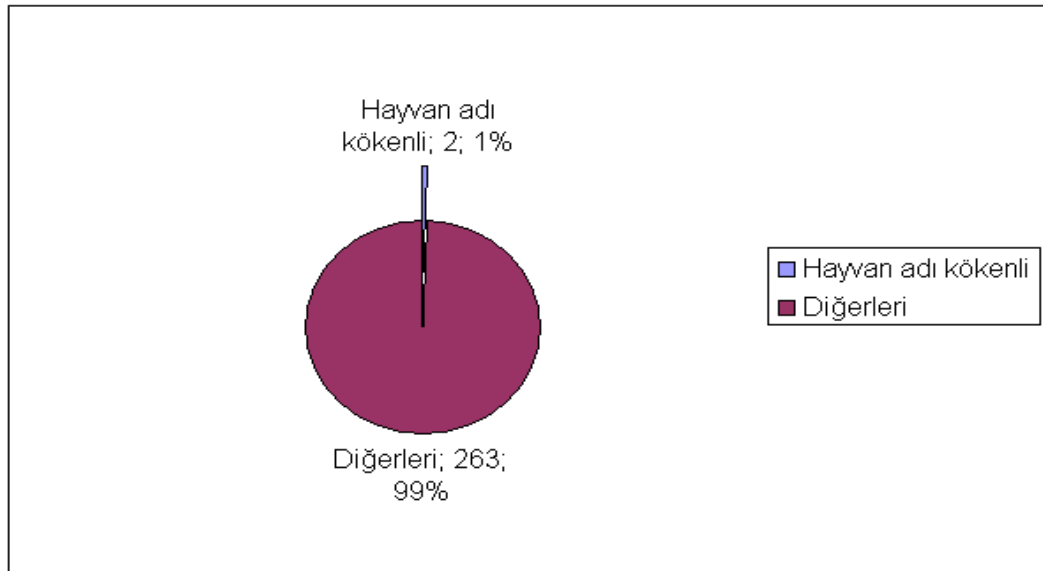
5.1.13. Harabe Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 14 Eşya adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Bazı yerleşim yerleri, eski yerleşim yerlerinin yerine kurulmuştur. Eski medeniyetler tarafından kullanılan, şimdi de yıkıntıları kalan yerleşim yerlerinin kalıntıları üzerindeki bu yerleşim yerleri ören, yıkık, eski maden gibi isimlerle yeni yerleşim yeri isimlerinde varlığını devam ettirmektedir. Bu tür yerleşim yerleri, genellikle az sayıdadır. Uşak'ta bu tür isimlerin sayısı ikidir. Genel adlara oranı ise %1'lik bir bölümdür. (Şekil 14) Susuzören ve Kızılcaören isimleri bu tür isimlerdir.

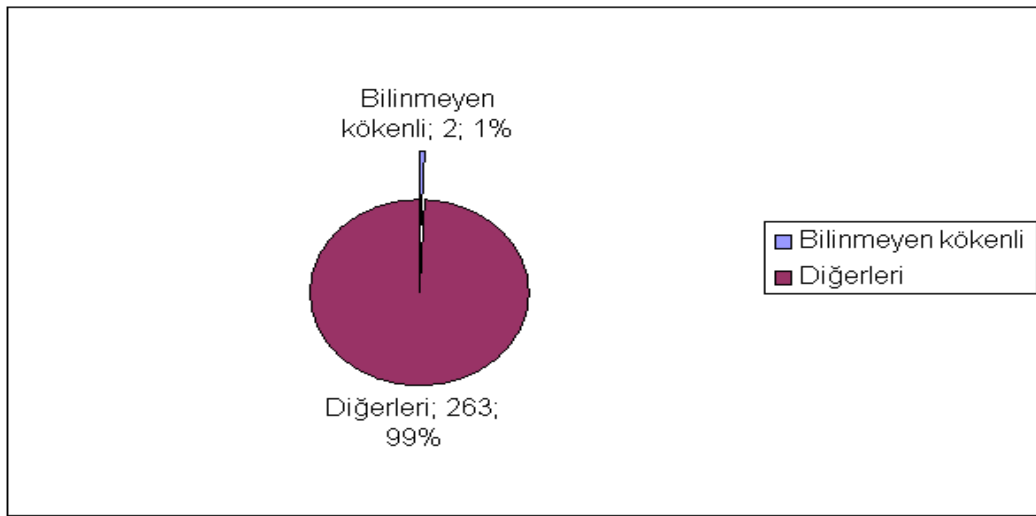
5.1.14. Hayvan Adı Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 15 Hayvan adı kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Tabiatın bir parçası olan hayvanların adları da yer adı olarak kullanılmıştır. Hayvanların adları veya onların özelliklerini içeren kelimelerin yer adları içerisinde kullanılması, bu tür kökenli yer adlarını doğurmuştur. Uşak'ta bu tür yer adları, yine az bir yüzdellik ifade etmektedir. Hayvan adı taşıyan toplam iki köy ismi vardır. Bu, %1'lik bir bölümü oluşturmaktadır. (Şekil 15) Kedyünü ve Bozkuş isimleri, bu tür isimlerdir.

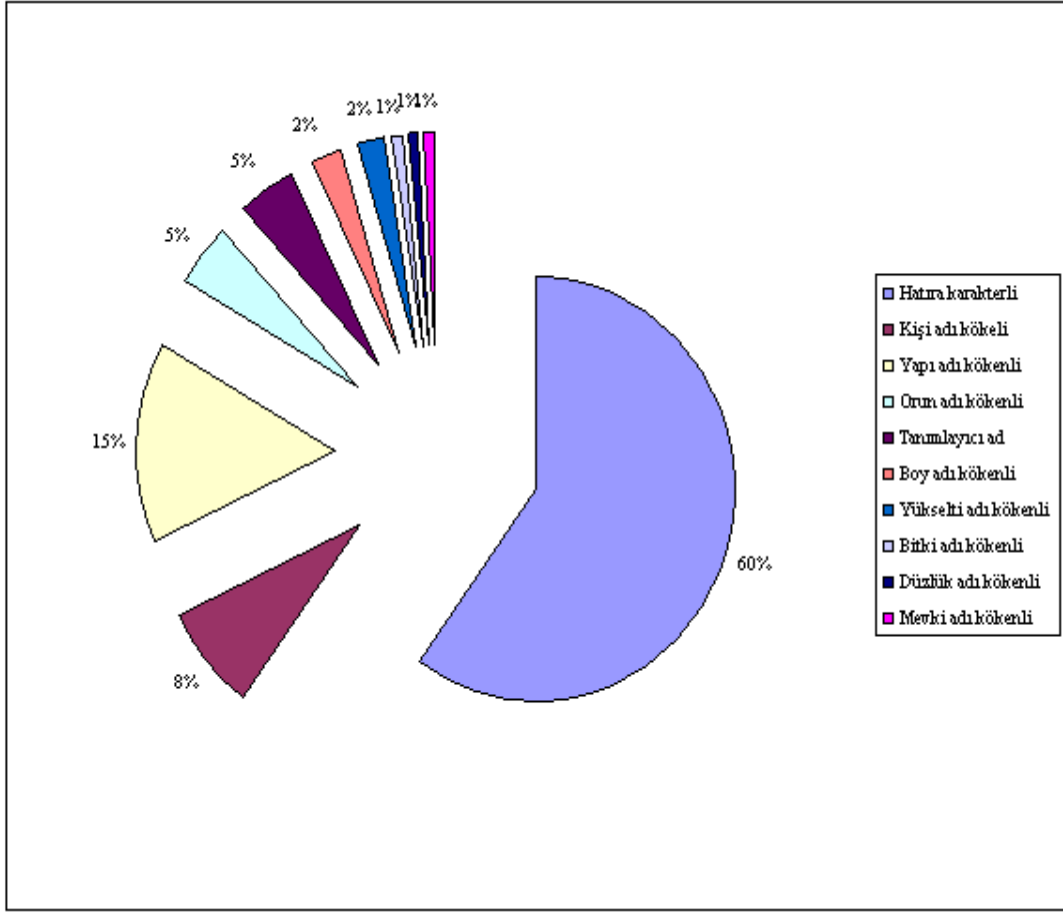
5.1.15. Bilinmeyen Kökenli Yer Adlarının Diğer Yer Adlarına Oranı

Şekil 16 Bilinmeyen kökenli yer adlarının diğer adlara göre oranı

Bütün bunların yanında anlamını ve kökenini bulamadığım köy isimleri de var. Bunların sayısı 2 tanedir. Külçen ve Zahman isimleri, bu tür isimlerdir. Bu genel isimlerin %1'lik bir bölümünü oluşturmaktadır.

5.2. MAHALLE VE CADDELERİN KÖKENLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI

Şekil 17 Mahalle ve cadde isimlerinin kökenlerine göre dağılım oranları

Sıra	Orun Kökeni	Sayısı	Yüzdelik
1	Hatıra karakterli	75	%60
2	Yapı adı kökenli	19	%15
3	Kişi adı kökenli	10	%8
4	Orun adı kökenli	6	%5
5	Tanımlayıcı ad	6	%5
6	Boy adı kökenli	3	%2
7	Yükselti adı kökenli	3	%2
8	Bitki adı kökenli	1	%1
9	Düzlük adı kökenli	1	%1
10	Mevki adı kökenli	1	%1
	Toplam	125	%100

Mahalle ve cadde isimlerinin tarihi çok eski değildir. Ve her yerde olduğu gibi, mahalle ve cadde isimleri sık sık değiştirilmektedir. Bazı yerlerde bu, siyasi bir malzeme halini almıştır. Bu nedenle mahalle ve cadde isimlerindeki gelenekler, hatıra karakterlerini öne çıkarmaktadır.

Uşak'ta da hatıra karakterli ad kökenleri, % 60'lik gibi büyük bir dilimi almaktadır. Toplamdaki 125 mahalle ve cadde isminin 75'ini hatıra karakterli adlar oluşturmaktadır. (Şekil 17) Hatıra karakterli adların bir çoğu, tarihi şahıslardan oluşmuştur. Şahıslardan en fazla kullanılanı, Anadolu'daki ilk şeker fabrikasının kurucusu Nuri Şeker(5) ismi'dir. Barbaros, İsmet Paşa isimleri 4'er tane kullanılmıştır. Fatih ve Yavuz Sultan Selim isimleri ise 3'er tane kullanılmıştır. Alparslan, Kazım Karabekir, Mimar Sinan, Nene Hatun, Yıldırım Beyazıt, Zübeyde Hanım isimleri, ikişer adet kullanılmıştır. Atatürk, Akşemsettin, Celal Bayar, Cemal Gürsel, Fevzi Çakmak, Gazi Osman Paşa, Gün Sazak, İskender, Mehmet Akif, Mevlana, Mithat Paşa, Namık Kemal, Orhan Gazi, Ömer Bedrettin, Turgut Özal, Uğur Mumcu, Ulubatlı Hasan, Yunus Emre isimleri ise Uşak mahalle ve

sokaklarına verilen hatıra karakterli şahıs isimleridir.

Bunların yanında, özellikle son yıllarda diğer illerimizde de olduğu gibi Uşak'ta da, Güney Doğu'daki terör olayları deniyle şehit düşen askerlerimize bir vefa borcunu ödeme niteliğinde bu askerlerimizin isimleri mahalle, cadde ve sokaklara verilmiştir. Bunlardan Şehit Ahmet Yılmaz ismi, üç defa; Şehit Ali Rıza Horasan ismi, iki defa; Şehit Fehmi Demir, Şehit Feridun Alabaş, Şehit İsmail Çetin, Şehit Yener Sunal isimleri ise birer defa kullanılmıştır.

Hatıra karakterli diğer isimler ise, tarihi önemli olaylara dayanmaktadır. Uşak'ın düşman işgalinden kurtuluş günü olan 1 Eylül, bunların başında yer alır. Bunun yanında Plevne, Cumhuriyet, Anafarta, Bozkurt, Dumlupınar, Kıbrıs, Kurtuluş, Tandoğan gibi tarihi olaylar ve bu olaylarda sembol olmuş isimler de hatıra karakterli adlar olarak kullanılmıştır.

Hatıra karakterli yer adlarının ardından yapı adı kökenli adlar yer almaktadır. Bu adlar genel adların %15'lik bölümünü oluşturmaktadır. (Şekil 17) Toplam sayıları da 19'dur. Bu ada sahip mahalle veya caddede bir bina, bir yol, bir fabrika vb. gibi yapılar yer almaktadır. Eskitabakhane, Sanayi, Ankara (yol ismi), Çivril (yol ismi), Eskisaray, Durak gibi isimler bu yapıdaki isimlerdir.

Mahalle ve cadde isimlerinin kökenlerinde üçüncü sırayı kişi adı kökenli isimler yer almaktadır. Uşak'ta yaşamış ve Uşaklılar dışında tanınmayan tarihi şahsiyetlerin veya Uşak'ta görev yapmış valilerin isimleri bu guruba girer. Vala Gedik, Aybey, Doğan Özkaraman, Hakkı Yağcı, Halil Kaya Gedik, Kemal Öz, İbrahim Tahtakılıç bu tür isimlerdir.

Dördüncü sırada ise orun adı kökenli isimler vardır. İçerisinde köy, kent gibi orun adı barındıran isimler, bu guruba girer. Toplam 6 tane ve yüzdelik olarak %5'lik bir dilimi oluştururlar. (Şekil 17) Yeniceköy (2), Batıkent, Hilalkent, Çevreköy ve Yeşilköy bu tür isimlerdir.

Dağılımda beşinci sırayı tanımlayıcı adlar almaktadır. Bu adlar, mahalle veya caddenin bir özelliği ile ilgili adlardır. Toplam 6 tane ve yüzdeler olarak %5'lik bir dilimi oluştururlar. (Şekil 17) Bostanlı, İslice, Işık, Cimcim isimleri bu tür isimlerdir.

Yedinci sırada boy adı kökenli isimler yer almaktadır. Belirli bir yerden göçmüş kişilerin veya aynı soydan gelmiş insanların soy, sülale vb isimlerden oluşur. Toplam 3 tanedir. %2'lik bir dilimi oluşturur. (Şekil 17) Besnililer, Ünalın, Özdemir isimleri bu gurubun içerisinde.

Sekizinci sırada yükselti adı kökenli yer adları bulunur. Toplam 3 tanedir. %2'lik bir dilimi oluşturur. (Şekil 17) Dikilitaş, Elmalıdere ve Köme isimleri, yükselti adı kökenli isimlerdir.

Bunların yanında bitki adı kökenli, düzlük adı kökenli ve mevki adı kökenli birer tane mahalle ve cadde ismi vardır. Bunların her biri %1'lik bir dilimi oluştururlar. Karaağaç bitki kökenli, Ova düzlük kökenli ve Sarayaltı mevki kökenli isimlerdir.

5.3. SOKAKLARIN KÖKENLERİNE GÖRE DAĞILIMLARI

Sokak isimlerinin kökenlerinin dağılımına geçmeden önce, bu isimlerin nasıl verildiğini kısaca açıklayalım. Sokak isimlerinin düzenleyicisi belediyelerdir. Belediyelerin soka isimlerini düzenlemek için “numarataj” isimli bir birimi vardır. Bu bölüm; mahalle, cadde ve sokak isimlerini tasnif eden ve yeni kurulan mahalle, cadde ve sokaklara isimler üreten bir bölümdür. Tabi bu bölümün koyduğu yeni isimler, direkt kayıtlara geçmemektedir. Kayıtlara geçebilmesi için numarataj bölümü, ismi tespit eder ve bu ismi belediye meclis kararına sunar. Bu isimler, belediye meclisinde görüşülüp oylamaya sunulur ve kabul görürse isim kayıtlara geçer. Bu sistem, yeni kurulan yerleşim yerlerinin yanında eski yerleşim yerlerinin

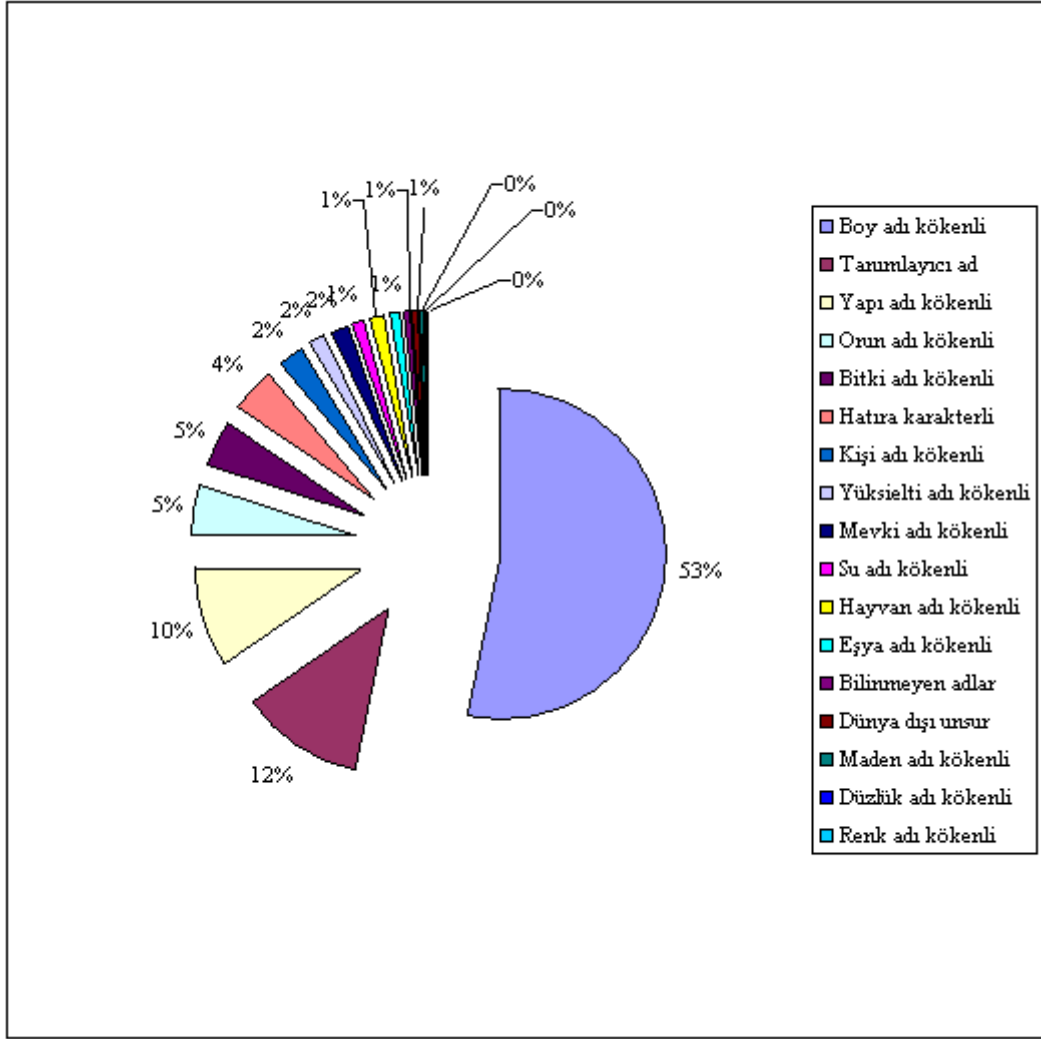
isimlerinin değiştirilmesi konusunda da aynen işler.

Yukarıda, kurulan sistemi özetledik. Ancak bu sistem, yeni bir sorunu da beraberinde getirmektedir. Bilindiği gibi en küçük yerleşim birimi sokaktır. Uşak gibi nüfusu fazla olmayan bir ilimizde bile 2950 sokak vardır. Bu da 2950 isim demektir. Tabii her geçen gün bunlara bir yenisi eklenmektedir. İşte bu da isim bulmada bir takım sıkıntılar doğurmaktadır. Dolayısı ile sokak isimlerinin verilmesinde bir gelenekten söz etmek oldukça güçtür. Bu tür isimler, yapay isimler kategorisinde ele alınmaktadır.

Bu konu ile ilgili görüştüğümüz Uşak Belediyesi Numarataj Bölümü Sorumlusu Mustafa BATTAL, bu işin ne derece yapay bir şekilde yapıldığını özetleyen bir konuşma yaptı. 15.11 2005 Salı günü görüştüğümüz Mustafa BATTAL : “Bizim birimimiz fazla bilinmemektedir. Ve bu birim belediyelerde sürgün yeri olarak görülür. Ancak bu birimin yaptığı iş açısından ne derece önemi olduğunu kavrayamayız. Evet, bizim verdiğimiz bir takım kararlar tarihe ışık tutacak niteliktedir. Ancak bu konuda bir takım sıkıntılarımız var. Şehircilik sistemi bizde fazla gelişmemiştir. Bizde cadde ve sokaklara isim verme tekniği uygulanmaktadır. Ancak bu sistem, oldukça zordur. Çünkü bir noktadan sonra tıkanıyorsunuz. İsim bulmakta zorlanıyorsunuz. **Ben de zorlandım. Baktım olacak gibi değil. Elime şu gördüğünüz rehberi aldım. Hangi sokağımıza hangi isim verilecek bunu bu rehberdeki kişilerin soy isimlerine bakarak tek tek verdim. Ne yapalım başka. 3000-4000 isim bulmak kolay değil. Ve ben birkaç yıl içerisinde Uşak’taki sokakların isimlerini tek tek belirledim.** Daha sonra bunları Belediye Meclisimize sundum. Onlar da kabul ettiler. Zaten onların da tek tek inceleyecek ne zamanları var ne de imkânları var. Bizdeki sistem bu. Tabi bunları verirken sorunlar bitmiyor. Biz biraz düzenli hale getirdik. Elimizden bu kadar geldi. Ancak hala sorunlar var. Bunlardan ilki rast gele isimler seçilmesi. Diğeri ise örneğin “Menekşe Sokak” ismini veriyorsunuz. Bunlara bir de 1. Menekşe Sokak, 2. Menekşe Sokak, 3. Menekşe Sokak gibi sıralamalar yapıyorsunuz. Ancak bu sıralamaya genellikle uyulmamış ve 1.Menekşe Sokağın yanında 2. Menekşe Sokak yerine 4. Menekşe Sokak var. Bunun nedeni

şehirleşmenin düzensizliğinden ve sistemin yanlışlığından kaynaklanıyor. Sokakların nerede başlayıp nerede bittiği belli değil. Bu sorun, sokakların numaralama sistemine gitmesiyle bir nebze olsun çözülebilir. Bu konuda son zamanlarda bir takım çalışmalar var. En son Kayseri’de bir öğretim elemanımız, bu konuda çalışma yapmış; ancak benim elime henüz ulaşmadı. Ulaşırsa bakıp yeni sistemi uygulamayı düşünüyoruz.” dedi.

Evet, bu sistemin çözümünü bulmak dilcilerden önce şehir planlamacıların işi görünüyor. Ancak bizi ilgilendiren önemli bölüm ise, Sn. Battal’ın kullandığı **“Ben de zorlandım. Baktım olacak gibi değil. Elime şu gördüğünüz rehberi aldım. Hangi sokağımıza hangi isim verilecek bunu bu rehberdeki kişilerin soy isimlerine bakarak tek tek verdim. Ne yapalım başka. 3000-4000 isim bulmak kolay değil. Ve ben birkaç yıl içerisinde Uşak’taki sokakların isimlerini tek tek belirledim.”** bölümüdür. Bu bölüm, sokak isimlerinin ne derece yapay bir şekilde verildiğini bizlere göstermektedir. Bu yolla verilen yer adının geleneğinden bahsetmek oldukça güç görünüyor. Onun için biz bu kısımda sokak isimlerini genellikle yapay isimler gurubu olarak değerlendiriyoruz. Çünkü bu tür verilen isimlerin geneli, soy isim kaynaklı olacağından sokak isimlerinin büyük bir bölümü boy adı kökenli olacaktır. Ancak bunun yanında yine de tanımlayıcı, bitki adı kökenli, kişi adı kökenli ve şehitlerimizin adının verilmesi geleneğinden dolayı hatıra karakterli sokak isimleri karşımıza çıkıyor. Bu bölümde, sokak isimlerinin köken yapılarını bir şema ile verip kısa bir açıklama ile bitirmek istiyorum.

Şekil 18 Sokak adlarının oranlarına göre dağılımı

Sıra	Orun Kökeni	Sayısı	Yüzdelerik
1	Boy adı kökenli	1581	%53
2	Tanımlayıcı ad kökenli	360	%12
3	Yapı adı kökenli	293	%10
4	Orun adı kökenli	143	%5
5	Bitki adı kökenli	140	%5
6	Hatıra karakterli	127	%4
7	Kişi adı kökenli	72	%2
8	Yükselti adı kökenli	53	%2
9	Mevki adı kökenli	46	%2
10	Su adı kökenli	41	%1
11	Hayvan adı kökenli	39	%1
12	Eşya adı	33	%1
13	Bilinmeyen adlar	16	%1
14	Dünya dışı unsurlar	15	%1
15	Maden adı kökenli	8	%0
16	Düzlük adı Kökenli	7	%0
17	Renk adı kökenli	2	%0
	Toplam	2976	%100

Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere, 2976 adet sokak sayısının %53 gibi bir rakamını boy adı kökenli adlar oluşturmaktadır. Bunların hemen hemen hepsi, 2001 yılı Uşak Alfabetik Telefon Rehberi'nden rast gele isimler seçilerek oluşturulmuştur. Bunların yanında diğer kökenli sokaklar ise, genellikle eskiden kurulmuş sokaklardır. Aşağıda bu türlü isimler kısaca açıklamaya çalışalım.

İkinci sırada tanımlayıcı adlar yer almaktadır. Bu da toplam rakamın %12'lik bölümünü oluşturmaktadır. Bu tür isimler de genellikle sokağın bir özelliğinden hareketle oluşturulmuştur. Basık, Ballı, Bahçeli, Billur, Bitek, Bozkırlı

vb. isimler bu tür isimlerdir.

Üçüncü sırada yapı adı kökenli isimler yer alır. Genel rakamın %10'luk bölümünü oluşturmuştur. Bu da sokaktaki bir yapıdan yola çıkılarak verilen isimlerdir. Okul, Park, Polis, Ray, Pazar, Örnekcami, Ofis vb. isimler bu türlü isimlerdir.

Orun ve bitki adı kökenli sokak isimleri % 5'lik bir dilimle 4. ve 5. sırada yer almaktadırlar. Yeni yurt, Yeşilken, Şirinyer, Site, Ovakent, Mavikent vb. isimler orun kökenli; Akasya, Ayva, Buğday, Ceviz, Çilek vb. isimler ise bitki kökenli isimlerdir.

Hatıra %4, kişi,yükselti ve mevki adı kökenli isimler ise %2'lik dilimle 6., 7., 8. ve 9. sırada yer almaktadırlar. Hatıra karakterli isimlerde, yine şehitlerimiz unutulmadığını görürüz. Şehitlerimizin isimleri, 33 sokağa verilmiştir. Ş.Abdülkadir Klavuz, Şehit Ali Çınar, Şehit Ali Demirağ, Şehit Ali Ünal, Şehit Alper Güvcü, Şehit Aziz Güneş, Şehit Caner Nasıl vb. isimler sokaklara verilen şehitlerimizden bazılarının isimleridir. Yılmaz Ataksor, Saffet Efendi, Samet, Yörük Hamza vb. benzeri isimler Uşak'ta sokaklara verilen kişi adı kökenli isimlerdir. Yamaç, Uzunyokuş, Yeşilvadi gibi isimler de yükselti kökenli isimlerdir. Anaç, Bağarası, Çamaltı, Güldibi vb. isimler mevki kökenli isimler olarak karşımıza çıkar.

Su, hayvan, eşya, bilinmeyen adlar, Dünya dışı unsurlardan kaynaklı sokak isimleri ise %1'lik dilimle sırasıyla 9.,10.,11.,12. ve 13. sıralarda yer alıyorlar.; Çeşme, Çay, dere, Kuyu vb. isimleri su kökenli isimler; Kanarya, Kelebek, Kuzu, Martı vb. isimleri hayvan kökenli isimler; Keleter, Lamba, Tekne, Fener vb. isimler eşya kökenli isimler gurubuna girerler. Dünya dışı nesnelere gurubuna ise Merih, Kamer, Sema sokaklarının isimleri girmektedir.

Maden adı kökenli isimler, düzlük adı kökenli isimler, renk adı kökenli isimler son 3 sırayı almaktadırlar. Bu isimlerin yüzdelik oranı %1'in altındadır. Krom sokak, maden adı kökenli isim olarak karşımıza çıkıyor. Pembe ise renk ismi olarak iki sokağımıza verilmiştir. "Pembe ismini tanımlayıcı ad olarak alabilir

miyiz” diye bir düşündük. Ancak bu tanımlamak amacıyla konulmamış ve sadece suni bir yapıda konulmuş, bu nedenle bu ismi renk ismi olarak aldık.

6.1. YAPI BAKIMINDAN YER ADLARI

Yer isimlerinin yapısı konusunda fazla bir kaynak bulunmamaktadır. Bu konuda Yrd. Doç. Levent KURGUN gerek doktora tezinde gerekse yazmış olduğu makalelerde konuyu ayrıntılı bir şekilde ifade etmiştir.

İlk bakışta kelime yapısı dediğimizde kelimeyi tahlil olarak düşünüp basit, türemiş, birleşik olarak üç kategoriye ayıracağımız düşünüyoruz. Halbuki yer adı isimleri birer öbek isimlerdir. Bu nedenle kelime gurubu şeklinde tahlil edilmesi gerekir. Böyle olunca karşımıza;

1.İsim tamlaması şeklinde oluşan yer isimleri

2-Sıfat tamlaması şeklinde oluşan yer isimleri yapıları ortaya çıkmaktadır. Levent Kurgun “Yer Adının Yapısı” isimli makalesinde yer isminin oluşum formülünü vermiştir:

(geçici tamamlayıcı) + asıl ad + coğrafi terim = yer adı²⁵⁷

1-Geçici Tamamlayıcı: Geçici tamamlayıcı dar anlamdaki yer adının geniş kitlelere büyük coğrafyadan küçük coğrafyaya doğru tanıtma kelimesidir. Buna göre, Arjantin’de Denizli’yi gösterebilmek için, en geniş biçimde şöyle bir tanımlayıcı kullanılabilir: Dünya - Avrupa - Balkanlar ile Ortadoğu arası /yani Avrasya/ - Türkiye - Batı Türkiye- Ege Bölgesi- İçbatı Anadolu- Denizli Pratik olarak bu tanımlayıcıların tümü kullanılmasa da en azından Türkiye parçasının eklenmesi, Arjantin’de yaşayanlar için Denizli adını daha anlaşılabilir bir hale getirebilir.

²⁵⁷ www.kurgun.com (06.03.2006 Pazartesi)

Örnekler ile verilecek olursa, şöyle bir görüntü ile karşılaşılacaktır (Tablo 1.):

Geçici tamamlayıcı	Asıl ad	Coğrafi terim
Samanyolu Galaksisi, Güneş Sistemi	Dünya	Gezegeni
Dünya, Asya Kıtası	Anadolu	Yarımadası
Dünya, Asya Kıtası, Türkiye	Denizli	Şehri
Dünya, Asya Kıtası, Türkiye, Denizli	Honaz	İlçesi
Dünya, Asya Kıtası, Türkiye, Denizli, Serinhisar İlçesi	Ayaz	Köyü
Dünya, Asya Kıtası, Türkiye, Denizli, Merkez İlçe, Goncalı Köyü	Goncalı	İstasyonu

Belirtildiği gibi, geçici tamamlayıcı ihtiyaç halinde ortaya çıkan bir ögedir, çoğu zaman kullanılsa da her yer adında böyle bir parça bulunmaktadır.²⁵⁸

2-Coğrafi Terim: Coğrafi terim yer adının hangi coğrafi parçaya ait olduğunu gösterin unsurudur. Bu şehir, kasaba, köy, ilçe, bucak, cadde, sokak, dere, dağ, ova vb. olabilir. Fikrimizce, yer adını oluşturan öğelerin en önemlisi coğrafi terimdir. Asıl ad, coğrafi terim olmadan yer bildirme yeteneğine sahip değildir. Coğrafi terim ile anlatılmak istenen, dünya üzerinde ve dünya dışında bulunan coğrafi nesnelere gösteren, onların birbirlerinden ayırt edilmesini sağlayan ve her dilde, o dile ait işaretlerle ifade edilen kelimelerdir ki, dağ, tepe, dere, ırmak, göz, ahır, göl, pınar, kaynak, güme, sırt, boyun, ağız, boğaz vs. gibi kelimeler, Türkçe'ye ait coğrafi terimlerdir.²⁵⁹

3-Asıl Ad: Asıl ad yer adının devamlı kullanılan tek parçasıdır. Bunun dışındaki öğeler düşebilir. Örneğin İstanbul ili, Ankara ili kelimelerinde sadece İstanbul ve Ankara isimlerini kullanabilirsiniz. Bu birer kelime kullanıldığında il adları oldukları anlaşılabilir. Tabii bilenler yanında. Örneğin Konya kelimesiyle Konya ilinin mi kastedildiği yoksa Konya Ovasının mı kastedildiği ancak coğrafi terim olan il ve ova kelimeleriyle anlaşılabilir. Bu nedenle coğrafi terim ayırt edici özelliğe sahiptir. Asıl ad bazen çoğu kez tek başına kullanılsa da coğrafi terimsiz bir anlam ifade

²⁵⁸ www.kurgun.com (06.03.2006 Pazartesi)

²⁵⁹ Agm., www.kurgun.com (06.03.2006 Pazartesi)

itmez.

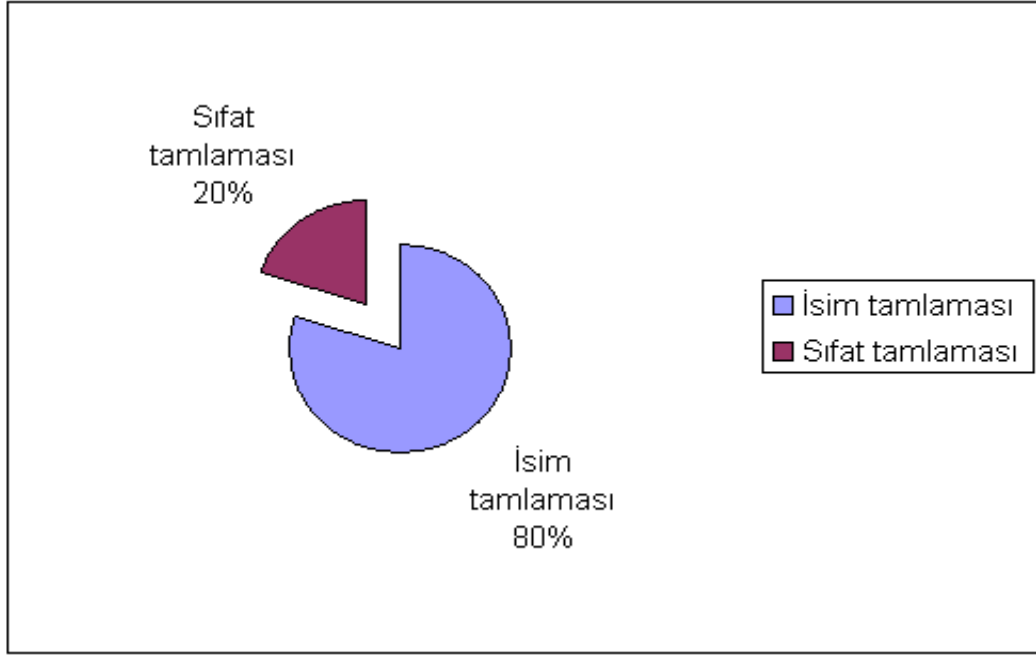
Bütün bunlardan sonra bir öbek şeklinde olan yer isimlerini, yapı bakımında incelerken öbeğin tamamını göz önünde bulundurmanız gerekecek. Bu durumda yer adlarının yapısını, yukarda da olduğu gibi isim tamlaması ve sıfat tamlaması olarak iki guruba ayıracağız.

6.1.1. İsim Tamlaması Şeklinde Oluşan Yer İsimleri

Tamlama şeklinde oluşan yer adları, asıl ad ve coğrafi terimi kapsamaktadır. O halde yapı bakımından yer adlarını incelerken, asıl ad ve coğrafi terimi göz önünde bulundurarak hareket edeceğiz Bu durumda Uşak ili, Banaz ilçesi birer isim tamlaması şeklinde oluşan yer adlarıdır. Yer adının yapısını incelerken Uşak ve Banaz kelimelerini alır, coğrafi terimleri bir kenara bırakırsak bu gramatik bir inceleme olur. Çünkü Uşak ve Banaz kelimeleri, tek başına bir yer adı oluşturmazlar. Bu nedenle Uşak ili ve Banaz ilçesindeki “ili” ve “ilçesi”, coğrafi terimlerini alarak birlikte bir yapı incelemesi yapmamız gerekmektedir.

6.1.2. Sıfat tamlaması Şeklinde Oluşan Yer İsimleri

Bu tür tamlamalar, genellikle tanımlayıcı adlarda karşımıza çıkmaktadır. Bu tür adlarda, asıl ad köyün bir özelliğini dile getirmektedir. Has Köy, Boz Köy, Çarık Köy, Çevre Köy, Hisar Köy, Kısık Köy, Orta Köy, Ürün Köy, Yeni Köy sıfat tamlaması şeklinde oluşmuş yer isimleridir.

Şekil 19 Köylerin yapılarına göre dağılımı

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere, Uşak'ın köylerinin yapı bakımından incelendiğinde %80'lik bir bölümü isim tamlaması şeklinde kurulmuş olduğunu görüyoruz. Bunun yanında, sıfat tamlaması şeklinde oluşan köy isimlerinin oranı %20'dir. İsim tamlaması şeklinde oluşan köy isimleri, sıfat tamlamasından oluşan köy isimlerinin 4 katı durumundadır.

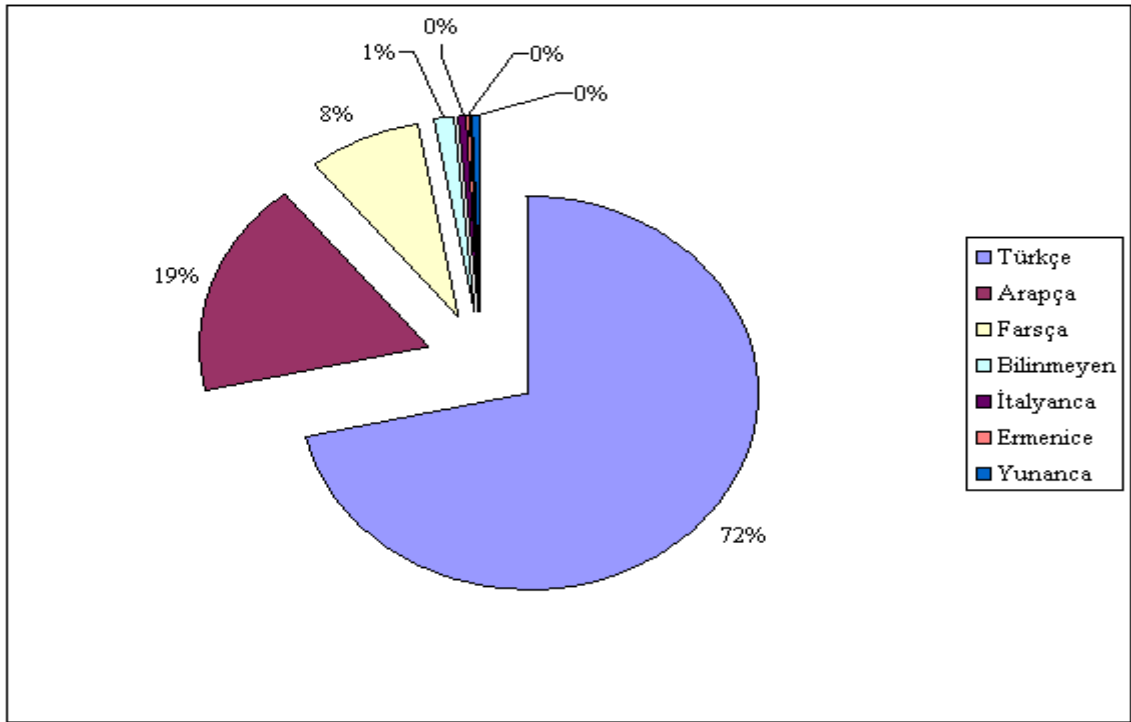
Mahalle ve caddelere geldiğimizde durum çok farklıdır. Mahalle ve caddelerin tamamı iyelik takısı verilerek oluşturulmuştur. Bu nedenle isim tamlaması şeklinde oluşan cadde ve mahalle isimleri % 100'dür.

Sokak isimleri ise, bunun tam tersidir. Numarataj bölümünden elde ettiğimiz sokak isimleri listesinde iyelik eki almış sokak ismine rastlamadık. Bu da gösteriyor ki, sokak isimlerinin tamamı sıfat tamlaması şeklinde oluşmuştur. Ancak burada bence bir sorun vardır. O da sokak isimlerinin bazıları, iyelik eki düşürülmesi koşuluyla yanlış oluşturulmuş olmalıdır. Örneğin Hal Sokak, ismini bu sokakta bulunan halden almıştır. Bu nedenle bu sokağın ismi, Hal Sokak değil Hal Sokağı olması gerekir. Buradaki iyelik eki düşürülmüştür. Yine Dere Sokak değil, Dere Sokağı, Sanayi Sokak değil Sanayi Sokağı, Ş. Ali Çınar Sokak değil, Ş. Ali

Çınar Sokağı olması gerekir. Bu da gösteriyor ki sokak isimleri köken ve yapı bakımından tamamen düzensiz ve özensiz bir görüntü çizmekte ve bu durum dilimize zarar vermektedir.

7.1. LEKSİK KÖKENLERİ BAKIMINDAN YER ADLARI

Yer adlarının köken çeşitlerinin yanında, bir de yer adını oluşturan kelimelerin hangi dillerden geldiği de önem arz etmektedir. Bu bölümde, Uşak'taki köy adlarının kökenlerinin hangi dillerden geldiklerini inceleyeceğiz.

Şekil 20 Leksik kökenleri bakımından yer adları

Türkçe	157
Arapça	39
Farsça	18
Bilinmeyen	3
İtalyanca	1
Ermenice	1
Yunanca	1
Toplam	220

Yukarıda da görüldüğü gibi, Uşak köylerinde toplam 220 çeşit kelime kullanılmıştır. Bunlardan 39 tanesi Arapçadan dilimize geçmiş kelimelerdir. Bu kelimelerin toplam kelimelere oranı %19'dur. Bu kelimelerin geneli, özel isimden oluşmaktadır. Bizde, şahıs adı verme geleneğinde dini unsurlar önemli yer tutar. Hatırlanacağı gibi köy adı verme geleneğimizde de köylerin bir kısmı ismini kurucusundan almaktadır. Bu nedenle Arapça kelimelerin çoğunluğu kişi adı kökenli kelimelerdir: Hasan, Mesudiye, Mollamusa, Davutlar, Hacıkadem, Muharremşah, Halilefendi vb.

Yabancı kökenli kelimelerden ikincisini ise Farsça oluşturmaktadır. 18 Farsça kelime tespit edilmiştir. Bunların oranı ise %8'dir. Bu kelimelerin genelinde ise bitki kökenli kelimeler vardır: Dutluca, Armutlu, Narlı, Bünyesinde bağ barındıran Ortabağ vb. Bunların yanında bünyesinde şah bulunan kelimeler, saray, han bulunduran isimler Farsça kelimelerdir.

Diğer taraftan 3 tane kökenini bulamadığımız kelime var. Bunlar Sivaslı, Külçen ve Zahman kelimeleri.

Yunanca, İtalyanca, Ermenice birer kelime tespit ettik. Bunlar: Dümenler (Dümen) İtalyanca, Corum Ermenice ve İnay Yunanca.

Şekil 21 Türkçe kökenli kelimelerin oranı

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü gibi Türkçe kökenli kelimelerin yabancı kökenli kelimeler oranı %63 olarak karşımıza çıkmaktadır.

8.1. SONUÇ

1- Yer adları, bir milletin aynı zamanda kimliği demektir. Yer adlarını inceleyerek toplumların tarihi, inanışları, yaşam tarzları, kültürleri, sosyal yapıları vb. konularda bilgi sahibi olabiliriz. Bu durumu, Rusların nasıl değerlendirdiğini Reginald Aubrey “Fessenden Tufan Öncesi Kafkas Kıstağı Kayıtları -2” isimli makalesinde şöyle dile getirmektedir: “Rusya’nın Kafkasları işgalinden önce bütün bölgeyi ajanlarına gizlice incelettirdiği ve 1848 tarihinde, eski yer adlarını son derece ayrıntılı biçimde sunan geniş ölçekli bir harita bastığı gerçeği.”²⁶⁰

Bu açıdan bakıldığında Türk yer adları çalışmaları sadece Anadolu’da değil Türklerin yaşam sürdüğü bütün bölgelerde titizlikle yapılmalı

2-Avrupa’da ve dünyada büyük önem gören bu çalışmalar, bizde daha hak ettiği değeri bulamamıştır. Bizdeki yer adları çalışması 1925 yılından itibaren başlamıştır. Bu alandaki ilk çalışma, Prof. Dr. Fuat Köprülü’nün Türk Mecmuasında yazmış olduğu “Oğuz Etimolojisine Dair Tarihi Notlar” isimli makale kabul edilir. Bu alanda en önemli organizasyonlardan bir tanesi de 1984 yılında yapılan “Türk Yer Adları Sempozyumu”dur. Ancak bunun devam ettirilmemesi bir eksiklik. Bu türlü çalışmalara önem verilmeli ve her ilimizin envanteri tek tek çıkartılmalıdır.

3-Bu çalışmamızda Uşak yerleşim yerleri isimlerini inceledik. 1 il, 5 ilçe, 259 köy, 125 mahalle ve cadde, 2976 sokak olmak üzere toplam 3366 yerleşim yeri incelenmiştir. Bunların kökenleri tek tek ele alınarak bulunmuş ve genel değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca bu isimlerin yapıları da tek tek ele alınmıştır. Leksik köken bakımından ise yalnızca köyler değerlendirilmiştir.

4-Yapılan değerlendirmelerde, özellikle köy adlarının belirli bir kültür ve gelenek çerçevesinde isimlendirildikleri görülmüştür. Köylerin kökenlerini incelediğimizde boy adı geleneğinin üstün bastığını görürüz. Aşağıda Uşak köy isimlerinin köken bakımından dağılımını görebiliriz.

²⁶⁰ Reginald Aubrey Fessenden, agm, Christian Science Monitor Dergisi, 8 Mart 1926

Boy adı kökenli	100
Tanımlayıcı ad	37
Kişi adı kökenli	21
Su adı kökenli	20
Yapı adı kökenli	19
Bitki adı kökenli	16
Yükselti adı kökenli	13
Mevki adı kökenli	11
Orun adı kökenli	10
Düzlük adı kökenli	5
Hatıra karakterli ad	5
Eşya adı kökenli	2
Harabe adı kökenli	2
Hayvan adı kökenli	2
Bilinmeyen	2
Toplam	265

5-Leksik köken bakımından köy isimlerimize baktığımızda, %37'lik yabancı kökenli kelimelerle karşılaşırız. Bunlarda ilk sırayı %19'luk oranla Arapça, ikinci sırayı ise %8'lik sırayla Farsça almaktadır. Türkçenin oranı ise %63'tür.

6-Yapı bakımından köy isimlerini incelediğimizde, köylerin genellikle isim tamlaması şeklinde oluştuğunu görebiliriz. Köy isimlerinin %80'ni isim tamlaması, %20'si sıfat tamlaması şeklinde oluşmuştur.

7-Mahalle isimlerinin %100'de isim tamlaması şeklinde oluşmuştur.

8-Mahalle ve cadde isimlerinin kurulmasında hatıra kökenli isimlere öncelik verilmiş ve Uşak ili tarihinde ve ülkemiz tarihinde önemli şahsiyetler ve olaylar

mahalle ve cadde isimlerinde ön plana çıkartılmıştır. Cumhuriyet, 1 Eylül, Nuri Şeker, Barbaros, Fatih, Mehmet Akif, Kurtuluş gibi isimler bu anlamda kullanılmıştır. Bunun yanında şehitlere bir vefa borcu olarak da isimleri mahalle ve caddelere verilmiştir. Şehit Ahmet Yılmaz , Şehit Ali Rıza Horasan Şehit Fehmi Demir gibi isimler bu anlamda kullanılmıştır.

9-Sokak isimlerinin kuruluş şeklinde ise problemler vardır. Bu isimlerimiz, suni bir şekilde kurulmuş ve bu kuruluşta özensiz bir yapı hâkimdir. İsimlerin geneli, rast gele seçildiği gibi dil bilgisi kurallarına da uyulmamıştır. Sokak isimleri bölümünde de değindiğimiz gibi sokak isimleri bir telefon rehberine bakarak rast gele seçilmesi bunu göstermektedir.

10-Yapı yönünden sokak isimlerinin esas şekilleri, %100 sıfat tamlamamı gibi görünse de burada ciddi gramer hataları yapılmıştır. Bazı isimler, isim tamlaması şeklinde oluşması gerekirken iyelik ekleri düşürülmüş ve isimler sıfat tamlaması şekline dönüştürülmüştür. Örneği: Hal Sokak değil Hal Sokağı olması gerekir. Buradaki iyelik eki düşürülmüştür. Yine Dere Sokak değil Dere Sokağı, Sanayi Sokak değil Sanayi Sokağı, Ş. Ali Çınar Sokak değil, Ş. Ali Çınar Sokağı olması gerekir.

SÖZLÜK

Ahad	: Bir (sayı)
Akarca	: Küçük akarsu, kaplıca
Akarca	: Küçük akarsu, kaplıca
Annaç	: Karşı (Yöresel ağız)
Avğan	: Üstü açık sarnıç, pınar; suyun derelerin kenarında oyduğu çukur yer.
Baltırap (Baltrap)	: Atıcılıkta hedef vazifesi gören plakaları havaya fırlatan alet
Banaz	: Akarsuyun yüzmek için derinleşmiş yeri, su birikintisi
Batuhan	: Altınordu Devletinin hükümdarı
Belen	: Bel, tepe, yüksek yer
Belgin	: Tam ve kesin olarak belirlenmiş olan
Benek	: Herhangi bir şey üzerinde ufak leke, nokta
Boğaz	: İki dağ arasında dar geçit.
Bölme	: Büyük bir yerden ayrılmış küçük bir yer
Bulak	: Kaynak, pınar
Büküm	: Kat, kıvrım
Cemre	: Şubat ayında birer hafta arayla havada, suda ve toprakta olduğu sanılan sıcaklık yükselişi
Cimcime	: Küçük ve sevimli
Corum	: Balık akını
Çakaloz	: Mermi olarak çakıl taşı atan bir top ve bu topu kullanan topçu
Çarık	: İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı.
Çatak	: İki dağ yamacının kesişmesi ile oluşmuş dere yatağı
Çıkrık	: Kuyudan kocayı çekmeye yarayan ve el ile çevrilen araç.

2-İplik bükme, iplik sarma vb. işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap

Derbent	: İki dağ arasındaki geçit yeri, boğaz
Dibek	: Taştan veya ağaçtan yapılmış büyük havan
Eşme	: Kaynak, pınar
Funda	: Süpürge otu
Gögem	: Yeşile çalan mor renk
Gülistan	: Gül bahçesi
Güre	: Kuvvetli, dinç
Gürlek	: Çağlayan
Hardal	: Turpgillerden sarıçiçekli, deriyi yakıcı nitelikte olan ve tohumu hekimlikte kullanılan, tadı acı ve bir yıllık bir bitki
İbad-ullah	: Tanrı kulları, insanlar
Kalfa	: Saraylarda ve büyük konaklarda halayıkların başında olan kadın
Kamer	: Ay
Kaykılmak	: Arkaya doğru eğilerek, yaslanarak oturmak
Keleter	: Sepetin büyüğü
Kerte	: İşaret için yapılmış çentik veya iz.
Kevser	: Cennette bulunan kutsal su
Kılcan	: Atkuyruğu kılından yapılmış kuş tuzağı
Kışla	: Kışın Yörüklerin kışlama yeri olarak kullandıkları mevkiden adını almıştır.
Kızılıçık	: Kızılıçıkgillerden, yaprak açmadan çiçeklenen iri gövdeli bir ağaç
Koçak	: Yürekli (erkek), eli açık, cömert
Koru	: Bakımlı küçük orman
Kozak	: Kozalak
Kökнар	: Çamgillerden, yüksek bölgelerde yetişen, iğne yaprakları kısa, yassı olan, reçineli ve kozalaklı bir orman ağacı
Kunt	: Ağır, kalın, dayanıklı ve sağlam
Mehtap	: Ay ışığı

Mücahit	: Kutsal ülkeler uğruna savaşan kimse
Onom (-ma/-mat)	: İsim
Onomastics	: Ad bilim
Ören	: Eski yapı veya şehir kalıntısı
Özge	: Başka
Reyhan	: Fesleğen
Salim	: Sağlam, sakin, huzurlu
Savak	: Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek
Sazak	: Bataklık, sazlık
Sedef	: Midye, istiridye vb. dreniz hayvanlarının kabuğunda bulunan sedefçilikte kullanılan, pırıltılı, beyaz, sert bir madde
Toponomi	: Yer ad bilimi
Toponym	: Yer ismi
Uşak	: 1.Çocuk 2.Erkek hizmetçi
Uşşak	: Âşıklar
Yalabık	: Alevin oynayarak parıldaması, parıldama
Yaren	: 1.Arkadaş, yakın, dost 2.Sohbet
Yeleken	: Havadar
Yeşim	: Açık yeşil ve pembe renkli, kolay işlenen, değerli bir taş.

KAYNAKÇA

AÇIKEL, Ali, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 2003, Cilt: 20, Sayı: 2, s.181-202

AKSAN, Doğan, *Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar*, TDAY Belleten, 1973, 1974
-----*Di.bilim ve Türkçe Yazıları*, Multilingual, İstanbul, 2004

ALAGÖZ, C. Arif, *Türkiye Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

Babylon İngilizce Sözlük

BANGUOĞLU, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2000

BAŞKAN, Özcan, *Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme*, TDAY Belleten, 1970,1989

BİLGEHAN, Mehmet, “*Yer Adı Verme Geleneği Açısından Develi Yer Adına Yaklaşımlar*” isimli makale

Cumhuriyetin 75. Yılında Uşak Yılı,1998, s.3

Derleme Sözlüğü, TDK, Ankara, 1993

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopetik Lûgat* s. 14, Aydın Kitabevi

DİLSİZ, Süleyman, *Yeşil Külçe “Banaz”*, 2005

EREN, Hasan, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Bizim Büro Basım Evi, Ankara, 1999

-----*Yer Adlarımızın Dili*, TDAY Belleten, 1965

-----*Türk Yer Adları Üzerine Bir Proje Önerisi*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

-----*Türk Yer Adları: Sökü*, TDAY Belleten, 1965

ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınevi,

ERÖZ, Mehmet, “*Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları*”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

Evliya Çelebi Seyahatnamesi, İstanbul, Üçdal Neşriyat, 1985

GÜLENSOY, Tuncer , *Elazığ, Bingöl ve Tunceli İlleri Yer Adlarına Bir Bakış*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s. 149.

-----*Türkçe Yer Adları Kılavuzu*, TDK, Ankara, 1995

----- *Türk Kişi Adlarının Dil Ve Tarih Açısından Önemi*, Türk Dili,

S:565, Ocak 1999, S.3-8.

GÜNER, Galip, *Kayseri’de Bir Yer Adı: Persek* isimli makale

GÜLSEVİM, Gürer-BOZ, Erdoğan, *Eski Aradolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004

KADMON, Naftali, *Toponymy*, Newyork, Vantage Press, 2000

KARABORAN, Hilmi, *Türkiye’de Mevki Adları Özerine Bir Araştırma*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

KARAÇETİN, Habip, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü Uzmanı, *“Antik Çağda Anadolu da Tarihi Yer Adları”*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

KARPUZ, Ömen - KURGUN, Levent, *“Organ Adlarından Oluşan Yer Adları”* isimli makale

KILINÇ, Mehmet, Uşak köyleri konusunda sözlü bilgilerine başvuruldu.

KORKMAZ, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK, Ankara, 2003

KURGUN, Levent, *Denizli İli Yer Adları Doktora Tezi*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 2002

----- *“Çivril Yer Adlarına Bir Bakış”*

----- *“Yer Adının Yapısı Hakkında”* makalesi

KEYVANOĞLU, Mehmet, Uşak tarihi konusunda ve merkez yerleşim yerleri konusunda sözlü görüşlerine başvuruldu.

ORCAN, Salih, *Toponomi Coğrafi Yer Adları Standardizasyonu’nun Milli ve Milletlerarası Önemi*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

ÖZDEMİR, Necmi, *“Çivril Bozdağ Yer Adlarına Genel Bir Bakış”* isimli

makale

www.perseus.tufts.edu

Platon, *Diyaloglar I. Cilt*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998

PORZİĞ, Walter , *Dil Denen Mucize, I. Cilt* , çev. Prof. Dr. Vural Ülkü, K.B.Y, Ankara, 1985

Redhause Sözlük, Redhaus Yayınevi, İstanbul, 1996

SAKAOĞLU, Salim, *İnsan Adlarından Kaynaklanan Yer Adlarımız*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

SÜMLER, Faruk, *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*. İstanbul, 1980

-----*Oğuzların Boy Teşkilatı, Oğuzlar*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, sayfa 163-169

TAN, Nail, *Türkiye’de Yer Adı Verilirken ve Değiştirilirken Neler Esas Alınmalıdır?*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

TEKİN, Kadir, *Uşak Şiirleri, Fıkra ve Anlatımları*, 2002

TUNCEL, Harun, *Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 2, Sayfa: 23-34, ELAZIĞ-2000

TUTSAK, Sadiye, *Uşak Kazasında Mülki Taksimatın Gelişimi*, E. Ü. Tarih İncelemeleri Dergisi, sayı: 9, s.309

TÜRKAY, Cevdet, *Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu’nda Oymak, Aşiret ve Cemaatler*, İstanbul, Garanti Matbaası, 1979

Türkçe Sözlük, TDK, Ankara,2005, 10. Baskı

UMAR, Bilge, *Türkiye’deki Tarihsel Adlar*, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 1993

www.agri-mem.gov.tr

www.banaz.net

www.banazkaymakamligi.gov.tr

www.bölme.bel.tr

www.civril.com

www.kurgun.com

www.ulubey.gov.tr

www.usak.gov.tr

www.sivasli.dk

POSPELOV, Y. M., *İmena Garadov: Vçera i Segodniya (1917-1992)*, Russkiye Slavari Yayınları, Moskova 1993, s. 6.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “*Türkiye’de Yer Adı Verme Usulleri*”, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984

YILDIRIM, Dursun, *Coğrafya’dan Vatan’a Geçiş ve Vatan ile Göç Ediş Problemi*, Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, KBY, Ankara, 1984, s. 157.